

DIPLOMOVÁ PRÁCE

2007

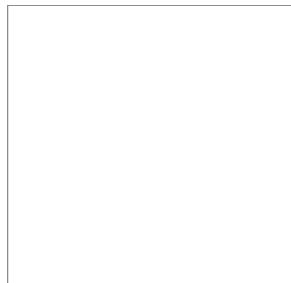
Jiří Vlažný

JIHOČESKÁ UNIVERZITA V ČESKÝCH BUDĚJOVICÍCH
ZEMĚDĚLSKÁ FAKULTA

Katedra práva

Studijní program : M4101 Zemědělské inženýrství

Studijní obor : provozně podnikatelský obor

Nekalosoutěžní jednání obchodních společností

Vedoucí diplomové práce :

JUDr. Rudolf Hrubý

Autor :

Jiří Vlažný

2007

Prohlašuji, že diplomovou práci jsem vypracoval samostatně pod vedením JUDr. Rudolfa Hrubého, za použití uvedené literatury.

V Českých Budějovicích, dne 10. dubna 2007

Podpis

Poděkování

patří a sluší se vyslovit JUDr. Rudolfovi Hrubému za odborné vedení a pomoc při vypracování diplomové práce.

OBSAH

1. Úvod	1
2. Historie nekalé soutěže	4
2.1. Historický vývoj obchodního práva.....	4
2.2. Historický vývoj obchodního práva v českých zemích.....	6
2.3. Historický vývoj nekalé soutěže v českých zemích.....	7
2.4. Historie trestního zákonodárství v českých zemích.....	10
3. Právní ochrana proti nekalé soutěži	12
3.1. Soukromoprávní úprava nekalé soutěže.....	12
3.2. Trestně právní úprava nekalé soutěže.....	15
3.3. Komparace práva trestního s právem civilním.....	18
4. Případy nekalosoutěžního jednání řešené Policií ČR	22
4.1. Případ první.....	23
4.2. Případ druhý.....	26
4.3. Případ třetí.....	32
4.4. Vyhodnocení řešených případů.....	36
5. Komparace právních úprav	40
5.1. Základní prameny práva proti nekalé soutěži.....	40
5.1.1. Česká republika	40
5.1.2. Slovenská republika.....	41
5.2. Komparace trestně právní úpravy nekalé soutěže ČR a SR.....	42
5.3. Komparace soukromoprávní úpravy nekalé soutěže v ČR a SR.....	43
5.4. Komparace právní úpravy ČR a EU.....	44
6. Přípravované kodifikace	48
6.1. Kodifikace trestního zákona v ČR.....	48
6.2. Trestní odpovědnost právnických osob.....	53
6.3. Kodifikace obchodního zákoníku a občanského zákoníku.....	55
7. Statistika nekalosoutěžního jednání Policie ČR SJčk se zbylou částí Policie České republiky	57
8. Závěr a úvahy de lege ferenda v oblasti trestně právních norem	59
9. Shrnutí – české, anglické	63

9.1.	Shrnutí	63
9.2.	Summary	64
10.	Přehled použité literatury a jiných pramenů	67
10.1.	Literatura.....	67
10.2.	Právní předpisy.....	68
10.3.	Články.....	69
10.4.	Internetové adresy	70
10.5.	Judikatura.....	71
11.	Přílohy	72
P.1.	Statistika trestného činu nekalá soutěž za období let 2004 až 2006.....	1
P.2.	Tři publikovaná rozhodnutí Nejvyššího soudu České republiky	10
P.3.	Slovník vybraných latinských výrazů v oblasti práva.....	34

1. ÚVOD

„Sametovou revolucí“ v roce 1989 jsme vstoupili do doby, která nám umožňuje rozvoj a růst svobodného podnikání v rámci pravidel vymezených právními předpisy. Postavení podnikatelů, obchodní vztahy a některé vztahy související s podnikáním upravuje zákon č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník, ve znění pozdějších předpisů. Podle něho mohou být zakládány pouze obchodní společnosti, které jsou vyjmenovány v ustanovení § 56 odst. 1. Těmi jsou kapitálové obchodní společnosti - společnost s ručením omezením, akciová společnost a osobní obchodní společnosti - veřejná obchodní společnost a komanditní společnost. Zvláštní obchodní společností je družstvo. Takto založeným společenstvem dle obchodního zákoníku říkáme právnické osoby. Současně se v České republice uplatňuje zákon č. 374/2004 Sb., o živnostenském podnikání, ve znění pozdějších předpisů, který upravuje podmínky živnostenského podnikání a kontrolu nad jejich dodržováním. Dle tohoto zákona mohou vznikat různé řemeslné, vázané a koncesované živnosti a také různá neživnostenská podnikání. Takto podnikající osoby nazýváme fyzickými osobami. Přistoupením České republiky do Evropské unie mohou na našem území podnikat evropská hospodářská sdružení a evropské společnosti, které český obchodní zákoník nezná a ani já jsem se s nimi nesešel. Tyto právnické a fyzické osoby jsou bezpochyby součástí tržního hospodářství a v případě, že jejich představitelé dodržují pravidla vymezená právními předpisy mohou prostřednictvím těchto podnikatelských subjektů realizovat své zájmy, cíle a podílet se tak na ekonomickém růstu svého podnikání a zároveň společnosti jako takové.

Tato diplomová práce se zabývá nekalosoutěžním jednáním fyzických a právnických osob z trestně právního pohledu. Ačkoliv v České republice řadu let funguje Úřad na ochranu hospodářské soutěže, není ani tento úřad ani hospodářská soutěž a nekalá hospodářská soutěž českou veřejností vnímána. Myslím si, že v mnohých stále úprava nekalé soutěže vyvolává pocit, že jde o zanedbatelnou část české legislativy. Otázka

hospodářské soutěže se přece může dotýkat tak nanejvýš nadnárodních společností, ale ne českého podnikatele či spotřebitele. Tento postoj je bezpochyby chybný. Vstupem České republiky do Evropské unie nabývá oblast týkající se nekalosoutěžního jednání na významu. Otázky týkající se hospodářské soutěže jsou jednou z nejrozpracovanějších právních oblastí Evropské unie. Přizpůsobování právního pořádku České republiky právu Evropské unie se zřetelně odráží při vytváření některých jednotlivě upravených skutkových podstat nekalé soutěže jako je například klamavá a porovnávací reklama. Konání, které je možné charakterizovat jako nekalosoutěžní je běžnou součástí ekonomického života a projevuje se stále rozmanitějším způsobem s tím jak se společnost vyvíjí. Dá se očekávat, že v krátkém časovém horizontu začnou poškozené podnikatelské subjekty nekalosoutěžním jednáním uplatňovat své oprávněné nároky častěji a důrazněji a nebudou toto jednání tolerovat. Je třeba si uvědomit, že každé jednání, které se týká hospodářské soutěže působí na trh. Takové jednání může být tedy v souladu se zákonem, případně nekalé, tedy takové, které právní předpisy výslovně zakazují. V případě, že takové jednání je nekalé, mohou udělené sankce znamenat pro podnikatele citelnou finanční ztrátu či dokonce ukončení samotné podnikatelské aktivity, nevyjímaje trestně právní postih dle zákona č. 140/1960 Sb., trestní zákon, ve znění pozdějších předpisů. Každá právnická či fyzická osoba podnikající na našem území je povinna se v rámci svého podnikání řídit platným právem „ignorantia legis neminen excusat“. Neobstojí ten způsob obhajoby, že fyzická osoba, případně osoba jednající za právnickou osobu, o svém protiprávním jednání nevěděla.

S rozvojem nového hospodářského prostředí a s ním souvisejících tržních vztahů se stále častěji setkáváme s jednáním určitých podnikatelských subjektů, majícím jen velmi málo společného s běžnými soutěžními praktikami a obvyklou podnikatelskou dravostí. Takovéto jednání může být v rozporu jak s obchodním zákoníkem či jinými veřejnoprávními regulacemi tak právě i s trestním zákonem. Právě takové nekalosoutěžní jednání, které je v rozporu s trestním zákonem je charakterizováno v ustanovení § 149, který zní :

Kdo jednáním, které je v rozporu s předpisy upravujícími soutěž v hospodářském styku nebo se zvyklostmi soutěže, poškodí dobrou pověst nebo ohrozí chod nebo rozvoj podniku soutěžitele, bude potrestán odnětím svobody až na jeden rok nebo peněžitým trestem nebo propadnutím věci, se bude zabývat tato diplomová práce.

K samotnému posouzení trestného činu nekalá soutěž dle ustanovení § 149 trestního zákona je zapotřebí pochopit nekalosoutěžní jednání, které je popsáno v soukromoprávních

a veřejnoprávních předpisech. Jedná se o trestný čin s právní normou s blanketní dispozicí, kdy nejprve dochází k převzetí podmínek uvedených ustanovení §§ 44 až 52 zákoně č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník, ve znění pozdějších předpisů, případně zákonů č. 634/1992 Sb., na ochranu spotřebitele, ve znění pozdějších předpisů, č. 40/1995 Sb., o regulaci reklamy, ve znění pozdějších předpisů, č. 231/2001 Sb., o provozování rozhlasového a televizního vysílání a o změně dalších zákonů, ve znění pozdějších předpisů, č. 43/2000 Sb., o právech a povinnostech při vydávání periodického tisku a o změně některých dalších zákonů (tiskový zákon), ve znění pozdějších předpisů a následně k jejich zpřísnění v trestním zákoně.

Jak jsem již uvedl, tato diplomová práce se zabývá nekalosoutěžním jednáním podnikatelských subjektů respektive osob jednajících za tyto subjekty v hospodářské soutěži z pohledu trestně právního. Tedy cílem této diplomové práce je jednak seznámení s jednáním, které lze z pohledu trestního zákona klasifikovat jako trestný čin „nekalá soutěž“ a posouzení nekalé soutěže z pohledu české společnosti. Diplomovou práci jsem rozdělil do dvou základních celků. V první části práce se věnuji historii nekalé soutěže, právní ochraně proti nekalé soutěži a komparaci trestního práva s civilním. Druhá část práce je věnována samotným případům nekalosoutěžního jednání z pohledu trestního práva, komparaci právních úprav, připravovaným kodifikacím, úvahám de lege ferenda v oblasti trestně právních norem a statistickým porovnáním tohoto trestného činu šetřeného jednak v rámci působnosti Policie České republiky Správy Jihočeského kraje a dále ve srovnání s celou Českou republikou.

2. HISTORIE NEKALÉ SOUTĚŽE

2.1. Historický vývoj obchodního práva

Na počátky obchodního práva, neexistuje jednotný názor. Co autor to jiná teze, která je spojována s nejrůznějšími etapami vývoje lidské společnosti. Každý obchodník a nejenom obchodník od počátku soutěžil s konkurencí o přízeň zákazníků a spotřebitelů. Tato soutěž má svůj instinktivní, přirozený základ. Již v samotných základech živočišné existence připadne na jednu zárodečnou buňku úspěšnou v reprodukční soutěži statisíce jejích neúspěšných konkurentek.

Obchodní vztahy a jejich právní regulace vznikla v okamžiku, kdy lidé začali provozovat obchod a co začaly vznikat první státní útvary. Tedy se vznikem obchodu vznikla také hospodářská soutěž. Soutěživost je jeden ze základních biologických i sociálních rysů člověka. Proto všechny vztahy, do nichž lidé vstupují, v sobě obsahují soutěžní momenty. V takovém soutěžení se pak konec konců jedná o hospodářské hodnoty. Za hospodářskou soutěží se skrývá i soutěž o daleko významnější hodnoty, než je izolované chápání hospodářského prospěchu, proto jsou soutěžní vztahy silně prožívány. Objevily se názory, které spojují počátky obchodního práva již s některými starověkými kulturami. Například ve starověké Mezopotámii existoval již v sumerském období podnikatelský stav obchodníků (tamkarů), původně závislých na panovníkovi nebo na chrámu, kteří získali časem (do konce 3 tis. př. n. l.) postavení samostatných podnikatelů a Chammurapiho zákoník (18 stol. př. n. l.) jim již přiznává značnou volnost v obchodních a úvěrových transakcích. Tamkarové měli svoji organizaci, již vedl Wakil Tamkari, který se také objevoval mezi předními členy soudních sborů. V novobabylónské době již přední obchodníci náleželi do horní vrstvy plnoprávných osob. Tamkarové obchodovali buď v malém anebo prostřednictvím obchodních jednatelů, agentů (šamalů). Z tohoto důvodu již Chammurapiho zákoník věnoval značnou pozornost úpravě vztahů mezi tamkarem a šamalem a jeho § 100 upravuje jakousi obdobu dnešní komisionářské smlouvy. V této době ovšem nelze o obchodním právu jako takovém vůbec hovořit, nanejvýš o zárodcích některých institutů obchodního práva.¹

O obchodním právu nelze mluvit ani ve středověké (feudální) Evropě. Jde o právo obchodníků, kupců, tedy o právo stavovské, kdy toto mělo veřejnoprávní charakter. Mezi základní právní instituty, jež daly později vzniknout obchodnímu právu, patřilo právo

¹ Eliáš, K., Bejček, J., Hajn, P., Ježek, J. a kol.: Kurs obchodního práva. Obecná část. Soutěžní právo. 3. vydání, C.H.BECK, Praha 2002, str. 20

zvykové a statutární právo jednotlivých měst.²

Podstatný posun směrem k novodobému obchodnímu právu zaznamenala Evropa v 16. a 17. století v souvislosti s uvolňováním stavovských struktur feudálních společností a mohutným rozvojem obchodu, pro něj podstatný impuls představovaly ekonomické důsledky velkých zámořských objevů a nástup kolonialismu. Za první uzákonění obchodních vztahů vůbec, lze považovat Ordonnance du commerce z roku 1673 a Ordonance touchant de la marine z roku 1681, vydané Ludvíkem XIV zvaným též „Král Slunce“. Ludvík XIV tyto ordonnance o obchodu a námořním obchodu vydal díky přičinění obchodníka Jacques Savary. Jacques Savary vydal v roce 1675 tehdy známé dílo *Parfait négociant* (Dokonalý obchodník).³

Stanovení pevného data nebo prohlášení konkrétní historické události, která by určovala datum vzniku obchodního práva není podstatné. V případě, že by se takové datum určilo, nebylo by jednomyslně přijato. Povahu první moderní kodifikace obchodního práva měl napoleonský Code de commerce z roku 1807, který doplnil již dříve vzniklý Code civil z roku 1804. Tento zákoník vycházel z představy, že úkolem obchodního práva je především úprava postupů při směně zboží a úprava postavení obchodníka. Tomuto odpovídalo i rozdělení francouzského obchodního zákoníku na čtyři knihy. Prvá kniha se zabývala kupci, druhá upravila problematiku námořního obchodu, třetí řešila úpravu konkurzu a to včetně trestních aspektů hospodářského úpadku obchodníků a čtvrtá kniha upravovala otázky obchodního soudnictví. V době napoleonských válek byla platnost zákoníku rozšířena jednak na území k Francii přímo připojených, tak na území států s napoleonským režimem politicky spřízněných.⁴

Počáteční rakouské úvahy o kodifikaci obchodního práva ovlivnil francouzský obchodní zákoník. Přijetím starorakouského obchodního zákoníku z roku 1863 spolu s akciovým regulativem a zákonem o společnostech s ručením omezeným byla dovršena unifikace obchodního práva v neuherských zemích habsburské monarchie pro celé Předlitavsko (Čechy, Moravu a Slezsko). Na Slovensku a Podkarpatské Rusi platilo právo uherské, neboť zde platil uherský obchodní zákoník z roku 1875.⁵

² Eliáš, K., Bejček, J., Hajn, P., Ježek, J. a kol.: Kurs obchodního práva. Obecná část. Soutěžní právo. 3. vydání, C.H.BECK, Praha 2002, str. 22

³ Eliáš, K., Bejček, J., Hajn, P., Ježek, J. a kol.: Kurs obchodního práva. Obecná část. Soutěžní právo. 3. vydání, C.H.BECK, Praha 2002, str. 22 - 23

⁴ Eliáš, K., Bejček, J., Hajn, P., Ježek, J. a kol.: Kurs obchodního práva. Obecná část. Soutěžní právo. 3. vydání, C.H.BECK, Praha 2002, str. 25

⁵ Eliáš, K., Bejček, J., Hajn, P., Ježek, J. a kol.: Kurs obchodního práva. Obecná část. Soutěžní právo. 3. vydání, C.H.BECK, Praha 2002, str. 33

2.2. Historický vývoj obchodního práva v českých zemích

V počátcích vzniku obchodního práva v Evropě náležely české země včetně Slovenska do celku habsburského podunajského soustátí. Z tohoto důvodu není možné v této souvislosti o počátcích českého obchodního práva hovořit do roku 1918, kdy v důsledku první světové války vznikl samostatný stát Československá republika. Na našem území do této doby platil starorakouský obchodní zákoník a na Slovensku a Podkarpatské Rusi uherský obchodní zákoník. Dnem 28. října 1918, kdy vznikla Československá republika, nastala otázka řešení samotného obchodního práva v Českých zemích. Tzv. recepčním zákonem č. 11/1918 Sb., o jehož stylizaci se výrazně přičinil Alois Rašín, bylo přijato rakouské a uherské právo an bloc. Tímto dostala Československá republika do vínku fenomén právního dualismu. Zákon č. 271/1920 Sb. rozšířil platnost předlitavského zákona o společnostech s ručením omezeným na Slovensko a Podkarpatskou Rus, kde je do této doby nebylo možno zakládat. Nařízení č. 465/1920 Sb. zavedlo na Slovensku a v Podkarpatské Rusi zakládání akciových společností. Za účelem vzniku československého obchodního zákoníku byla v roce 1930 ustanovena zvláštní komise jejímž předsedou se stal profesor Karel Hermann-Otavský, který byl jedním z autorů návrhu zákona č. 111/1927 Sb. z. a n. proti nekalé soutěži. Práce na československém obchodním zákoníku pokračovaly velmi zvolna, muselo se vyčkat, jak bude koncipován návrh občanského zákoníku, na jehož osnovu se mělo navázat. Občanský zákoník byl koncem třicátých let dopracován do podoby vládního návrhu a jen politické události navazující na mnichovský diktát zabránily jeho přijetí. Okupací Čech a Moravy a vznikem Slovenského štátu byl právní vývoj v obou částech republiky oddělen. V oblasti obchodního práva nedošlo v tomto směru k žádným zásadním změnám. Za zmínku stojí to, že roku 1941 došlo na Slovensku a v Protektorátu Čechy a Morava k úpravě směnečného a šekového práva. Po osvobození Československa byl dekretem č. 11 z 3.8.1944 (ve znění zákona. č. 12/1945 Sb.) obnoven předválečný právní stav. Oba československé obchodní zákoníky (předlitavský i uherský) byly ponechány v platnosti až do 31.12.1950, kdy je následně k 1. lednu 1951 zrušil zákon č. 141/1950 Sb., občanský zákoník, který soukromé právo sjednotil na území celé republiky do jediné kodifikace. Při této byl brán zřetel na návrh československého občanského zákoníku z 30. let. Vzhledem k politické situaci vstoupil na našem území v roce 1964 v účinnost zákon č. 40/1964 Sb., občanský zákoník, který se omezil na úpravu postavení občana jako konzumenta státem produkováných a rozdělovaných plnění a na úpravu některých vztahů mezi občany. Zároveň vznikl

zákon č. 109/1964 Sb., hospodářský zákoník, který řešil jen vztahy mezi tzv. socialistickými organizacemi a to zejména státními podniky a družstvy a také vztahy mezi nimi a státem. Hospodářský zákoník byl nezpůsobilý pro použití v zahraničním obchodu a tak byl přijat zákon č. 101/1963 Sb., o mezinárodním obchodu. Po celou dobu trvání totalitního režimu zůstalo soukromé právo v této podobě. O obchodním právu nemůže být v této době řeč. Změna nastala 17. listopadem 1989, kdy došlo na našem území k obnovení demokracie. Nejprve se přikročilo k nouzovým opatřením. Pod č. 103/1990 Sb. byl novelizován hospodářský zákoník. Pod č. 104/1990 Sb. byl přijat zákon o akciových společnostech a pod č. 105/1990 Sb. byl přijat zákon o soukromém podnikání občanů. Tímto zákonodárci získali čas k možné přípravě soukromoprávních kodifikací. To se nestalo a občanský zákoník z roku 1964 byl pouze novelizován a to nesčetněkrát. Dne 1. ledna 1992 vstoupil v účinnost zákon č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník, ale brzy se ukázalo, že nejde o dokonalé legislativní dílo schopné odolat novelizačním tlakům. Velký mezník představoval 1. leden 1993, kdy došlo k rozdělení České a Slovenské Federativní Republiky na dva samostatné státy. Politickým důsledkem zániku ČSFR bylo rozdělení československého práva na dva samostatné právní systémy, které měly stejný základ, ale nastoupily vlastní cestu, vlastní vývoj. V České republice stále platí shora uvedený obchodní zákoník z roku 1991, který byl nesčetněkrát novelizován.⁶

2.3. Historický vývoj nekalé soutěže v českých zemích

John Maynard Keynes ve své knize Obecná teorie zaměstnanosti, úroku a peněz označil stupeň hospodářského soutěžení za jednu ze základních veličin hospodářského systému. Hospodářská soutěž probíhá na dvou frontách a to na straně nabídky a na straně poptávky. Chybný pohled je ten, který hospodářskou soutěž spojuje jen s jejími projevy na straně nabídky. V českých zemích existovaly předpisy zakazující určité projevy nekalé soutěže, např. nařízení proti odloučení zákaznictva z roku 1758 a dvorský dekret bránící předhánění v reklamě z roku 1817. Pod tlakem hospodářských kruhů se rakouská judikatura pokoušela o zvláštní zákon proti nekalé soutěži. Postupně byly připraveny tři zákonné osnovy z let 1895, 1901, 1906, ale žádná z nich se nedočkala zákonné podoby.⁷

⁶ Eliáš, K., Bejček, J., Hajn, P., Ježek, J. a kol.: Kurs obchodního práva. Obecná část. Soutěžní právo. 3. vydání, C.H.BECK, Praha 2002, str. 39 - 48

⁷ Eliáš, K., Bejček, J., Hajn, P., Ježek, J. a kol.: Kurs obchodního práva. Obecná část. Soutěžní právo. 3. vydání, C.H.BECK, Praha 2002, str. 277 - 284

Dne 5. září 1919 přistoupila Československá republika k Pařížské unijní úmluvě na ochranu průmyslového vlastnictví ze dne 20. března 1883. V článku 1 odst. 2 věta druhá a v článku 10 bis a 10 ter této úmluvy se hovoří o ochraně proti nekalosoutěžnímu jednání. Z tohoto vyplynul závazek k právnímu řešení zakazujícímu nekalou soutěž. Dne 15. července roku 1927 byl přijat vládní návrh zákona č. 111/1927 Sb. z. a n., o ochraně proti nekalé soutěži, který nabyl účinnost dnem 28. ledna 1928.⁸ Zákonná úprava vycházela především z generální klausule, která byla uvedena v § 1 jenž zněl :

Kdo dostane se v hospodářském styku v rozpor s dobrými mravy soutěže jednáním způsobilým poškodit soutěžitele, může být žalován, aby se zdržel takového jednání a odstranil závadný stav jím způsobený; věděl-li pak, nebo musil-li vědět, že jednání jeho jest způsobilé poškodit soutěžitele, též, aby nahradil škodu tím způsobenou.

Jednání nekalé soutěže se zde charakterizovalo jako jednání proti dobrým mravům soutěže vůbec a způsobilé poškodit jiného soutěžitele. Generální klausule byla v ustanoveních §§ 2 až 14 doplněna zvláštními skutkovými podstatami, nekalou reklamou, nesprávným označováním původu zboží, zlehčováním, zneužíváním podnikových značek a zevnějších zařízení podniku, podplácením, porušováním a využíváním obchodních a výrobních tajemství a nekalou soutěží osob pomocných a jejich používání soutěžitelem. Tento výčet tvořil ve vlastním textu zákona část podléhající soukromoprávní regulaci (Hlavu I.). V Hlavě II. zákonodárce vymezil přestupky a přečiny nekalé soutěže podléhající trestnímu postihu a v Hlavě III. byly uvedeny přestupky postižitelné jako administrativní delikty.

Do doby než byl zákon proti nekalé soutěži přijat, byla oblast hospodářské soutěže až na určité výjimky ponechána plně v režii jednotlivých hospodářských subjektů. Existovala tak v podstatě volná hospodářská soutěž, která podléhala obecným soukromoprávním předpisům a pouze okrajově byla dotčena některými speciálními právními předpisy a to zákonem č. 19/1890 ř.z., o ochraně známek, zákonem č. 26/1895 ř.z., o výprodejích, zákonem č. 89/1897 ř.z., o obchodu s potravinami a některými předměty užitnými, zákonem č. 26/1902 ř.z., o obchodu s máslem, sýrem, přepouštěným máslem, vepřovým sádlem a jejich náhražkami, zákonem č. 210/1907 ř.z., o obchodu s vínem, vinným moštem a vinným rmutem a nařízením ministeria obchodu ve shodě s účastnými ministerii a s úřadem pro vyživování obyvatelstva č. 25/1918 ř.z., o ochraně odběratelů od klamání v obchodě zbožím o jakosti a způsobu výroby zboží. Mezi nejvýznamnější speciální

⁸ Večerková, E.: Nekalá soutěž a reklama (vybrané kapitoly), Masarykova univerzita, Brno 2005, str. 18

právní předpisy po vzniku Československé republiky týkající se některých projevů nekalé soutěže patřily zákon č. 3/1924 Sb., o zákazu prémiových obchodů a předměty denní potřeby a zákon č. 5/1924 Sb., o označování původu zboží. Později byla oblast práva nekalé soutěže vedle zákona č. 111/1927 Sb. z. a n., ještě doplněna zákonem č. 75/1935 Sb. z. a n., o zákazu přídaveků při prodeji zboží neb provádění výkonů. Zákonná úprava vycházela z § 1, který zněl :

(1) Zakazuje se v hospodářském styku ve spojitosti s prodejem zboží neb s provedením výkonu (služby, práce, díla) za úplatu ohlašovati, nabízetí neb poskytovatí přídavek, ať se to děje přímo nebo prostřednictvím jiných osob.

(2) Přídavkem podle tohoto zákona rozumí se jakákoliv věc nebo jakýkoliv výkon (služba, práce, dílo), které lze zpravidla v hospodářském styku obdržeti jen za úplatu.

V průběhu druhé světové války a po ní nedošlo k žádné změně v oblasti hospodářské soutěže⁹. Oba československé obchodní zákoníky tedy předlitavský i uherský byly ponechány v platnosti až do 31. prosince 1950. Prvním lednem následujícího roku je zrušil unifikovaný zákon č. 141/1950 Sb., občanský zákoník, který soukromé právo sjednotil na území celé republiky. Ochrana proti nekalé soutěži tak dostala zcela novou podobu. Občanský zákoník zrušil veškeré právní předpisy upravující oblast hospodářské soutěže a ochrana proti nekalé soutěži byla nadále zajišťována dvěma obecnými ustanoveními.

Soukromoprávní ochranu poskytlo ustanovení § 352 občanského zákoníku, které mělo povahu generální klauzule nekalé soutěže a zakazovalo protikonkurenční jednání, které bylo v rozporu s dobrými mravy soutěže.

(1) Na tom, kdo se octne v hospodářském styku v rozporu s dobrými mravy soutěže jednáním způsobilým poškodit soutěžitele, může se každý soutěžitel, který tímto jednáním utrpěl škodu, nebo jemuž škoda přímo hrozí, domáhat, aby se zdržel takového jednání a odstranil závadný stav jím způsobený. Kdo věděl, že jeho jednání je způsobilé poškodit soutěžitele, je povinen mu nahradit způsobenou škodu.

(2) Jde-li o jednání zaměstnance při provozu podniku, lze se zdržení a odstranění závadného stavu domáhat i na podniku.

Jednalo se o modifikovanou podobu převzatého ustanovení § 1 zákona č. 111/1927 Sb. z. a n.. Tento zákon byl koncipován jako odpovědnost za škodu způsobenou při nekalé soutěži v hospodářském styku a byl do občanského zákoníku zařazen v důsledku mezinárodních závazků Československé socialistické republiky. O obchodním právu za

⁹ Eliáš, K., Bejček, J., Hajn, P., Ježek, J. a kol.: Kurs obchodního práva. Obecná část. Soutěžní právo. 3. vydání, C.H.BECK, Praha 2002, str. 44

doby autoritativního politického systému nemůže být řeč, hospodářská soutěž byla řízena státem. Ustanovení § 352 občanského zákoníku neztratilo účinnost ani po přijetí nového občanského zákoníku v roce 1964 a jeho zrušení provedl až k prvému lednu 1992 zákon č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník, ve kterém se v §§ 44 až 52 hovoří o nekalé soutěži. Tento obchodní zákoník platí i po řadě novel, kterých bylo dodnes nespočet.

Trestně právní ochrana proti nekalé soutěži byla o něco komplikovanější. Ještě za účinnosti zákona č. 111/1927 Sb. z. a n. nabyt dne 1. srpna 1950 účinnost trestní zákon č. 86/1950Sb., který ve ust. § 258 upravoval problematiku nekalé soutěže.

Kdo jednáním, které je v rozporu s předpisy upravujícími soutěž v hospodářském styku nebo se zvyklostmi soutěže, úmyslně vážně ohrozí hospodářský chod nebo rozvoj podniku, bude potrestán odnětím svobody až na jeden rok.

Zde platí obdobně jako u ustanovení § 352 občanského zákoníku, že i toto bylo přijato z důvodu mezinárodních závazků Československé socialistické republiky. Po dobu pěti měsíců existovala dvojí trestně právní úprava ochrany proti nekalosoutěžnímu jednání. Dne 1. ledna 1962 nabyt účinnost zákon č. 140/1961 Sb., trestní zákon, který v § 149 upravuje problematiku nekalé soutěže obdobně jako trestní zákon z roku 1950 a po řadě novel platí dodnes.

2.4.Historie trestního zákonodárství v českých zemích

V českých zemích platilo v minulosti vedle práva zemského také právo městské. Jednalo se o dualismus, který byl odstraněn Hrdelním řádem císaře Josefa I. pro Čechy, Moravu a Slezsko z roku 1707, jenž spočíval v zásadách prosebního práva římsko-katolického a fakticky zavedl platnost řízení inkvisičního vedle řízení obžalovacího. Na tomtéž základě spočíval první společný zákon Criminalis Constitution Theresiana z roku 1768, dle kterého nebyla v podstatě obhajoba obviněného přípustná. Zásadní reforma byla provedena až trestním řádem dne 17. ledna 1850, kdy vedoucím legislativních prací byl rakouský právník Würth, proto v některých pramenech je tento trestní řád také nazýván Würthův. Tento trestní řád byl prostoupen duchem reformovaného francouzského řízení a reformovaných německých trestních řádů tehdejší doby. Byl zaveden obžalovací proces, který byl rozdělen na dvě samostatná stadia. Byl zřízen institut vyšetřovacího soudce,

z bývalé finanční prokuratury se oddělilo státní zastupitelství, vznikl systém porot, byla rozšířena práva obhajoby, hlavní líčení bylo prohlášeno za veřejné a ústní. Velký význam mělo uplatnění zásady volného hodnocení důkazů. Hlavní vliv na toto měly revoluční události v roce 1848 a také francouzské kodifikace Code d'instruction Criminelle 1808. V období Bachova absolutismu byl připraven a dne 29. července 1853 vstoupil v platnost nový trestní řád. Tento se vrátil k zásadám čistého inkvizičního řízení z roku 1803. Definitivní obrat v trestním řízení byl zahájen až ústavními zákony šedesátých let 19. století. V platnost vešel zákon č. 144 z 21. prosince 1867 o moci soudcovské, který stanovil zásady trestního procesu. Některé zásady přetrvaly do současnosti jako pilíře trestního řízení. Zákonem č. 119 ze dne 23. května 1873 o trestním řízení nastal návrat k trestnímu řádu z roku 1850. Tento trestní řád zůstal v platnosti i v části prvorepublikového Československa. Vznikem Československé republiky platily na našem území současně dva platné řády a to jednak shora jmenovaný trestní řád z roku 1873, tak i trestní řád platný v Uhrách z roku 1896. V poválečném Československu byl zaveden nový zákon č. 87/1950 Sb. o trestním řízení soudním, který nabyl účinnost 1.8.1950. Tento byl nahrazen zákonem č. 64/1956 Sb. o trestním řízení soudním, který nabyl účinnost 1.1.1957. Poslední normou upravující trestní řízení, nyní již v České republice, je doposud platný zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním, ve znění mnoha pozdějších předpisů, který upravuje postup orgánů činných v trestním řízení tak, aby trestné činy byly náležitě zjištěny a jejich pachatelé podle zákona spravedlivě potrestáni. Samotné řízení přitom musí působit k upevňování zákonnosti, k předcházení a zamezování trestné činnosti, k výchově občanů v duchu důsledného zachovávání zákonů a pravidel občanského soužití i čestného plnění povinností ke státu a společnosti. Pomáhat k dosažení tohoto účelu je právem i povinností občana.¹⁰

¹⁰ Vlček, E.: Dějiny trestního práva v českých zemích a v Československu, Masarykova universita, Brno 2005

3. PRÁVNÍ OCHRANA PROTI NEKALÉ SOUTĚŽI

3.1. Soukromoprávní úprava nekalé soutěže

Jak již bylo řečeno, v historickém vývoji nekalé soutěže v českých zemích, platí v současné době v České republice zákon č. 513/1991Sb., obchodní zákoník, ve znění pozdějších předpisů, který v ustanovení § 41 definuje pojem hospodářské soutěže.

Fyzické i právnické osoby, které se účastní hospodářské soutěže, i když nejsou podnikatelé (dále jen "soutěžitelé"), mají právo svobodně rozvíjet svou soutěžní činnost v zájmu dosažení hospodářského prospěchu a sdružovat se k výkonu této činnosti; jsou však povinny přitom dbát právně závazných pravidel hospodářské soutěže a nesmějí účast v soutěži zneužívat.

Toto shora uvedené ustanovení spočívá v rozvíjení soutěžní činnosti v zájmu dosažení hospodářského prospěchu. Zneužití účasti v hospodářské soutěži je nekalé soutěžní jednání a nedovolené omezování hospodářské soutěže. Podstata hospodářské soutěže je v tom, že více osob žádá nebo nabízí totéž a zápasí mezi sebou na trhu. Mluví se o dokonalé a nedokonalé soutěži. Dokonalá soutěž je ta, kdy žádný výrobce a žádný kupující nemůže působit svým jednáním na tržní cenu. Naproti tomu tam, kde jednotlivý podnikatel může tržní cenu ovlivnit nebo kontrolovat (regulovat), mluvíme o soutěži nedokonalé. Hospodářská soutěž je přímo regulována platnými právními předpisy a nepřímo regulována limity stanovenými v tržním prostoru. Úkolem je ochrana pozitivní funkce hospodářské soutěže.

Úprava nekalého soutěžního jednání a právní prostředky proti nekalé soutěži jsou uvedeny v ustanoveních §§ 44 až 54 obchodního zákoníku. Tato ustanovení jsou svou povahou soukromoprávní, ale jsou samozřejmě doplňována i dalšími ustanoveními veřejnoprávními, například trestním zákonem v ustanovení § 149. Ochranu soutěže také obstarávají některé předpisy práva správního.

Nekalá soutěž je popsána v ustanovení § 44 odst. 1, odst. 2 obchodního zákoníku. Tvoří ji jednak generální klausule a dále výčet skutkových podstat nejběžnějších projevů nekalé soutěže.

(1) Nekalou soutěží je jednání v hospodářské soutěži, které je v rozporu s dobrými mravy soutěže a je způsobilé přivodit újmu jiným soutěžitelům nebo spotřebitelům. Nekalá soutěž se zakazuje.

2) Nekalou soutěží podle odst. 1 je zejména:

- a) klamavá reklama,
- b) klamavé označování zboží a služeb,

- c) vyvolávání nebezpečí záměny,
- d) parazitování na pověsti podniku, výrobků či služeb jiného soutěžitele,
- e) podplácení,
- f) zlehčování,
- g) srovnávací reklama,
- h) porušování obchodního tajemství,
- i) ohrožování zdraví spotřebitelů a životního prostředí.

Samotná nekalá soutěž vzniká vždy v hospodářském styku. Tedy nekalosoutěžní jednání musí porušovat obchodní zákoník respektive obchodní právo. Ale co je vlastně obchodní právo? Na tuto otázku je těžké odpovědět, každý si odpoví jinak a to i právník, což není ničím výjimečným. K pojmu obchodního práva můžeme pro tento účel použít více jak 100 let starou charakteristiku německého komercialisty Heinricha Thöla “obchodní právo představují právní instituty, náležející k obchodu”.¹¹ Obchodní právo existuje všude tam, kde existuje trh či obchod. Právo nekalé soutěže není ve světě harmonizované. Některé státy mají úpravu nekalé soutěže především ve formě soudních rozhodnutí, jinde je upravena v základních zákonících, v jiných zemích existují zvláštní zákony na ochranu proti nekalé soutěži. Ale i přes tyto rozdíly jsou v právní úpravě i v rozhodovací praxi standardní případy nekalosoutěžního jednání sjednoceny Pařížskou unijní úmluvou z roku 1883.

Ochrana nekalosoutěžního jednání spočívá jednak v zábranách omezování soutěže jako takové, tak i v zákazu nekalých soutěžních aktivit, tedy v zákazu těch jednání, která se nesnaží soutěž potlačit nebo vyloučit, ale deformovat ji. Obecným smyslem jakékoli právní úpravy je důsledné prosazování principu „neminem leadere“. Kdyby měl tento princip platit v případě hospodářské soutěže, musela by se konkurence přímo zakázat. Podstata hospodářské soutěže je právě v poškozování konkurentů. Je zde jeden cíl - zničit konkurenci. Účelem ochrany soutěžního práva je tedy, aby podnikatelé tohoto cíle dosahovali způsoby společensky únosnými, přijatelnými. V případě hospodářské soutěže, ba přímo v nekalé soutěži samotné, se obchodní právo střetává s úpravou soukromoprávní a veřejnoprávní. V obchodním styku dochází k poruchám, z nichž některé mají charakter porušení práva. Určit, jaké právní normy byly porušeny, je někdy složité. Aby vůbec mohlo dojít k nekalé soutěži dle ustanovení § 44 odst. 1 obchodního zákoníku musí dojít k naplnění tří základních znaků generální klausule nekalé soutěže a to

¹¹ Eliáš, K., Bejček, J., Hajn, P., Ježek, J. a kol.: Kurs obchodního práva. Obecná část. Soutěžní právo. 3. vydání, C.H.BECK, Praha 2002, str. 5

- 1) jednání v hospodářské soutěži,
- 2) které je v rozporu s dobrými mravy hospodářské soutěže,
- 3) a je způsobilé přivodit újmu jiným soutěžitelům nebo spotřebitelům.

Pokud tyto znaky naplněny nejsou, nelze užít ani dílčí skutkové podstaty uvedené ustanovení § 44 odst. 2 obchodního zákoníku, jelikož se nejedná o nekalou soutěž. Z tohoto vyplývá, že dílčí skutkové podstaty jsou pouze demonstrativní a dovolují nám naplnit význam obecného ustanovení § 44 odst. 1 obchodního zákoníku. Z jejich obsahu, smyslu a účelu odvozujeme obecné výrazy v generální klauzuli, zejména **dobré mravy soutěže**, jejichž výklad patří asi k nejproblematictějším. Dle jazykového výkladu pojem dobré mravy soutěže v sobě zahrnuje morální prvky, které v hospodářské soutěži nemusí mít vždy své místo. Profesor JUDr. Petr Hajn ve svém článku Jak interpretovat „dobré mravy soutěže“ uvedl, že „dobré mravy soutěže nelze především ztotožňovat s pouhými dobrými mravy, pokud jimi myslíme to, co bychom mohli označit za uhlazené mravy, zdvořilost, kultivovanost“¹². Samotná generální klausule proti nekalé soutěži nehodlá zbavit podnikatele jejich přirozených vlastností, k nimž patří i jistá dávka drzosti a agresivity, nemíni klást na soutěžní opatření požadavky, jaké klademe na čítanku pro základní školy. Dobré mravy, jakožto právní pojem, nejsou statické, jejich obsah se neustále vyvíjí a proměňuje, stejně jako prostředí a společnost jako celek. To co bylo v rozporu s dobrými mravy hospodářské soutěže za první republiky nebo před 15 lety, nemusí být proti dobrým mravům v dnešní době. Je zapotřebí posuzovat dobré mravy ve vztahu k hospodářské soutěži, při konkurenčním jednání, nikoli ve vztahu k dobrým mravům ve společnosti obecně, což je dané funkcemi hospodářské soutěže i jejím charakterem. Samotný pojem dobrých mravů v hospodářské soutěži poskytuje soudu jistou míru rozhodovací volnosti při úvaze, jaké jednání lze podřadit pod představy o dobrých mravech a jaké naopak nikoliv. Z tohoto důvodu při posuzování dobrých mravů soutěže je zapotřebí zjistit motiv, pohnutku, úmysl a cíle jednajícího, tedy jeho vnitřní duševní pochody ke vztahu k danému jednání. Samotný obchodní zákoník v ustanovení § 265 říká, že výkon práva, který je v rozporu se zásadami poctivého obchodního styku, nepožívá právní ochrany.

Jako jednoduchou definici **jednání v hospodářské soutěži** lze uvést obecně uznávaný názor, že jde o „soupeření subjektů v hospodářské oblasti s cílem předstihnout jiné subjekty a dosáhnout tak hospodářského prospěchu“.¹³ Každá soutěž je bojem konkurentů

¹² Hajn, P.: Jak interpretovat „dobré mravy soutěže“, Právní praxe v podnikání č. 2, 1993, str. 1

¹³ shodně viz. např. Šámal, P.: Trestný zákon, komentář, 3. vydání, Praha, C.H.Beck 1998, str. 862 – 863 nebo Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 27. 9. 2001 sp. zn. 3 Tz 218/2001

o něco, za nějakým cílem, prospěchem. Základními znaky hospodářské soutěže jsou proces střetu a jeho zaměření, různost subjektů, soutěžní vztah, oblast trhu, cíl hospodářského soutěžení. **Způsobilost přivodit újmu jiným soutěžitelům nebo spotřebitelům** je v praxi mnohdy obtížně prokazatelná. Je to ve své podstatě cíl každého konkurenta na trhu, tedy poškodit v soutěži druhého a získat tím prospěch. Pokud je takové jednání v souladu s právem, nelze mu nic vyčítat, zákon však chrání ty, jejichž práva by mohla být porušena či ohrožena. Újma je pojem obsahově široký, zahrnuje nejenom škodu hmotnou, ale i nemateriální. Újma na straně soutěžitele bude ve své podstatě představovat v konečném důsledku odlákání zákazníků, snížení potenciálního zisku. Na straně spotřebitele je možné za újmu považovat omezení spotřebitelova komfortu, času, klidu, svobody rozhodování.

Zásadní význam pro ochranu proti nekalé soutěži mají ustanovení §§ 53 až 54 obchodního zákoníku. Zde jsou uvedeny právní prostředky ochrany proti nekalé soutěži.

3.2. Trestně právní úprava nekalé soutěže

V době, kdy se projednával a schvaloval zákon č. 140/1961 Sb., trestní zákon, byla uplatňována ideologie, která nepřála hospodářskému soutěžení, tak jak je tomu v současné době. Jednalo se o soutěž v socialistickém duchu, nepřipouštělo se, že by socialistické organizace mohly spolu nekalé soutěžit. Již samotné monopolní uspořádání výroby a obchodu hospodářskou soutěž z pohledu nabídky vylučovalo. Dnem 1. ledna 1962 vstoupil v účinnost trestní zákon a s ním i ustanovení § 149 týkající se trestného činu nekalá soutěž, kterého se dopustí ten,

Kdo jednáním, které je v rozporu s předpisy upravujícími soutěž v hospodářském styku nebo se zvyklostmi soutěže, poškodí dobrou pověst nebo ohrozí chod nebo rozvoj podniku soutěžitele, bude potrestán odnětím svobody až na jeden rok nebo peněžitým trestem nebo propadnutím věci.

Ustanovení proti nekalé soutěži v trestní normě bylo uzákoněno v souvislosti s čl. 10 bis a 10 ter Pařížské unijní úmluvy na ochranu průmyslového vlastnictví, k níž přistoupil i náš stát.

Z hlediska systematického je v trestním zákoně nekalá soutěž zařazena do hlavy druhé, oddílu čtvrtého, označeného "Trestné činy proti předpisům o nekalé soutěži, ochranných známkách, chráněných vzorech a vynálezech a proti autorskému právu". Přestože trestní zákoník obsahuje trestný čin nekalé soutěže již od samotného počátku své účinnosti, teprve

novela č. 175/1990 Sb. a přechod k tržnímu hospodářství podstatně zvýšily význam a použitelnost tohoto ustanovení.

„Trestním zákonem jsou chráněny hodnoty imanentně spjaté se samotnou existencí každého soutěžitele, jejichž poškození nebo ohrožení v rámci nekalé soutěže může v mnoha případech znamenat i soutěžitelův zánik“.¹⁴ Trestný čin nekalá soutěž chrání společenský zájem na řádném průběhu hospodářské soutěže (objekt trestného činu), který spočívá v jednání pachatele tedy v konání, případně opomenutí (objektivní stránka trestného činu), kdy k samotnému spáchání je zapotřebí úmyslu (subjektivní stránka trestného činu) a v neposlední řadě samotné osoby pachatele trestného činu (subjektu trestného činu). V případě, že některý ze shora uvedených znaků trestného činu chybí, nelze hovořit o trestném činu jako takovém (není tvořena skutková podstata trestného činu).

Aby došlo ke spáchání trestného činu nekalá soutěž, musí pachatel svým **jednáním** současně naplnit tyto podmínky :

- 1) musí být v rozporu s předpisy upravujícími soutěž v hospodářském styku nebo se zvyklostmi soutěže
- 2) musí se uskutečňovat v hospodářské soutěži
- 3) musí poškodit dobrou pověst nebo ohrozí chod nebo rozvoj podniku soutěžitele.

Vzhledem k tomu, že se jednání musí uskutečňovat v hospodářské soutěži, vyžaduje toto jednání existenci alespoň dvou soupeřících subjektů. Tedy vzniká soutěžní vztah, který lze definovat jako jednání, ve kterém se snaží navzájem jeden před druhým docílit lepšího umístění na trhu, potažmo většího podílu v daném podnikatelském segmentu a tím docílení většího zisku a prosperity. Profesor Petr Hajn ve své knize Jak jednat v boji s konkurencí uvádí, že „soutěžní vztah nelze chápat příliš volně, zejména do něj nepatří běžné závazkové vztahy, byť se v nich objevují soupeřivé prvky a také jednání v hospodářské soutěži, které není motivováno soutěžním vztahem, ale záměrem jiným např. informacemi spotřebitelům či příspěvkem ke vzdělání“.¹⁵ K tomu, aby došlo ke spáchání trestného činu nekalá soutěž musí dojít k jednání mezi soutěžiteli, případně soutěžiteli a spotřebiteli. V případě, že dojde k nekalé soutěži pouze mezi spotřebiteli, nejde o trestný čin nekalé soutěže, nýbrž o jiný trestný čin, kterým může být například poškozování spotřebitele dle ustanovení § 121 trestního zákona.

Za **předpis upravující soutěž v hospodářském styku** je považován obchodní zákoník a to zejména ustanovení §§ 44 až 52. Jedná se tedy o odkaz s blanketní dispozicí.

¹⁴ Jedlička, S.: Nekalá soutěž jako trestný čin, Právní rádce č.6/1997, str. 25

¹⁵ Hajn, P.: Jak jednat v boji s konkurencí, Linde Praha a.s. Praha 1995, str. 19

V obecném smyslu mezi ně řadíme také zákon č. 63/1991 Sb., o ochraně hospodářské soutěže, ve znění pozdějších předpisů.

Trestní zákoník ani jiný zákoník nesdělují legální definici pojmu **zvyklosti soutěže**, tyto je zapotřebí definovat pouze výkladem. Zvyklosti soutěže vytvářejí v průběhu času samotní soutěžitelé a bezpochyby se tyto postupem času mění s tím, jak se vyvíjí daná společnost.

K **poškození dobré pověsti** dochází v souvislosti s jednáním pachatele. Samotné poškození dobré pověsti musí poškozený soutěžitel, případně orgán činný v trestním řízení prokázat. Toto je bezpochyby pro orgán činný v trestním řízení obtížné a problematické. V řadě případů je toto bez spolupráce s poškozeným soutěžitelem i nezjistitelné. Pouze samotný poškozený ví, v jakém rozsahu k poškození dobré pověsti došlo a orgán činný v trestním řízení toto poškození dostupnými prostředky prověřuje.

V případě **ohrožení chodu nebo rozvoje podniku** postačuje ohrožení naopak od poškození dobré pověsti, které musí nastat. Chod nebo rozvoj podniku je ohrožen zejména v takových případech, kdy „hrozí způsobení nikoliv zanedbatelné škody, ztráty nikoliv zanedbatelného počtu zákazníků při provozování obchodní činnosti, ztráty nikoliv zanedbatelného množství odběratelů v oblasti průmyslové výroby apod.“.¹⁶

V ustanovení § 41 obchodního zákoníku se hovoří o **soutěžiteli**, kterým se rozumí jakákoliv osoba, fyzická či právnická, která se účastní hospodářské soutěže i když se nejedná o podnikatele. Zde musí být splněna podmínka, že se jedná o osobu, která se účastní hospodářské soutěže ve stejném nebo obdobném odvětví.¹⁷

Je zřejmé, že určitá nekalosoutěžní jednání mohou být kvalifikována i jako jiné trestné činy, které mohou být v souběhu s trestným činem nekalá soutěž nebo jsou ve vztahu speciality, kdy je souběh vyloučen.

Mezi trestné činy, kde je souběh možný patří přijímání úplatku dle § 160, podplácení dle ustanovení § 161, nepřímé úplatkářství dle ustanovení § 162 trestního zákona. Musí ovšem dojít k jednání v souvislosti s obstaráváním věcí obecného zájmu nebo působením na výkon pravomoci veřejného činitele a samozřejmě musejí být splněny znaky dle ustanovení § 49 obchodního zákoníku. Zároveň mezi tyto trestné činy patří ohrožování životního prostředí dle ustanovení § 181a a § 181b, ohrožování zdraví závadnými potravinami a jinými potřebami dle ustanovení § 193, § 194 trestního zákona. Zároveň, ale

¹⁶ shodně viz. např. Šámal, P., Púry, F., Rizman, S.: Trestný zákon, komentář, 3. vydání, Praha, C.H.Beck 1998, str. 873 nebo Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 29.1.2003 sp. zn. 6 Tdo 72/2003

¹⁷ Šámal, P., Púry, F., Rizman, S.: Trestný zákon, komentář, 3. vydání, Praha, C.H.Beck 1998, str. 873

musí být splněny znaky dle ustanovení § 52 obchodního zákoníku.

Mezi trestné činy, kde je souběh vyloučen patří poškozování spotřebitele dle ustanovení § 121, porušování závazných pravidel hospodářského styku dle ustanovení § 127, porušování práv k ochranné známce, obchodnímu jménu a chráněnému označení původu dle ustanovení § 150, porušování průmyslových práv dle ustanovení § 151 a porušování autorského práva dle ustanovení § 152 trestního zákona.

3.3.Komparace práva trestního s právem civilním

Je zřejmé, že formulace trestního zákoníku není dostatečně koordinována s formulací obchodního zákoníku. Nekalosoutěžní jednání je v trestním zákoníku vázáno na předpisy upravující soutěž, jimiž je nutno rozumět právě obchodní zákoník. Zřejmě, ale také další předpisy. Je např. otázkou, zda trestní sankce není aplikovatelná i na jednání odporující zákonu č. 63/1991 Sb., o ochraně hospodářské soutěže. Negativní závěr by bylo možno opřít o název trestného činu, formulace skutkové podstaty je dostatečně široká. K samotnému trestnímu postihu však stačí i rozpor se zvyklostmi soutěže. V tomto případě tedy není trestněprávní sankce svázána s další právní úpravou, avšak musí nastat kromě vlastního protiprávního jednání ještě škodlivý následek, kterým je poškození dobré pověsti nebo ohrožení chodu podniku soutěžitele nebo ohrožení jeho rozvoje. Ohrožení podniku nebo rozvoje podniku soutěžitele asi nelze chápat stejným způsobem, jako ohrožení podle ustanovení § 44 odst. 1 obchodního zákoníku. K takovému ohrožení dochází zřejmě až tehdy, když nastane určitý škodlivý následek jednání, který může dále znamenat dopad na celkové fungování podniku. Jestliže by nenastala vůbec žádná újma, došlo by pouze k ohrožení ve smyslu ustanovení § 44 obchodního zákoníku, nejednalo by se pravděpodobně ještě o trestný čin. Tedy ohrožení ve smyslu trestního zákoníku je zřejmě jiné povahy než ohrožení ve smyslu § 44 Obchodní zákoník, jasnější kritéria však poskytne či poskytuje judikatura.

Trestní odpovědnost dle ustanovení § 149 trestního zákona ve spojení s ustanovením § 3 odst. 3 trestního zákona předpokládá úmyslné zavinění. V tom je základní rozdíl ve srovnání s odpovědností podle obchodního zákoníku, který upravuje odpovědnost na objektivním principu, tedy jako odpovědnost za výsledek. To platí beze zbytku i o generální klausuli nekalé soutěže. Některé zvláštní skutkové podstaty však zavinění pojmově předpokládají.

Rozdíl je také v odpovědném subjektu, jímž je podle obchodního zákoníku soutěžitel, tedy ten, kdo se zúčastňuje hospodářské soutěže bez ohledu na to, zda k tomu má oprávnění nebo ne, tedy také bez ohledu na to, zda je podnikatelem podle ustanovení § 2 obchodního zákoníku, nebo zda je neoprávněným podnikatelem. Soutěžitelem může být jak fyzická tak právnická osoba, soutěžitelem však není např. zaměstnanec podnikatele. Podle obchodního zákoníku bude za chování uskutečněné zaměstnancem odpovídat jeho zaměstnavatel jako soutěžitel. Z hlediska trestněprávního postihu však pachatelem může být jen fyzická osoba. Nemohou vzniknout pochybnosti v případě podnikatele fyzické osoby, který naplnil znaky skutkové podstaty. Je-li však soutěžitelem obchodní společnost, pokud jde o právnickou osobu, je nutno vycházet z ustanovení § 90 odst. 2 trestního zákona. Jestliže trestní zákon stanoví, že pachatel musí být nositelem zvláštní vlastnosti, způsobilosti nebo postavení, postačí, že zvláštní vlastnost, způsobilost nebo postavení jsou dány u právnické osoby, jejímž jménem pachatel jedná. Bylo by třeba dospět k závěru, že zákon předpokládá postavení soutěžitele, ač to výslovně nestanoví, a že taková vlastnost postačí u právnické osoby, jejímž jménem např. člen představenstva nebo zaměstnanec jedná. Obchodním zákonem jsou chráněny hodnoty imanentně spjaté se samotnou existencí každého soutěžitele, jejichž poškození nebo ohrožení může v mnoha případech znamenat soutěžitelův zánik. K účinnému omezení nekalé soutěže musí nepochybně vedle samoregulace nastoupit bohužel i úprava v trestním právu. Avšak tam, kde lze dosáhnout civilně právní pomoci rychle a účinně, hrají trestní sankce v praxi méně důležitou roli. Zásadou trestního práva je, že trestný čin je přesně definovaný, a tak obecná ustanovení o nekalé soutěži mohou být podepřena pouze civilně právními sankcemi. Ustanovení § 53 obchodního zákoníku uvádí uplatňované nároky, kterými jsou zdržení se jednání, odstranění závadného stavu, přiměřené zadostiučinění, které může být poskytnuto i v penězích, náhrada škody a vydání bezdůvodného obohacení. Nárok může vznášet spotřebitel, jiný soutěžitel, jiná dotčená osoba (např. známá osobnost), zvláštní právnická osoba (např. organizace na ochranu spotřebitelů) a zároveň lze žalovat jak nekalého soutěžitele, tak jeho pomocníka.

Úprava nekalé soutěže v trestním zákoně by měla být v zásadě chápána jako druhotná, postihující pouze nejzávažnější jednání (viz. zásada subsidiarity trestní represe). Vzhledem k tomu, že část dispozice trestní normy je obsažena v obchodním zákoníku v ustanovení §§ 44 až 52, je nutno tuto skutečnost zohlednit i při výkladu nekalé soutěže dle ustanovení § 149 trestního zákona. Jednoduše řečeno, při jeho aplikaci nejprve dochází k převzetí podmínek stanovených obchodním zákoníkem a následně pak k jejich

pochopitelnému zpřísnění v trestním zákoně (např. stanovením následku, úmyslu, stupně nebezpečnosti činu pro společnost).

Pro naplnění skutkové podstaty trestného činu nekalé soutěže dle ustanovení § 149 trestního zákona nepostačuje, jsou-li splněny podmínky nekalé soutěže dle obchodního zákoníku. K trestní odpovědnosti za uvedený trestný čin se totiž navíc vyžaduje, aby pachatel svým nekalosoutěžním jednáním poškodil dobrou pověst soutěžitele nebo ohrozil chod nebo rozvoj podniku. Toto samozřejmě musí poškozený, který převážně bývá i oznamovatelem, prokázat. Musí předložit takové důkazy, které poškození dobré pověsti nebo ohrožení chodu nebo rozvoje podniku prokazují. Bohužel skutečnost je převážně jiná a poškozený si spíše trestním oznámením zajišťuje listinné materiály potřebné pro soudní spor, respektive se získanými materiály snaží přimět konkurenta, aby zanechal svého jednání a dohodl se na případném narovnání. Žádná právnická ani fyzická osoba nestojí o to, aby bylo její jméno vláčeno mediálními prostředky a poukazováno tak na její chování v soutěži.

Trestný čin nekalá soutěž dle § 149 trestního zákona spadá do kompetence Krajského státního zastupitelství resp. Krajského soudu a to z toho důvodu, že se jedná o trestný čin, který je taxativně vymezen § 17 odst. 1, písm.c) trestního řádu. Důvod je ten, že jeho společenská nebezpečnost je pro společnost vysoká, přestože tomu neodpovídá samotný trestný postih pachatele co do jeho výše. V případě, že soud rozhodne o pachatelově vině, může být tento za své jednání odsouzen Krajským soudem případně vyšší soudní instancí k odnětí svobody až na jeden rok nebo peněžitým trestem nebo propadnutím věci.

Speciálním trestným činem jak již bylo uvedeno v kapitole 3.2. k trestnému činu nekalá soutěž je trestný čin porušování závazných pravidel hospodářského styku dle ustanovení § 127 trestního zákona, který zní :

(1) Kdo v úmyslu opatřit sobě nebo jinému ve značném rozsahu neoprávněné výhody poruší závazným způsobem pravidla hospodářského styku stanovená obecně závazným právním předpisem, bude potrestán odnětím svobody až na dvě léta nebo zákazem činnosti nebo peněžitým trestem.

(2) Odnětím svobody na šest měsíců až pět let bude pachatel potrestán, způsobí-li činem uvedeným v odstavci 1 závažnou poruchu v hospodářské činnosti nebo vážnou poruchu v zásobování anebo zkrácení příjmů státu ve značném rozsahu.

Ustanovení § 127 trestního zákona jako jeden z formálních znaků základní skutkové podstaty vyžaduje, aby pachatel porušil závazným způsobem pravidla hospodářského styku stanovená obecně závazným předpisem. Jde tedy o blanketní normu odkazující na

předpisy upravující pravidla v hospodářském styku stanovené právními předpisy. Rozdíl těchto trestných činů spočívá v osobě pachatele. Aby se stal trestný čin nekalá soutěž musí tento spáchat osoba, která podniká či působí ve stejném či obdobném oboru podnikání, na rozdíl od trestného činu porušování závazných pravidel hospodářského styku, kterého se může dopustit kdokoliv, není zde podmínka vázaná na stejný či obdobný obor podnikání. Zákonodárce obecně závaznými pravidly nemyslí jen obchodní zákoník, ale i jiné zákony, nařízení vlády, vyhlášky ministerstev. Ve skutkové podstatě trestného činu porušování závazných pravidel hospodářského styku nejsou uvedeny obchodní zvyklosti jak je tomu u trestného činu nekalá soutěž. V případě, že jednání jednoho ze soutěžitelů nebylo objektivně způsobilé přivodit újmu jinému soutěžiteli či soutěžitelům, není splněna jedna z podmínek a nebude se tedy jednat ani o jeden z těchto trestných činů. Jeden z velkých rozdílů je ve způsobené škodě. Ke spáchání trestného činu porušování závazných pravidel hospodářského styku je zapotřebí značné škody, tady částky ve výši nejméně 500.000,- Kč oproti trestnému činu nekalá soutěž, ve kterém materiální škoda jako taková není uvedena.

4. PŘÍPADY NEKALOSOUTĚŽNÍHO JEDNÁNÍ ŘEŠENÉ POLICIÍ ČESKÉ REPUBLIKY

Motto kapitoly : Každý příslušník Policie České republiky, který jedná v souladu se zákonem a Etickým kodexem Policie České republiky, si plně zaslouží úctu, respekt a podporu společnosti, jejíž bezpečnost chrání i s nasazením vlastního života.¹⁸

Postup orgánů činných v trestním řízení, v tomto případě Policie České republiky, je upraven trestním právem procesním, které představuje zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním, ve znění pozdějších předpisů. Účelem trestního řádu je upravit postup orgánů činných v trestním řízení tak, aby trestné činy byly náležitě zjištěny a jejich pachatelé dle zákona spravedlivě potrestáni. Řízení přitom musí působit k upevnování zákonnosti, k předcházení a zamezování trestné činnosti, k výchově občanů v duchu důsledného zachovávání zákonů a pravidel občanského soužití i čestného plnění povinností ke státu a společnosti.¹⁹ Pomáhat účelu trestního řádu je povinností každého občana České republiky. Trestní právo hmotné a trestní právo procesní tvoří jednotný celek, kdy je však třeba vždy rozlišovat část trestněprávní a část trestněprocesní. Postup Policie České republiky také metodicky upravuje Závazný pokyn policejního prezidenta č. 130 ze dne 30. listopadu 2001 v platném znění.

Policejní orgán je povinen na základě vlastních poznatků, trestních oznámení i podnětů jiných osob a orgánů, na jejichž podkladě lze učinit závěr o podezření ze spáchání trestného činu, učinit všechna potřebná šetření a opatření k odhalení skutečností nasvědčujících tomu, že byl spáchán trestný čin, a směřujících ke zajištění jeho pachatele a současně je povinen činit též nezbytná opatření k předcházení trestné činnosti.²⁰

Vzhledem k tomu, že se hospodářská soutěž rozvíjí s tím, jak se rozvíjí společnost, je otázkou času, kdy začnou své oprávněné nároky v případě nekalé soutěže uplatňovat poškození. V první řadě by měl poškozený volit ochranu u civilního soudu, tedy nikoliv u soudu trestního a podáním trestního oznámení očekávat, že Policie ČR zjistí, zajistí potřebné materiály týkající se nekalé soutěže a zároveň sjedná nápravu. Je všeobecně známo, že jednání osoby, které je v rozporu s hospodářskou soutěží či se zvyklostmi soutěže poškozuje dobrou pověst a ohrožuje chod či rozvoj podniku soutěžitele. O tom také hovoří ustanovení § 149 trestního zákona. Dá se říci, že nekalosoutěžní jednání je běžnou součástí ekonomického života, která se projevuje stále rozmanitějším způsobem. Nekalosoutěžního jednání se může dopustit každý, kdo informuje jak pravdivě či nepravdivě a působí tak na hospodářskou soutěž. Z tohoto důvodu i já v této práci nebudu

¹⁸ z Etického kodexu Policie České republiky

¹⁹ ustanovení § 1 odst. 1 zákona č. 141/1961 Sb., o trestní řízení soudním, ve znění pozdějších předpisů

²⁰ ustanovení § 158 odst. 1 zákona č. 141/1961 Sb., o trestní řízení soudním, ve znění pozdějších předpisů

uvádět pravá jména osob či společností ani přesná data nastalých událostí. Mohlo by se stát, že i tato diplomová práce by mohla zapůsobit na hospodářskou soutěž a uvedené společnosti by i po několika letech mohla poškodit.

Případy, které jsou v této práci uváděny patří mezi nekalosoutěžní jednání subjektů působících v hospodářské soutěži, které byly řešeny Policií České republiky, službou kriminální policie a vyšetřování, Správy Jihočeského kraje, odborem hospodářské kriminality.

4.1.Případ první

Na základě písemného trestního oznámení advokáta zastupujícího obchodní společnost SODA a.s. s předmětem podnikání mimo jiné provozování vodohospodářských děl, koupě zboží za účelem dalšího prodeje a prodej, byly policejním komisařem zahájeny úkony trestního řízení dle ustanovení § 158 odst. 3 trestního řádu k objasnění a prověření skutečností důvodně nasvědčujících tomu, že byl spáchán trestný čin nekalá soutěž dle ustanovení § 149 trestního zákona ve formě spolupachatelství dle ustanovení § 9 odst. 2 trestního zákona. Trestného činu se měli dopustit statutární zástupci obchodní společnosti VADO a.s. s předmětem podnikání mimo jiné provozování vodních zdrojů, koupě zboží za účelem dalšího prodeje a prodej, tím, že ve výroční zprávě v úvodním slovu představenstva z roku 2004 uvedli, že obchodní společnosti SODA a.s. škodí obchodní společnosti VADO a.s. a to tak, že se všemi způsoby snaží systematicky omezit odběr z vodárenské soustavy a nesoustředí se jen na snižování ztrát, ale taktéž se snaží využívat veškeré jiné dostupné zdroje vod, především podzemní a také, že tyto aktivity nejenže vážně poškozuji zájmy obchodní společnosti SODA a.s., ale v některých případech jsou tyto aktivity na úkor kvality dodávané pitné vody. V trestním oznámení bylo zároveň uvedeno, že vlastníci vodohospodářského majetku, kterými jsou zejména obce, popř. svazky obcí, vyhláší výběrová řízení na provozovatele tohoto majetku a požadují po účastnících výroční zprávy o výsledku hospodaření. Zástupci obchodní společnosti SODA a.s. jsou přesvědčeni, že tvrzení uvedená ve Výroční zprávě (resp. v „Úvodním slově představenstva“ této zprávy) obchodní společnosti VADO a.s. za rok 2004, mohla při těchto výběrových řízeních obchodní společnosti SODA a.s. poškodit, jelikož zde uvedená tvrzení nejsou pravdivá. K doložení svého tvrzení uvedli příklad výběrového řízení dobrovolného svazku obcí Sláva, který byl vypsán v roce 2005, kdy nabídka obchodní společnosti SODA a.s. vysoce převyšovala

nabídku obchodní společnosti VADO a.s. a výběrové řízení i přesto vyhrála obchodní společnosti VADO a.s.. Obchodní společnosti SODA a.s. v budoucnu předpokládá další výběrová řízení a má za to, že skutečnosti, uvedené v Úvodním slovu představenstva Výroční zprávy za rok 2004 společnosti VADO a.s. ovlivní nebo mohou ovlivnit průběh výběrových řízení. Statutární zástupci obchodní společnosti VADO a.s. se svým jednáním dle právního zástupce obchodní společnosti SODA a.s. měli dopustit zlehčování konkurence v hospodářské soutěži nebo se zvyklostmi soutěže dle ustanovení § 44 odst. 1,2 písmene f), ustanovení § 50 odst. 1,2 obchodního zákoníku a tudíž trestného činu nekalá soutěž dle ustanovení § 149 trestního zákona.

Za účelem prověření skutečností uvedených v trestním oznámení byli kontaktováni zástupci obcí, kteří v roce 2005 rozhodovali o výběrovém řízení na provozovatele vodohospodářského majetku. Dle sdělení vyhodnocovali nabídky obchodní společnosti VADO a.s. a SODA a.s. jako relativně shodné a to i přesto, že byly koncipovány vzájemně odlišně a z obdržených výročních zpráv četli pouze ekonomickou část. Při samotném rozhodování se přihlíželo k ekonomickým ukazatelům, osobním zkušenostem a samozřejmě záleželo na vlastním uvážení hlasujících. Při zadávání výběrových řízení se postupovalo dle zákona o zadávání veřejných zakázek a osoby, které v daných věcech rozhodovaly se tímto zákonem také řídily.

Výroční zpráva byla společností VADO a.s. vtištěna ve 350 výtiscích a obecně se rozesílala nejvýznamnějším partnerům a distribuovala se na různých výstavách či akcích, kde byly výtisky volně k dispozici. Příspěvek týkající se obchodní společnosti SODA a.s. vypracoval zaměstnanec obchodní společnosti VADO a.s. na základě naznačených bodů představenstva společnosti. Zaměstnanec dle svého vyjádření nesledoval získání nějaké výhody či benefitu na úkor obchodní společnosti SODA a.s.. Učinil tak proto, aby představenstvo společnosti dostalo svým povinností informovat pravdivě akcionáře o veškerých relevantních událostech a stavech, které v rozhodném období nastaly a důvodech, proč se tak stalo. Předmětné jednání nebylo dle pisatele jednáním soutěžním a použité formulace v Úvodním slovu nebyly natolik intenzivní, aby mohly přivodit újmu či zasáhnout čest a důstojnost obchodní společnosti SODA a.s. a ovlivnit výběrová řízení, když Výroční zprávy nebyly hodnotícím kritériem při prováděných výběrových řízeních.

Ve věci byla požádána o sdělení hygienická stanice, která potvrdila, že mícháním pitné vody z různých zdrojů může docházet ke zhoršení její kvality. Zároveň uvedla, že pitná voda v zájmových oblastech splňuje dlouhodobé limity a požadavky vyhlášky č. 252/2004 Sb.. Výjimkou jsou pouze nižší hodnoty celkové tvrdosti, obsahu vápníku a hořčíku.

Ačkoli jsou tyto hodnoty nižší než je považováno ze zdravotního hlediska za optimální, nelze je ještě považovat za závadu.

Policejní komisař taktéž prověřoval skutečnost, zda by se ve věci nemohlo jednat o srovnávací reklamu dle ustanovení § 50a odst. 1 v návaznosti na ustanovení § 50a odst. 2 písmene e) obchodního zákoníku, kdy si za tímto účelem vyžádal i Výroční zprávy obchodní společnosti VADO a.s. za pět let nazpět.

Obchodní společnosti SODA a.s. využila svého práva a se shora popsaným jednáním se obrátila ke Krajskému soudu, kde se domáhala rozhodnutí, kterým by žalovanému bylo uloženo zdržet se distribuce a šíření výroční zprávy. Současně požadovala přiměřené zadostiučinění ve výši 1.000.000,-Kč. Krajský soud návrh předběžného opatření zamítl s tím, že obchodní společnosti SODA a.s. neosvědčila soudu důvodnost požadované ochrany. Úvodní slova Krajský soud neshledal jako nekalé jednání, ale jako kalé jednání konkurenčního soutěžitele. Dále z obsahu uvedeného článku neshledal jednání obchodní společnosti VADO a.s., které by bylo v rozporu s dobrými mravy soutěže a ještě by bylo způsobilé způsobit újmu jiným soutěžitelům nebo spotřebitelům. Nešlo o meritorní rozhodnutí soudu, ale o otázku předběžného opatření.

Za podstatnou zmínku zde stojí to, že společnosti SODA a.s. a VADO a.s. ukončily spor u Krajského soudu smírem. Společnosti se domluvily na tom, že obchodní společnosti VADO a.s. založí do sbírky listin u Krajského soudu předem dohodnuté písemné prohlášení o Výroční zprávě z roku 2004, podepsané statutárními zástupci. Zároveň toto prohlášení obchodní společnosti VADO a.s. připojí k nově distribuovaným výročním zprávám.

Na základě shora uvedeného je nezpochybnitelné, že uvedené společnosti jsou v konkurenčním postavení a zároveň spolu působí ve stejném teritoriu. I když obchodní společnosti VADO a.s. uvádí, že napadené jednání nebylo jednáním v hospodářské soutěži, což prokazuje tím, že zakomponování předmětné pasáže do úvodního slova představenstva nesledovalo získání nějaké výhody či benefitu na úkor obchodní společnosti SODA a.s.. Způsob formulace uvedené pasáže svědčí o tom, že žalovaný sledoval určitou diskvalifikaci obchodní společnosti SODA a.s. a tím získání vlastní výhody v hospodářské soutěži. Toto dokazuje samotné rozesílání výroční zprávy obchodním partnerům, či předkládání při výběrových řízeních. Ve věci není podstatné, že obchodní společnosti VADO a.s. plnila vydáváním výroční zprávy určitou zákonnou povinnost. Podstatné je to, že tato sebe prezentace plní určitou soutěžní funkci. Výroční zpráva, konkrétně napadená pasáž, mohla vědomě či podvědomě ovlivnit rozhodování příjemců a tím konec konců

postavení společností v hospodářské soutěži. Ve shora uvedené věci došlo k porušení nekalé soutěže dle obchodního zákoníku a to ustanovení § 44 odst. 1, odst. 2 písmene f) obchodního zákoníku, ustanovení § 50 obchodního zákoníku zlehčování. V úvahu zde přichází i ustanovení § 50a obchodního zákoníku srovnávací reklama.

Vzhledem k tomu, že trestní zákon, konkrétně ustanovení § 149 trestního zákona má plnit až sekundární úlohu a ve věci se shora uvedené společnosti sami dohodly, bylo ve věci rozhodnuto usnesení o doložení věci dle ustanovení § 159a odst. 1 trestního řádu s tím, že nejde o podezření z trestného činu a není na místě věc vyřídit jinak. V dané věci navíc zástupci obchodní společnosti SODA a.s. nespecifikovali poškození dobré pověsti či ohrožení chodu nebo rozvoje podniku.

4.2.Případ druhý

Na základě písemného trestního oznámení společníka a jednatele obchodní společnosti Dobrá bota s.r.o. s předmětem podnikání mimo jiné velkoobchodní činnost byly policejním komisařem zahájeny úkony trestního řízení dle ustanovení § 158 odst. 3 trestního řádu k objasnění a prověření skutečností důvodně nasvědčujících tomu, že byl spáchán trestný čin podvod dle ustanovení § 250 odst. 1, odst. 4 trestního zákona a trestný čin porušování závazných pravidel hospodářského styku dle ustanovení § 127 trestního zákona. Trestných činů se měl dopustit patentový zástupce obchodní společnosti Piano s.r.o. s předmětem podnikání výroba obuvi tím, že v blíže neurčeném období roku 2004 podal na Českou obchodní inspekci v Praze neúplné a zavádějící informace o předmětu průmyslového vzoru č. 000014 „pracovní obuv“, jehož majitelem je obchodní společnost Dobrá bota s.r.o.. Na základě těchto informací bylo Českou obchodní inspekcí provedeno opatření v jehož rámci byly zajištěny výrobky obchodní společnosti Dobrá bota s.r.o. označené jako pracovní obuv TOP CLASSIC, čímž na základě zrušených objednávek měla vzniknout obchodní společnosti Dobrá bota s.r.o. majtková újma přesahující částku 5.000.000,- Kč.

Při důkladném prověření trestného oznámení, zejména informací poskytnutých patentovým zástupcem České obchodní inspekci, zpráv podaných od Ústředního inspektorátu České obchodní inspekce Praha, Úřadu patentového vlastnictví, sepsáních úředních záznamů o podaném vysvětlení dle ustanovení § 158 odst. 5 trestního řádu došel policejní komisař k závěru, že patentový zástupce obchodní společnosti Piano s.r.o. ve věcech týkajících se průmyslového práva ve vztahu ke konkurenční obchodní společnosti

Dobrá bota s.r.o. věděl, že obchodní společnosti Dobrá bota s.r.o. je majitelem průmyslového vzoru zapsaného v roce 2003 pod číslem 000014 a je oprávněna k distribuci obuvi s názvem TOP CLASSIC dle tohoto vzoru. S cílem zamezit distribuci obuvi a získat tak pro společnost Piano s.r.o. příznivější postavení v hospodářské soutěži, poté co dvě obchodní společnosti Podešev s.r.o. a Dobrá chůze s.r.o. bezúspěšně písemně vyzýval k ukončení uvádění obuvi do oběhu v obchodní síti v České republice, mimo jiné s vysvětlením, že zboží distribuují protizákonně, neboť nese označení, které je kolizní s již zaregistrovanou obrazovou ochranou známkou jejímž uživatelem je obchodní společnost Piano s.r.o., podal patentový zástupce obchodní společnosti Piano s.r.o. k České obchodní inspekci žádost o provedení kontroly oprávněnosti prodeje obuvi s názvem TOP CLASSIC v obchodní společnosti Dobrá bota s.r.o. s tím, že tato porušuje práva majitele ochranné známky v různých provozovnách v České republice. V této žádosti a v jejích přílohách a ani v navazujícím doplnění podkladů adresovaném České obchodní inspekci záměrně, stejně jako před obchodní společností Podešev s.r.o. a Dobrá chůze s.r.o., zamlčel existenci průmyslového vzoru č. 000014. Na základě této žádosti a podkladů provedla Česká obchodní inspekce na provozovně obchodní společnosti Dobrá bota s.r.o. kontrolu a zabavila distribuovanou obuv chráněnou průmyslovým vzorem č. 000014. Následně pak odběratelé obchodní společnosti Dobrá bota s.r.o., kteří se o kontrole dozvěděli, zrušili objednávky předmětné obuvi a obchodní společnost Dobrá bota s.r.o. musela zrušit nasmlouvané dovozy obuvi TOP CLASSIC od zahraničního výrobce a utrpěla tak finanční ztrátu ve výši nejméně 4.490.562,-Kč.

Za zmínku zde stojí uvést, že patentový zástupce dříve pracoval ve funkci vedoucího oddělení průmyslově právní ochrany ve obchodní společnosti Bota a.s. a posléze začal podnikat v předmětu podnikání technické konzultační a expertní služby v obuvnickém průmyslu a v činnosti organizačních a ekonomických poradců. Spolupracoval, respektive poskytoval služby v oblasti průmyslových práv spojených s výrobou a prodejem obuvi také obchodní společnosti Piano s.r.o., která na základě sublicenční smlouvy s obchodní společností Bota a.s. využívá slovní ochranou známku Porche, číslo zápisu 12345 a obrazovou ochranou známku 1789524 a rovněž je vlastníkem průmyslového vzoru sportovně vycházková obuv s číslem zápisu 2456975.

Na základě takto zjištěných a odůvodněných skutečností došel policejní komisař k závěru, že byla naplněna skutková podstata trestného činu nekalá soutěž dle ustanovení § 149 trestního zákona. Byl dostatečně odůvodněn závěr, že jej spáchal obchodní zástupce obchodní společnosti Piano s.r.o., který svým jednáním, které bylo v rozporu s předpisy

upravujícími soutěž v hospodářském styku, konkrétně s generální klausulí ustanovení § 44 odst. 1 obchodního zákoníku, jakož i se zvyklostmi soutěže, poškodil dobrou pověst, ohrozil chod a rozvoj obchodní společnosti Dobrá bota s.r.o. a proto bylo zahájeno jeho trestní stíhání dle ustanovení § 160 odst. 1 trestního řádu.

Patentový zástupce ve svém výslechu popsal, že asi od roku 1998 docházelo k pokusům o uvádění na trh padělků obuvi Porche dovezených z Asie. V této souvislosti zaznamenal obchodní aktivity obchodní společnosti Dobrá bota s.r.o., když se účastnil jako zástupce obchodní společnosti Bota a.s. kontroly organizované Českou obchodní inspekcí ve skladech společnosti Durax s.r.o.. Při této kontrole bylo zjištěno, že ve skladech je uskladněna obuv s obchodním označením TOP CLASSIC Porche a k obuvi byla připevněna etiketa, kde bylo mimo jiné uvedeno, že jméno TOP CLASSIC Porche je chráněné a registrované u Úřadu průmyslového vlastnictví, že obuv je kvalitní a plně srovnatelná s tuzemskými výrobky a že za kvalitu odpovídá a příjemné nošení přeje jednatel obchodní společnosti Dobrá bota s.r.o.. Dále uvedl, že po zjištění, že došlo k registraci slovní ochranné známky TOP CLASSIC Porche obchodní společností Dobrá bota s.r.o., která byla zaměnitelná s dříve registrovanou slovní ochrannou známkou Porche obchodní společnosti Bota a.s., došlo naposledy zmiňovanou společností k podání návrhu u Úřadu průmyslového vlastnictví na výmaz slovní ochranné známky TOP CLASSIC Porche. Úřad průmyslového vlastnictví návrhu vyhověl a rozhodl o výmazu pro zaměnitelnost s ochranou známkou s dřívějším právem přednosti zaregistrované pro stejné nebo podobné výrobky či služby. Zároveň sdělil, že obchodní společnost Dobrá bota s.r.o. si byla plně vědoma podaného návrhu a předpokládala, že návrhu bude vyhověno, a proto podala žádost o zápis obrazového označení. Toto obrazové označení se týkalo bočního loga, které mělo podobu obrazového označení obchodní společnosti Piano s.r.o. a směřovalo tedy k zaměnitelnosti. Obchodní společnost Bota a.s. poté podala námitku proti zápisu obrazového označení obchodní společnosti Dobrá bota s.r.o., čemuž Úřad průmyslového vlastnictví vyhověl a rozhodnutím z roku 2003 ochrannou známkou obrazové označení částečně zamítl a to pro obuv zařazenou ve třídě 25. V roce 2003 Úřad průmyslového vlastnictví provedl zápis průmyslového vzoru do rejstříku č. 000014 pod názvem Pracovní obuv. Vzhledem k tomu, že průmyslový vzor č. 000014 byl kolizní s dříve zapsaným průmyslovým vzorem, který je nyní ve vlastnictví obchodní společnosti Piano s.r.o., byl podán v roce 2004 návrh na výmaz průmyslového vzoru č. 000014, který byl zamítnut a následně byl ve věci podán obchodní společnosti Piano s.r.o. rozklad. Zároveň dodal, že obchodní společnost Dobrá bota s.r.o. podala v roce 2004 návrh na

výmaz průmyslového vzoru registrovaného obchodní společností Piano s.r.o. o názvu Sportovně vycházková obuv, přičemž Úřad průmyslového vlastnictví tomuto návrhu nevyhověl a byl obchodní společností Dobrá bota s.r.o. proti rozhodnutí podán rozklad. Patentový zástupce dále sdělil, že skutečně upozornil v roce 2004 obchodní společnosti Podešev s.r.o. a Dobrá chůze s.r.o. na obuv obchodní společnosti Dobrá bota s.r.o. s označením TOP CLASSIC s tím, že dle jeho názoru tato obuv porušuje registrované ochranné práva obchodní společnosti Bota a.s. a poté využil svého práva ze zákona č. 634/1992 Sb., o ochraně spotřebitele a podal na Českou obchodní inspekci návrh k provedení kontroly oprávněnosti prodeje. Ze strany České obchodní inspekce pak byl požádán o doplnění podkladů, ke zpřesnění rozdílů mezi originálním výrobkem a tzv. napodobeninou. Rozdíly České obchodní inspekci popsal v dopise a následně byl Českou obchodní inspekci vyrozuměn, že bude provedena kontrola. Posléze byl zprávou České obchodní inspekce informován, že v průběhu jedné z kontrol vyvstaly nové skutečnosti, spočívající v námitce obchodní společnosti Dobrá bota s.r.o. s tím, že jsou výrobky dodávány na trh na základě průmyslového vzoru registrovaného Úřadem průmyslového vlastnictví. Patentový zástupce trval na svém přesvědčení, že žádost o provedení kontroly oprávněnosti prodeje výrobku byla oprávněná. Argumentoval tím, že byla vrácena i složená jistina. Dle jeho názoru bylo hodnocení České obchodní inspekce orgány činnými v trestním řízení chybně interpretováno. Domníval se, že kontrolní pracovníci České obchodní inspekce reagovali v průběhu prováděné kontrolní akce na argumentace obchodní společnosti Dobrá bota s.r.o. opírající se o registraci průmyslového vzoru 000014 a že ztratili motivaci. Zároveň odmítl, že by pracovníkům České obchodní inspekce poskytl neúplné informace s tím, že předložil veškeré listinné materiály k průmyslovým vzorům. Žádost o provedení oprávněnosti prodeje výrobků obchodní společnosti Dobrá bota s.r.o. se opíralo o informace neoprávněného užívání ochranné známky TOP CLASSIC Porche a ochranného označení bočního loga. Připustil, že průmyslový vzor 000014 je zatím platný, ale že byl proti zápisu průmyslového vzoru podán opravný prostředek a dosud nebylo ve věci rozhodnuto. Konkretizoval pak své zjištění a dodal, že dodávaná obuv obchodní společností Dobrá bota s.r.o., která se týkala průmyslového vzoru 000014 byla dodávána na Český trh ve dvou vyhotoveních a pouze jedno z těchto vyhotovení odpovídalo průmyslovému vzoru 000014 a proto požádal o provedení kontroly Českou obchodní inspekci. Patentový zástupce dle svých slov po celou dobu jednal v zájmu ochrany průmyslového práva výrobce originální obuvi. Dle jeho názoru došlo k zániku práva k průmyslovému vzoru 000014 z důvodu, že provedení

obuvi je zaměnitelné s prioritními průmyslovými právy obchodní společnosti Bota a.s. a obchodní společnost Dobrá bota s.r.o. distribucí obuvi obchází zákon a rozhodnutí Úřadu průmyslového vlastnictví. Tvrdil, že rozhodnutí o spáchání trestného činu nekalá soutěž dle ustanovení § 149 trestního zákona je zapotřebí brát v kontextu celé historie týkající se uvádění sportovní obuvi obchodní společnosti Dobrá bota s.r.o. na trh a sporů kolem průmyslových práv obchodní společnosti Bota a.s. na straně jedné a úsilí obchodní společnosti Dobrá bota s.r.o. o registraci průmyslových práv, která jsou zaměnitelná s prioritními průmyslovými právy obchodní společnosti Bota a.s. na straně druhé. Zároveň se patentový zástupce zmínil, že trestně právní ochrana hospodářské soutěže je zaměřena na ochranu soutěžitelů, ale i spotřebitelů a že své jednání nečinil jako soutěžitel ve smyslu hospodářské soutěže, ale maximálně jako zmocněnec těchto soutěžitelů, kdy svůj postup vždy konzultoval s těmito soutěžiteli a jednal v souladu s jejich pokyny. Je přesvědčen, že svým jednáním chránil i spotřebitele před nebezpečím záměny originální obuvi s tzv. padělkem a přesto za srovnatelnou cenu. Vyjádřil názor, že způsob nabízení tzv. padělků měl vést ke klamání spotřebitelů užíváním a provedením průmyslových vzorů a navrhovaných a po určitou dobu užívaných průmyslových práv obchodní společnosti Dobrá bota s.r.o., způsobem značení kartónů, etiket připojených k obuvi apod., když tyto aktivity měly usilovat o nalezení ještě přijatelné prostředky pro ochranu hospodářské soutěže nepostižitelné míry zaměnitelnosti nebo srovnatelnosti s originální obuví, což doložil celou řadou příloh.

Ve věci byl vyslechnut jednatel obchodní společnosti Dobrá bota s.r.o. , který uvedl, že se spojil s Českou obchodní inspekcí, která prováděla kontroly a předložil písemné podklady opravňující distribuci obuvi TOP CLASSIC, přičemž se dozvěděl, že Česká obchodní inspekce obdržela pouze část z předložených dokladů, obdržel ústní omluvu a byl vyrozuměn, že zabavená obuv bude vrácena a další plánované kontrolní akce neproběhnou. Zároveň uvedl, že kdyby Česká obchodní inspekce nadále prováděla kontroly a zabavovala by obuv obchodní společnosti Dobrá bota s.r.o. mohla se společnost dostat do nepříjemné situace, která by mohla vést až k likvidaci společnosti, protože odběratelé by přestali odebírat nejen obuv, ale i ostatní zboží jim dodávané. Takto by ztratila obchodní společnost Dobrá bota s.r.o. převážnou část svých odběratelů a tudíž i většinu svého trhu. Potvrdil a doložil skutečnost, že mu stálí odběratelé vypověděli nasmlouvané objednávky na obuv TOP CLASSIC. Zároveň musel uhradit výrobcí obuvi penále za zrušení nasmlouvané výroby obuvi TOP CLASSIC, kdy škodu vyčíslil na částku 4.490.562,-Kč. Také se zmínil, že byl na základě trestních oznámení obchodní společnosti

Piano s.r.o. nebo osob, které tuto společnost zastupovali, opakovaně šetřen Policií České republiky v Českém Krumlově.

Poradce předsedy Úřadu průmyslového vlastnictví ve své výpovědi uvedl, že v dané věci došlo ke kolizi práva k ochranné známce a práva k průmyslovému vzoru. Obchodní společnost Dobrá bota s.r.o. má v rejstříku průmyslových vzorů zapsán platný průmyslový vzor 000014 s datem zápisu z roku 2003. Okamžikem tohoto zápisu vznikla obchodní společnosti Dobrá bota s.r.o. práva z průmyslového vzoru, přičemž tato práva platí od data podání přihlášky, která je v daném případě datována rokem 2002. Sporné vyobrazení obrazového prvku je jedním z prvků, které kromě dalších charakteristických znaků předmětu průmyslového vzoru používá ochrany z tohoto průmyslového vzoru. V případě, že by Úřad průmyslového vlastnictví svým rozhodnutím rozhodl o výmazu respektive částečném výmazu, bylo by sporné vyobrazení obrazového prvku z předmětu ochrany vyjmuta a došlo by k omezení rozsahu ochrany průmyslového vzoru. Z toho také vyplývá, že příslušné rozhodnutí může vydat pouze Úřad průmyslového vlastnictví v rámci výmazového řízení a pouze na návrh třetí osoby. Úřad průmyslového vlastnictví v rámci svého řízení zamítl návrh obchodní společnosti Piano s.r.o. zastoupenou patentovým zástupcem na výmaz průmyslového vzoru 000014 a vzor ponechal v plném rozsahu v platnosti, protože navrhovatel neprokázal svá tvrzení, že by předmět průmyslového vzoru nesplňoval zákonné podmínky ochrany – novost a individuální povahu.

Česká obchodní inspekce ve svém vyjádření uvedla, že nebyla komplexně informována patentovým zástupcem o stavu věci a o obrazové ochranné známce se dozvěděla až od jednatele obchodní společnosti Dobrá bota s.r.o.. V případě, že by Česká obchodní inspekce byla od počátku informována o existenci průmyslového vzoru, zcela jistě by byla kontrola odložena a byl by o stanovisko požádán Úřad průmyslového vlastnictví.

Po provedení veškerých vyšetřovacích úkonů došel policejní komisař k závěru, že vyšetřování je skončené a jeho výsledky jsou postačující k podání obžaloby. Z tohoto důvodu vypracoval návrh k podání obžaloby společně se seznamem navrhovaných důkazů. V současné době byla ve věci státním zástupcem Krajského státního zastupitelství podána obžaloba a je na Krajského soudu jak ve věci rozhodne.

4.3.Případ třetí

Na základě písemného trestního oznámení jednatele obchodní společnosti Značka s.r.o.

s předmětem podnikání technická činnost v dopravě byly policejním komisařem okresního ředitelství Policie České republiky k objasnění a prověření skutečností důvodně nasvědčujících tomu, že byl spáchán trestný čin pomluva dle ustanovení § 206 trestního zákona, zahájeny úkony trestního řízení dle ustanovení § 158 odst. 3 trestního řádu. Trestného činu se měl dopustit neznámý pachatel tím, že v časovém období měsíců únor až duben roku 2005 rozesílal prostřednictvím internetové pošty e-maily, ve kterých informoval příjemce o nekvalitně provedené práci na dopravním značení obchodní společnosti Značka s.r.o. se slovy "je až k nevíře, že i tohle se může v dnešní době objevit na našich silnicích". V příloze připojil e-mail adresovaný společnosti Technický a zkušební ústav stavební Praha s.p., ve kterém uvedl, že obchodní společnost Značka s.r.o. vlastní certifikát jakosti dle ČSN EN ISO 9001:2001, průkaz způsobilosti pro OKEČ 45.23 a nikdy se s těmito nezapomene pochlubit, ale její výkony zdaleka nenaznačují tomu, že by tyto dokumenty měla vlastnit. Zároveň uvedl, že práce, kterou provádí obchodní společnost Značka s.r.o. vede spíše ke zmatení a dezorientaci řidičů, která může následně vyústit do nejedné velmi nebezpečné situace, nehledě k tomu, že tím vážně snižuje důvěryhodnost vystavených certifikátů. Dále uvedl, že se s prací obchodní společnosti Značka s.r.o. setká pouze ve svém malém okrese a raději nechce ani vědět, jak velké je pole působnosti obchodní společnosti Značka s.r.o., a kde všude se něco podobného najde. E-mail ukončil s tím, že přeje hodně úspěchů do další práce a co nejméně klientů jako je obchodní společnost Značka s.r.o.. Toto doložil 15-ti kusy fotografií ze zakázek obchodní společnosti Značka s.r.o. a podepsal se jménem Ing. Pavel Malátný z Havířova s internetovou adresou pavelmalatny@seznam.cz. Jednatel obchodní společnosti Značka s.r.o. vyčíslil škodu způsobenou jednáním Ing. Pavla Malátného na částku 4.000.000,- Kč.

Policejní orgán při prověřování trestního oznámení jednatele obchodní společnosti Značka s.r.o. zjistil, že shora popsáním způsobem Ing. Pavel Malátný oslovil nejméně 6 společností a zároveň, že jméno Ing. Pavel Malátný je smyšlené jelikož žádná osoba není pod tímto jménem evidována v registru obyvatel České republiky v okrese Havířov.

Trestného činu pomluva dle ustanovení § 206 trestního zákona se dopustí ten, kdo o jiném sdělí nepravdivý údaj, který je způsobilý značnou měrou ohrozit jeho vážnost u spoluobčanů, zejména poškodit jej v zaměstnání, narušit jeho rodinné vztahy nebo způsobit mu jinou vážnou újmu, bude potrestán odnětím svobody až na jeden rok. Odnětím svobody až na dvě léta nebo zákazem činnosti bude pachatel potrestán, spáchá-li čin tiskem, rozhlasem, televizí nebo jiným obdobně účinným způsobem.

Při studování spisového materiálu došel policejní komisař k závěru, že neznámý

pachatel svým jednáním naplňuje znaky skutkové podstaty trestného činu nekalá soutěž dle ustanovení § 149 trestního zákona a podstoupil věc na základě věcné příslušnosti k dalšímu šetření policejnímu komisaři z odboru hospodářské kriminality, Služby kriminální policie a vyšetřování, Správy Jihočeského kraje, který se s právní kvalifikací ztotožnil a věc převzal.

K podstoupení věci došlo z toho důvodu, že jedině policejní komisař ze Správy Jihočeského kraje je oprávněn tento trestný čin šetřit o čemž hovoří ustanovení § 17 odst. 1 písmene c) trestního řádu.

Jelikož se jednalo o trestný čin, který byl spáchán prostřednictvím internetu, respektive internetové pošty, byla na základě žádosti o vydání příkazu ke zjištění údajů o uskutečněném telekomunikačním provozu ve smyslu ustanovení § 88a odst. 1 trestního řádu o spolupráci požádána na základě příkazu soudce Okresního soudu v Českých Budějovicích obchodní společnost Seznam a.s.. Tato sdělila, že e-mailová schránka byla založena fyzickou osobou a byla již zrušena z důvodu nepoužívání. Z rozeslaného e-mailu Ing. Pavlem Malátným byla zjištěna IP adresa²¹, ze které byl e-mail odeslán. Samotná IP adresa sděluje informace o odesílateli respektive o počítači, který e-mail odeslal. V tomto případě bylo zjištěno, že tuto IP adresu má registrovanou provozovatel internetové sítě obchodní společnosti Human s.r.o., která tuto IP adresu poskytuje svým zákazníkům. V době, kdy docházelo k rozesílání e-mailů používalo tuto IP adresu 40 klientů. Bohužel se nepodařilo zjistit, kdo přesně v uvedenou dobu přistupoval na internet právě přes tuto IP adresu, jelikož se jednalo o data starší 9 měsíců. Ze seznamu zákazníků bylo zjištěno, že tuto IP adresu používá jednatel obchodní společnosti Patník s.r.o., která má stejný předmět podnikání jako obchodní společnost Značka s.r.o.. Ve věci vzniklo podezření, že možným pachatelem trestného činu je jednatel obchodní společnosti Patník s.r.o., který i nadále mohl mít ve svém počítači fotografie případně i e-maily rozesílané různým společnostem. Z tohoto důvodu byl podán podnět Krajskému státnímu zástupci o vydání příkazu k domovní prohlídce dle ustanovení § 83 trestního řádu. Nutno dodat, že před samotnou domovní prohlídkou byl jednatel obchodní společnosti Patník s.r.o. předvolán k sepsání úředního záznamu o podání vysvětlení dle ustanovení § 158 odst. 5 trestního řádu, ve kterém mimo jiné uvedl, že ve věci bude spolupracovat. Dále sdělil, že on sám nic neprovedl, a že také i on obdržel e-mail od Ing. Pavla Malátného. Při domovní prohlídce a prohlídce jiných prostor byly v jednom z počítačů zjištěny a zároveň zajištěny na přenosné

²¹ Internet Protokol – jde o jednoznačnou identifikaci každého zařízení (počítače) v prostředí internetu a slouží ke komunikaci mezi těmito zařízeními.

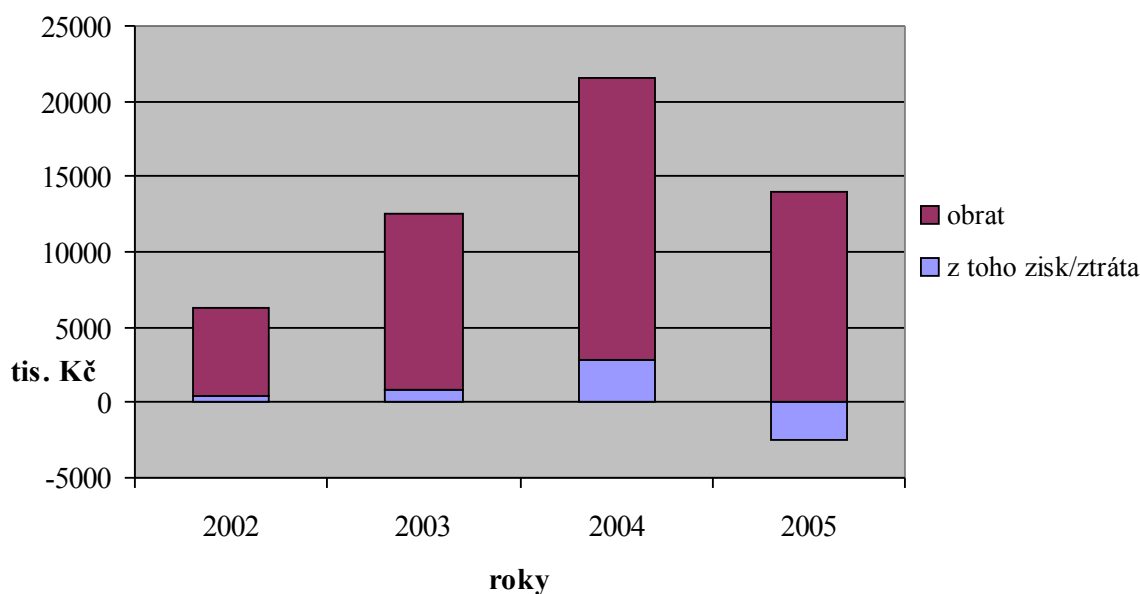
paměťové médium CD fotografie totožné s fotografiemi, které byly rozesílány Ing. Pavlem Malátným různým společnostem. Jednatel obchodní společnosti Patník s.r.o. byl zároveň vyzván dle ustanovení § 78 odst. 1 trestního řádu k vydání digitálního fotoaparátu, který používá k fotografování. Fotoaparát byl vyžádán z toho důvodu, že fotografie, které byly součástí přílohy e-mailu Ing. Pavla Malátného, byly upraveny a zmenšeny do požadované velikosti. Fotografie, které byly zajištěny z počítače jednatele obchodní společnosti Patník s.r.o. byly jak v upraveném, tak v originálním stavu a tedy byly nositelé důležitých informací. O spolupráci byl na základě žádosti o odborné vyjádření dle ustanovení § 105 odst. 1 trestního řádu věta první požádán odbor kriminalistické techniky a expertíz Policie České republiky. V odborném vyjádření bylo konstatováno, že fotografie zajištěné z počítače jednatele obchodní společnosti Patník s.r.o. jsou pořízené vydaným fotoaparátem a jedná se o originály fotografií, které byly posléze upraveny a rozeslány zjištěným společnostem. Na základě takto zjištěných informací vzniklo důvodné podezření, že možným pachatelem, který se dopustil trestného činu nekalé soutěže dle ustanovení § 149 trestního zákona je jednatel obchodní společnosti Patník s.r.o.. Jednání jednatele obchodní společnosti Patník s.r.o. naplňovalo znaky skutkové podstaty nekalá soutěž dle ustanovení § 44 odst. 1, odst. 2 písmene f) obchodního zákoníku a ustanovení § 50 odst. 1, odst. 2 obchodního zákoníku. K tomu, aby mohly být naplněny všechny zákonné znaky trestného činu nekalá soutěž, musel jednatel obchodní společnosti Značka s.r.o. doložit respektive prokázat poškození dobré pověsti, ohrožení chodu nebo rozvoje podniku. Za tímto účelem vyhotovil odhad škody způsobené jednáním jednatele obchodní společnosti Patník s.r.o.. Pro zjištění přímé škody (ušlého zisku) použil metodu očekávatelného zisku dle minulých výsledků a porovnal je se skutečným hospodářským výsledkem za období, kdy došlo k rozesílání e-mailů. Vycházel z obrátu a zisku respektive ztráty obchodní společnosti Značka s.r.o. z roků 2002 až 2005 viz. tabulka.

Tab. 1: Obrat a zisk/ztráta obchodní společnosti Značka s.r.o.

Rok	Obrat tis.	Z toho zisk/ ztráta tis.
------------	-------------------	-------------------------------------

2002	5899	399
2003	11650	816
2004	18681	2888
2005	13957	-2482

Graf 1: Vývoj obchodní společnosti Značka s.r.o. v jednotlivých letech

Graf ukazuje, jak se společnost vyvíjela v letech 2002 až 2004, tedy v době, kdy osoba vystupující pod jménem Ing. Pavel Malátný nerozesílala e-maily týkající se prací obchodní společnosti Značka s.r.o.. Zde je vidět, že se jedná o dynamickou obchodní společnost se zvyšujícím se ziskem, kterou pravděpodobně v důsledku jednání jednatele obchodní společnosti Patník s.r.o. v roce 2005 postihla ztráta ve výši 2.482.000,- Kč.

Na základě takto zjištěných a odůvodněných skutečností došel policejní komisař

k závěru, že byla naplněna skutková podstata trestného činu nekalá soutěž dle ustanovení § 149 trestního zákona. Byl dostatečně odůvodněn závěr, že jej spáchal jednatel obchodní společnosti patník s.r.o., který svým jednáním, které bylo v rozporu předpisy upravujícími soutěž v hospodářském styku, konkrétně v rozporu s ustanovením 44 odst. 1, odst. 2, písmene f) a ustanovení § 50 odst. 1, odst. 2 obchodního zákoníku, jakož i se zvyklostmi soutěže, poškodil dobrou pověst, ohrozil chod a rozvoj obchodní společnosti Značka s.r.o. a proto bylo zahájeno jeho trestní stíhání dle § 160 odst. 1 trestního řádu.

Následně byly ve věci vyslechnuti svědci mimo jiné z oslovených společností a institucí, zajištěny listinné materiály o působení obchodních společností Patník s.r.o. a Značka s.r.o. na společném trhu.

V současné době je vyšetřovaná věc ve stádiu, kdy policejní komisař seznámí jednatele obchodní společnosti Patník s.r.o. s vyšetřovacím spisem a v případě, že obviněný nebo obhájce nenavrhnou doplnění vyšetřovacího spisu, které by policejní komisař považoval za nutné, předloží spis Krajskému státnímu zástupci dle ustanovení § 166 odst. 3 trestního řádu s návrhem na podání obžaloby.

4.4. Vyhodnocení řešených případů

Samotnou hospodářskou soutěží není jakákoliv podnikatelská (obchodní) činnost, nýbrž jen jednání, které bývá zpravidla definováno jako soutěžení podnikatelských subjektů v hospodářské oblasti s cílem předstihnout jiné subjekty na trhu a dosáhnout tím hospodářského prospěchu.²² Hospodářská soutěž v tržním prostředí tedy jednak snižuje ceny, zvyšuje kvalitu, rozšiřuje výběr spotřebitelům a také umožňuje rozšiřování nových technologií. Skutková podstata trestného činu nekalá soutěž dle ustanovení § 149 trestního zákona má blanketní dispozici, která odkazuje mimo jiné na předpisy upravující soutěž v hospodářském styku. Předpisy v hospodářském styku se rozumí ustanovení §§ 44 až 52 obchodního zákoníku, která obsahují jednak obecnou skutkovou podstatu nekalé soutěže v podobě tzv. generální klausule v ustanovení § 44 odst. 1 obchodního zákoníku a jednak speciální skutkové podstaty v ustanovení § 44 odst. 2 a v ustanovení §§ 45 až 52 obchodního zákoníku. I přesto, že dojde k jednání, jenž nenaplnuje znaky některé ze zvlášť upravených skutkových podstat nekalé soutěže ve smyslu ustanovení §§ 45 až 52 obchodního zákoníku, půjde i přesto o nekalou soutěž, jestliže toto jednání ponese znaky

²²

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 27. 9. 2001 sp. zn. 3 Tz 218/2001

obecné skutkové podstaty nekalé soutěže vymezené v jeho tzv. generální klauzuli dle ustanovení § 44 odst. 1 obchodního zákoníku. Takovýmto jednáním může být i jednání, které je uvedené ve druhém příkladu. Pro kvalifikaci určitého jednání jako nekalosoutěžního pouze dle tzv. generální klauzule je nutné vykládat pojem soutěžního vztahu široce, bez vazby na podmínku reálně existujícího konkurenčního vztahu mezi subjektem jednajícím ve smyslu § 44 odst. 1 obchodní zákoník a subjektem dotčeným nekalou soutěží, respektive poškozeným. To vyplývá z poměrně širokého vymezení účastníků hospodářské soutěže, jimiž jsou dle ustanovení § 41 obchodního zákoníku fyzické a právnické osoby, které se účastní hospodářské soutěže, i když nejsou podnikatelé. Kdyby ovšem činnost určitého soutěžitele měla být klasifikována podle speciální skutkové podstaty uvedené v ustanovení §§ 45 až 52 obchodního zákoníku, podmínka nekalé soutěže by vyžadovala užší konkurenční vztah v jednání mezi soutěžiteli v hospodářské soutěži. Příkladem může být třetí popsáný případ, kdy jde o zlehčování dle ustanovení § 50 obchodního zákoníku mezi konkurenty ve stejném oboru.

Pro naplnění skutkové podstaty trestného činu nekalá soutěž dle ustanovení § 149 trestního zákona nepostačuje, jsou-li splněny podmínky nekalé soutěže dle ustanovení §§ 44 až 52 obchodního zákoníku. K trestní odpovědnosti za uvedený trestný čin se totiž navíc vyžaduje, aby pachatel svým nekalosoutěžním jednáním poškodil dobrou pověst soutěžitele nebo ohrozil chod nebo rozvoj jeho podniku, což vyplývá ze samé skutkové podstaty trestného činu. V prvním popsáném případě představitelé obchodní společnosti SODA a.s. nespécifikovali poškození dobré pověsti či ohrožení chodu nebo rozvoje podniku soutěžitele.

K naplnění podmínky ohrožení chodu a rozvoje podniku postačuje ohrožení, tedy porucha nemusí nastat. V případě, že by určitá z poruch nastala, pak by taková okolnost zvyšovala stupeň nebezpečnosti pro společnost. Chod nebo rozvoj podniku je ohrožen zejména v takových případech, jestliže hrozí způsobení nikoliv zanedbatelné škody, ztráty nikoliv zanedbatelného počtu zákazníků při provozování obchodní činnosti, ztráty nikoliv zanedbatelného množství odběratelů v oblasti průmyslové výroby. V případě poškození dobré pověsti musí dojít k dokonání následku (dobrá pověst musí být poškozena) a musí se tak stát v příčinné souvislosti s jednáním pachatele.²³

I přesto, že škoda jako materiální znak není v ustanovení § 149 trestního zákona uvedena, lze jí za poškození dobré pověsti či ohrožení chodu nebo rozvojem podniku

²³ shodně viz. např. Šámal, P., Púry, F., Rizman, S.: Trestný zákon, komentář, 3. vydání, Praha, C.H.Beck 1998, str. 873 nebo Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 29.1.2003 sp. zn. 6 Tdo 72/2003

soutěžitele spatřovat. Způsobená škoda je bezesporu způsobený následek související s ekonomickou stránkou poškozené obchodní společnosti a měla by se nějakým způsobem projevit v hospodaření společnosti. Škoda z pohledu materiálního je měřitelná a zjistitelná jak je patrné například z třetího případu. Pojem přivodit újmu, jenž je obsažen v ustanovení § 44 odst. 1 obchodního zákoníku, je poněkud širší než pojem škoda a je třeba pod něj zahrnovat újmu materiální a imateriální.²⁴

V případě uvedeného třetího případu, je za zlehčování dle ustanovení § 50 obchodního zákoníku nutno považovat i uvedení a rozšiřování pravdivých údajů o poměrech, výrobcích, službách jiného soutěžitele a to i v případě, že tyto jsou způsobitelné soutěžiteli přivodit újmu. Jak se říká „dvakrát opakovaná lež se stává pravdou“. Takovým jednáním soutěžitel minimálně směřuje k tomu, že jiného soutěžitele v hospodářské soutěži v očích jiných účastníků zeslabí, zneváží.

V případě prvního případu došlo k ohrožení chodu a rozvoje podniku SODA a.s., ale chod nebo rozvoj podniku je ohrožen v takových případech, jestliže hrozí způsobení nikoliv zanedbatelné škody, ztráty nikoliv zanedbatelného počtu zákazníků, ztráty nikoliv zanedbatelného množství odběratelů což se v prvním případě nepodařilo zjistit jak je tomu naopak ve třetím případě. Samotný cíl podaného trestního oznámení v prvním případě lze spatřovat převážně k získání taktické výhody nad obchodní společností VADO a.s. a dosažení tak dohody na odstranění úvodního slova ve Výroční zprávě týkající se obchodní společnosti SODA a.s.. Takto jedná převážná část právních zástupců, kteří si podáním trestního oznámení slibují úsporu nákladů se soudními poplatky, ulehčení práce s obstaráváním důkazů, rychlejšího uplatnění práva a také zvýšení tlaku na konkurenta.

Otázkou zůstává vyčíslení škody ve třetím případě u obchodní společnosti Značka s.r.o. způsobené jednáním jednatele obchodní společnosti Patník s.r.o.. Pro potřeby trestního řízení je zjištěná škoda dostatečná, vychází z daňových přiznání obchodní společnosti Značka s.r.o. za období let 2002 až 2005. Z těchto je patrný propad společnosti v roce 2005 do černých čísel, kdy se naopak dal očekávat další růst. Otázka zůstává u náhrady škody. Soudy, které rozhodují v trestních věcech v převážné míře právě s náhradou škody odkazují poškozené k občanskému soudu.

Je zde zapotřebí zmínit materiální znak jakéhokoliv trestného činu, kterým je společenská nebezpečnost pro společnost, kdy tato musí být větší než nepatrná. Sám trestní zákon předpokládá, že splněním všech formálních znaků trestného činu je společenská nebezpečnost větší než nepatrná. Společenská nebezpečnost je nepatrná, když dolní hranice

²⁴ Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 29.1.2003 sp. zn. 6 Tdo 72/2003

trestu nedosáhne typové nebezpečnosti pro společnost, což se dle mého názoru týká prvního případu, ve kterém navíc došlo k narovnání mezi soutěžiteli bez účasti soudu.

Zároveň trestní zákon u trestného činu nekalá soutěž vyžaduje úmysl, který musí zahrnovat všechny podstatné znaky charakterizující skutkovou podstatu tohoto trestného činu. Zavinění ve formě úmyslu dle § 3 odst. 3 trestního zákona, se v prvním případě nepodařilo prokázat.

V neposlední řadě je zapotřebí zmínit Listinu základních práv a svobod, z které vyplývá, že lidé jsou svobodní a rovní v důstojnosti i v právech. Základní práva a svobody jsou nezadatelné, nezczitelné, nepromlčitelné a nezrušitelné, každý může činit, co není zákonem zakázáno, a nikdo nesmí být nucen činit, co zákon neukládá. Osobní svoboda je zaručena, nikdo nesmí být stíhán nebo zbaven svobody jinak než z důvodů a způsobem, který stanoví zákon. Každý má právo, aby byla zachována jeho lidská důstojnost, osobní čest, dobrá pověst, chráněno jeho jméno a jen soud rozhoduje o vině a trestu za trestné činy. Tedy každý, proti němuž je vedeno trestní řízení, je považován za nevinného, pokud pravomocným odsuzujícím rozsudkem soudu nebyla jeho vina vyslovena. Tato poslední věta mnoha našim občanům neutkvěla v paměti, jelikož stačí aby se ve sdělovacích médiích objevila ta skutečnost, že dotyčná osoba je stíhána nebo prověřována Policií České republiky a již je převážnou částí společnosti odsouzena. Není zapotřebí zmiňovat jakou zbraní jsou v současné době komunikační média.

5. KOMPARACE PRÁVNÍCH ÚPRAV A NOREM České republiky a Slovenské republiky

Vzhledem k historickému vývoji obou právních norem, kdy většina právních předpisů týkajících se oblasti nekalé soutěže pochází z České a Slovenské Federativní Republiky před rozdělením, je valná většina institutů v oblasti soutěžního práva v ČR i na Slovensku buď totožná nebo alespoň vykazuje podstatnou míru shody. V případě, že jsou v hospodářské soutěži dotknutá práva subjektů a to i v případě nekalé soutěže, právo jim poskytuje soustavu hmotněprávních postihů – nároků, které mohou uplatňovat a zároveň procesně právní prostředky obrany – různé druhy žalob dle charakteru práva, které byly porušeny a i jiné alternativy nápravy utrpěné újmy. Procesní úprava v České republice a ve Slovenské republice míří do oblasti občanského soudního konání a pro soudní konání ve věcech nekalé soutěže platí v České republice všeobecná ustanovení zákona č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád ve znění pozdějších předpisů a v Slovenské republice všeobecná ustanovení zákona č. 99/1963 Sb., občanský súdny poriadok, ve znění pozdějších předpisů.

5.1. Základní prameny práva proti nekalé soutěži

Motto kapitoly : Zákony které slouží k potírání nekalé soutěže, patří k značně abstraktním typům právních úprav, které musejí být dotvářeny rozhodovací praxí. Právo proti nekalé soutěži je do značné míry právem soudcovským. Významným zdrojem poznání o jednak přípustných a jednak nekalých soutěžních metodách je proto judikatura.²⁵

5.1.1. Česká republika

–
V oblasti **soukromoprávní regulace** je základním pramenem právní úpravy zákon č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník ve znění pozdějších předpisů. Samotná úprava nekalé soutěže je obsažena v ustanovení §§ 44 až 54 a v dalších ustanoveních.

Základní prameny **veřejnoprávní regulace** jsou :

²⁵ Motto Hajn, P.: Rozhodnutí ve věcech obchodního jména a nekalé soutěže, C. H.Beck, Praha 2000, str. 0

z. č. 140/1961 Sb., trestní zákon,
z. č. 40/1995 Sb., o regulaci reklamy a o změně a doplnění zákona č. 468/1991 Sb., o provozování rozhlasového a televizního vysílání,
z. č. 468/1991 Sb., o provozování rozhlasového a televizního vysílání,
z. č. 231/2001 Sb., o provozování rozhlasového a televizního vysílání a o změně dalších zákonů,
z. č. 634/1992 Sb., o ochraně spotřebitele,
z. č. 46/2000 Sb., o právech a povinnostech při vydávání periodického tisku a o změně některých dalších zákonů (tiskový zákon), ve znění pozdějších předpisů.

5.1.2.Slovenská republika

Soukromoprávní regulace je stejně jako v České republice obsažena v z. č. 513/1991 Z.z., obchodný zákoník.

Základními prameny **veřejnoprávní regulace** jsou :

z. č. 300/2005 Z.z. trestný zákon,
z. č. 147/2001 Z.z., o reklame a o zmene a doplnení niektorých zákonov,
z. č. 308/2000 Z.z., o vysielaní a retransmisii a o zmene zákona č. 195/2000 Z.z., o telekomunikáciách
z. č. 108/2000 Z.z. o ochrane spotrebiteľa pri domovnom predaji a zásielkovom predaji
z. č. 264/2006 Z.z., ktorým sa mení a dopĺňa z.č. 258/2001 Z.z. o spotrebiteľských úveroch a o zmene a doplnení zákona Slovenskej národnej rady č. 71/1986 Zb., o Slovenskej obchodnej inšpekcii ve znení neskorších predpisov a o zmene zákona č. 634/1992 Zb. o ochrane spotrebiteľa, ve znění pozdějších předpisů.

Vzhledem k již zmíněné podobnosti právních předpisů v obou právních úpravách se zde nebudu zabývat veškerými normami, které se více či méně dotýkají práva proti nekalé soutěži, ale pouze základní úpravou, která je obsažena v obchodních zákonících v ČR a SR. V oblasti veřejného práva si povšimnu zejména vztahu trestně právní úpravy ČR a SR.

5.2. Komparace trestně právní úpravy nekalé soutěže České republiky a Slovenské republiky

Podle § 149 českého trestního zákona se trestného činu nekalá soutěž dopustí ten, *Kdo jednáním, které je v rozporu s předpisy upravujícími soutěž v hospodářském styku nebo se zvyklostmi soutěže, poškodí dobrou pověst nebo ohrozí chod nebo rozvoj podniku soutěžitele, bude potrestán odnětím svobody až na jeden rok nebo peněžitým trestem nebo propadnutím věci.*

Chráněny jsou tedy hodnoty imanentně spjaté se samotnou existencí každého soutěžitele, jejichž poškození nebo ohrožení může v mnoha případech znamenat soutěžitelův zánik.²⁶ Zde je nutno podotknout, že část dispozice této trestní normy je obsažena v obchodním zákoníku, a k tomuto se musí přihlídnout samozřejmě i při výkladu ustanovení § 149 trestního zákona.

Dne 1.1.2006 nabyl účinnosti ve Slovenské republice z.č. 300/2005 Z.z., trestný zákon, který nahradil původní trestný zákon (č. 140/1961 Z.z.) z dob ČSFR respektive Československé socialistické republiky. V Hlavě páté Trestné činy hospodárske je v prvém díle Trestné činy ohrozujúce trhovú ekonomiku v ustanovení § 250 Zneužitie účasti na hospodárskej súťaži popsané nekalosoutěžní jednání pachatele. Tento paragraf zní:

(1) Kto zneužije účasť na hospodárskej súťaži tým, že

- a) nekalou súťažou v hospodárskom styku poškodí dobrú povesť súťažiteľa, alebo
 - b) konaním, ktoré je v rozpore so zákonom upravujúcim ochranu hospodárskej súťaže, spôsobí inému súťažiteľovi značnú škodu alebo ohrozí chod jeho podniku,
- potrestá sa odňatím slobody až na tri roky.

(2) Odňatím slobody na dva roky až šesť rokov sa páchatel potrestá, ak spácha čin uvedený v odseku 1

- a) a spôsobí ním škodu veľkého rozsahu,
- b) a spôsobí ním úpadok podniku iného súťažiteľa,
- c) z osobitného motívu, alebo
- d) závažnejším spôsobom konania.

Trestný čin nekalá soutěž je oproti české právní úpravě rozdělen do dvou odstavců, kdy první odstavec je v podstatě totožný. Trestný zákon se odvolává na zákon upravující

²⁶ Jedlička, S.: Nekalá soutěž jako trestný čin, Právní rádce 1997 str. č.6, str. 25

ochranu hospodářské soutěže, kterým je obchodní zákoník. Oproti českému trestnímu zákonu zde také stojí fakt, že se pachatel dle odst. 1 písm. b) dopustí tohoto trestného činu v případě, že v konání které je v rozporu se zákonem upravující hospodářskou soutěž, způsobí jinému soutěžiteli značnou škodu nebo ohrozí jeho chod. Tedy zákonodárce ve své podstatě nahradil ohrožení rozvoje podniku přímou materiální škodou. V druhém odstavci se zpříšňuje postih pachatele na základě jeho konání.

Za povšimnutí zde stojí trestní postih, kdy český trestný zákon stanoví trest odnětí svobody až na jeden rok, peněžitý trest nebo propadnutí věci. Naproti tomu slovenský trestný zákon není tak benevolentní. V jednání pachatele spatřuje společenskou nebezpečnost a ukládá trest v prvním odstavci až na tři léta a v případě závažnějšího konání až na šest let.

5.3. Komparace soukromoprávní úpravy nekalé soutěže v České republice a Slovenské republice

V obchodních zákonících platných v současné době v České i Slovenské republice je nekalá soutěž uvedena v hlavě V „Hospodářská soutěž“, která je rozdělena do tří dílů.

Díl I obsahuje úvodní ustanovení v §§ 41, 42 a 43 a je totožný v ČR i SR. Uvedená ustanovení deklarují obnovení hospodářské soutěže. Konstituuje se zde právo účastnit se soutěžní činnosti. Věcný dosah soutěže, na který se předmětná úprava vztahuje, je dán omezením soutěžní činnosti v zájmu dosažení hospodářského prospěchu.²⁷ Tento prospěch, ale nelze zužovat pouze na dosahování zisku (i když toto bude zřejmě nejčastější případ), ale podle okolností konkrétního případu je toto nutno poměrně často chápat v širších dimenzích postavení soutěžitele, jeho pověsti apod.²⁸ V ustanovení § 41 obchodního zákoníku je pro všechny účastníky hospodářské soutěže používán pojem soutěžitel, který je současně legislativní zkratkou, ovšem bez další definice. Dále je zde uvedeno právo soutěžitelů svobodně rozvíjet svou soutěžní činnost v zájmu dosažení hospodářského prospěchu a sdružovat se k výkonu této činnosti, uložena povinnost při výkonu soutěžní činnosti dbát závazných pravidel hospodářské soutěže a své účasti v soutěži nezneužívat. Ustanovení § 42 obchodních zákoníků ho zákoníku je opět shodně upraveno, jedná se o důsledek integrace soutěžního práva do obchodního zákoníku a jeho zdůraznění jako

²⁷ Munková, J.: Právo proti nekalé soutěži, komentář, C.H.BECK. Praha 1996, str. 24

²⁸ shodně viz. např. Hajn.P, Účastníci hospodářské soutěže, Právní rozhledy, 1998, č. 11, s 537 nebo Munková, J.:Právo proti nekalé soutěži, komentář, C.H.Beck, Praha, 1996, str. 24

relativně samostatného fenoménu v rámci řádného fungování trhu. Ustanovení § 43 se zabývá otázkou působnosti obchodního zákoníku v případech jednání, která překračují státní hranice a postavením cizinců. Česká a slovenská úprava je opět shodná.

Díl II obsahuje v § 44 odst. 1) generální klausuli nekalé soutěže. Jak český tak i slovenský obchodní zákoník obsahuje stejnou generální klausuli. V odst. 2) tohoto ustanovení jsou uvedeny konkrétní skutkové podstaty, v nichž jsou vyjádřena typičtější, opakovatelná, nežádoucí, soutěžní jednání. Nejzásadnější rozdíl mezi oběma právními úpravami lze spatřovat v oblasti regulace reklamy, kdy zatímco česká úprava nekalé soutěže zůstává v podstatě v rámci obchodního zákoníku, tedy soukromého práva, na Slovensku byl v případě srovnávací reklamy zvolen jiný přístup, a sice regulace veřejnoprávní, pomocí zákona č. 147/2001 Z.z., o reklame a o zmene a doplnení niektorých zákonov. Souběh veřejnoprávního a soukromoprávního postihu je na Slovensku možný i u reklamy klamavé. Ve druhém odstavci má český obchodní zákoník navíc srovnávací reklamu, jinak je druhý odstavec totožný.

Díl III obsahuje v ustanovení §§ 53, 54, 55 právní prostředky ochrany proti nekalé soutěži. Ustanovení § 53 a první odstavec § 54 jsou v České republice a na Slovensku totožné. Rozdíl je ve druhém odstavci § 54 a v § 55, který byl v českém obchodním zákoníku zrušen.

5.4. Komparace právní úpravy České republiky a Evropské unie

„Hlavní pozornost Evropského společenství byla od roku 1990 zaměřena na jednání o hospodářské a měnové unii a jednání o politické unii.“²⁹ Vyvrcholením těchto jednání bylo vytvoření Smlouvy o Evropské unii v nizozemském Maastrichtu dne 7. února 1992. Tzv. Maastrichtská smlouva o Evropské unii vstoupila v platnost 1. listopadu 1993. Evropská unie je společenství evropských národů, které spolu žijí v míru, vzájemné spolupráci a prosperitě. Často je Evropská unie přirovnávána k antickému chrámu, který stojí na třech pilířích. **První pilíř** má tzv. supranacionální neboli nadnárodní charakter. To znamená, že členské státy Evropské unie delegují na Evropské společenství část své národní suverenity. Tento pilíř se zabývá jednotným vnitřním trhem s takzvanými čtyřmi svobodami – volným pohybem osob, zboží, služeb a kapitálu, což povede k zavedení jednotné měny euro.

²⁹ Pikna, B.: Vnitřní bezpečnost a veřejný pořádek v evropském právu (oblast policejní a justiční spolupráce), 3 přepracované vydání, Linde a.s., Praha 2006, str. 38

Druhý pilíř má mezivládní charakter, rozhodovací i výkonné pravomoci zůstávají v rukou členských zemí a zahrnuje všechny oblasti zahraniční a bezpečnostní politiky. **Třetí pilíř** – Policejní a justiční spolupráce v trestních věcech pomáhá při vytváření Evropské unie jako prostoru svobody, bezpečnosti a práva. Jeho jádrem je policejní a soudní spolupráce v trestních věcech a spolupráce při předcházení a potírání rasismu a xenofobie. Negativní jevy, na které Evropská unie v rámci třetího pilíře zaměřuje svoji pozornost, zahrnují organizovanou i neorganizovanou kriminalitu, obchod s lidmi, trestné činy proti dětem, obchod s drogami, obchod se zbraněmi, korupci a další. Třetí pilíř má mezivládní charakter. Prostředky, kterými zde Evropská unie dosahuje svých cílů, tvoří spolupráce policejních, celních a justičních orgánů členských zemí, spolupráce prostřednictvím agentur Europol a Eurojust a postupná harmonizace trestního práva.³⁰

Na základě smlouvy mezi členskými státy Evropské unie o přistoupení České republiky, Estonské republiky, Kyperské republiky, Lotyšské republiky, Litevské republiky, Maďarské republiky, republiky Malta, Polské republiky, republiky Slovinsko a Slovenské republiky k Evropské unii vstoupily dnem 1.5.2004 v platnost podmínky přijetí a úpravy smluv, na nichž je Evropská unie založena, i na tyto země.

Hospodářská soutěž má v Evropské unii privilegované postavení. Jak řekl předseda Úřadu pro ochranu hospodářské soutěže Josef Bednář v tiskovém středisku Brněnských veletrhů a výstav dne 20. září 2004 „Evropská unie se má stát do roku 2010 nejkonkurenceschopnější a nejdynamičtější ve světě“³¹. Soutěžní politika není hlavní cíl Evropské unie, ale jsou jimi trvalý a udržitelný růst, podpora stability, zvyšování životní úrovně, vytvoření jednotného vnitřního trhu, kdy tyto se soutěží bezpochyby souvisejí. Soutěž jako taková nutí podnikatelské subjekty ke zkvalitňování produkce, snižování cen pro spotřebitele, zvyšování efektivity.³²

Jak jsem se již zmínil, trestný čin nekalá soutěž je spáchán v hospodářské soutěži. K zachování soutěžních pravidel Evropské unie se Česká republika zavázala již podpisem Evropské dohody o přistoupení (článek 64). První zákon o ochraně hospodářské soutěže vstoupil v platnost již v roce 1991, v rámci harmonizace českého práva s právem Evropské unie, byl tento několikrát novelizován a v roce 2001 byl přijat nový zákon č. 143/2001 Sb.,

³⁰ Druláková, R.: Vnitřní bezpečnost Evropské unie, Prostor svobody, bezpečnosti a práva, Oeconomica, Praha 2005 nebo Pikna, B.: Vnitřní bezpečnost a veřejný pořádek v evropském právu (oblast policejní a justiční spolupráce), 3 přepracované vydání, Linde a.s., Praha 2006

³¹ <http://www.bvv.cz/i2000/Akce/b-imt.nsf/WWWAllPDocsID/VJEK-6529ZP?OpenDocument&NAV=1> ze dne 15.9.2006

³² Pikna, B.: Vnitřní bezpečnost a veřejný pořádek v evropském právu (oblast policejní a justiční spolupráce), 3 přepracované vydání, Linde a.s., Praha 2006

o ochraně hospodářské soutěže, který je již slučitelný se soutěžním právem Evropské unie. V roce 2000 vstoupil v platnost zákon č. 59/2000 Sb., o veřejné podpoře. Institucí, která je pověřena ochranou pravidel soutěže a rozhodováním o slučitelnosti veřejné podpory s pravidly Evropské unie je Úřad pro ochranu hospodářské soutěže. Nejdůležitějšími právními akty, které souvisí s politikou hospodářské soutěže a jejich dodržováním, jsou články 81, 82, 87 a 88 Smlouvy o Evropském společenství a nařízení Rady Evropského společenství o kontrole spojování podniků, kterými se Česká republika zavazuje ve Smlouvě o přistoupení k Evropské unii.

Článek 81 zakazuje dohody mezi soutěžiteli, které omezují soutěž. Nejzávažnější z těchto dohod jsou dohody o cenách, dohody o rozdělení trhu, případně dohody o objemu výroby mezi podniky. Takové dohody vedou vždy k vážnému poškození spotřebitele v podobě růstu cen a sníženého výběru zboží. Samozřejmostí zůstává, že i Evropská unie v případě vzniku dohod, které mají příznivý vliv na vývoj trhu vzniklé dohody vyjímá ze zákazu.

Článek 82 zakazuje zneužití dominantního postavení. Dominantní postavení samo o sobě zakázané není. Podnik se k němu může dostat prostřednictvím svého vlastního úsilí, schopností a preferencí spotřebitelů. Pokud však svoji sílu zneužije s úmyslem omezení soutěže na daném trhu ke škodě jeho konkurentů, pak se jedná o porušení soutěžního práva, které je zakázané.

Články 87 a 88 se týkají veřejné podpory. Veřejnou podporou rozumíme každou pomoc státních nebo samosprávných orgánů finančního i nefinančního charakteru, který zvýhodňuje jednoho soutěžitele na úkor jeho konkurentů. Každý takový zásah bude mít samozřejmě negativní dopad na fungování hospodářské soutěže, neboť automaticky dochází ke zvýhodnění některého soutěžitele nebo skupiny soutěžitelů. Podobně jako v případě dohod mezi soutěžiteli se můžeme v případě veřejné podpory setkat se situacemi, kdy pozitivní dopad pro spotřebitele z udělení podpory může převážit její negativní důsledky.

Pravidla hospodářské soutěže včetně pravidel o spojování podniků a veřejné podpoře patří k nejdůležitějším regulačním nástrojům pro fungování jednotného vnitřního trhu Evropské unie. Jejich prvořadým úkolem je podpora vytváření rovných podmínek pro všechny soutěžitele. Podílí se tak na odstraňování ekonomických i regulačních bariér a překážek, které mohou ztěžovat podnikání v určitém segmentu ekonomiky nebo které přinášejí nezaslouženou a neopodstatněnou výhodu určitému soutěžiteli nad jinými.

Ochrana pravidel hospodářské soutěže se stala významnou součástí hospodářské

politiky všech hospodářsky nejvyspělejších států světa. Bráněním škodlivého protisoutěžního chování silných ekonomických subjektů je totiž přímo podporován rozvoj malého a středního podnikání a ovlivňována zaměstnanost. Fungování jednotného evropského trhu by nebylo bez společných pravidel hospodářské soutěže myslitelné. Ochrana hospodářské soutěže jde ruku v ruce s procesem uvolňování ekonomiky, jejímž cílem je odstranění všech neekonomických faktorů a regulačních opatření, která přispívají k ochraně zavedených soutěžitelů a brání novým zájemcům ve vstupu na trh. Soutěž mezi firmami je základním mechanismem tržní ekonomiky. Efektivní hospodářská soutěž je klíčovým motorem pro generování konkurenceschopnosti a ekonomického růstu, kdy mezi konkurenčními firmami vzniká tlak. Aby byla zajištěna schopnost vyvíjet tento tlak, vymezuje soutěžní právo zakázané praktiky, které jsou způsobilé soutěž omezit. Proti takovým praktikám pak zasahuje antimonopolní úřad s primárním cílem odstranit jejich negativní vliv na soutěž. Evropská unie hlídá jednotný trh Evropské unie a prošetřuje porušování pravidel hospodářské soutěže. Komise má významné pravomoci, včetně možnosti ukládat pokuty, prosazovat změny v dohodách o fúzi a zablokovat státní pomoc. Vždy však existuje možnost tato rozhodnutí napadnout u Evropského soudního dvora.

Vzhledem k tomu, že trestní právo a trestní řízení spadá do shora uvedeného třetího pilíře a je tedy plně v kompetenci členských států (jde o odvětví práva, které je typickým projevem státní suverenity), neexistují žádné trestně právní normy, které by měly na území členských států přednost před jejich vnitrostátním trestním právem. V rámci třetího pilíře mají jednotlivé členské státy na základě mezinárodních smluv povinnost k přijímání minimálních norem o daných skutkových podstatách trestných činů, kterými dochází k sjednocování a přibližování obsahů skutkových podstat trestných činů jednotlivých členských zemí. Takovými trestnými činy jsou např. ustanovení § 140 padělání a pozměňování peněz, § 141 udávání padělaných a pozměněných peněz, § 142 výroba a držení padělatelského náčiní, § 143 společné ustanovení, § 251, §252 podílnictví a § 252a legalizace výnosů z trestné činnosti, § 160 přijímání úplatku, § 161 podplácení, § 162a společná ustanovení, § 149 nekalá soutěž, § 127 porušování závazných pravidel hospodářského styku, § 150 porušování práv k ochranné známce, obchodnímu jménu a chráněnému označení původu, § 151 porušování průmyslových práv, § 152 porušování autorského práva, atd..

6. PŘIPRAVOVANÉ KODIFIKACE

6.1. Kodifikace trestního zákona v České republice

Trestní zákonodárství představuje jednu z nejzávažnějších oblastí právního řádu, která realizuje ústavní principy právního státu, a to ve dvou rovinách. Jednak jde o krajní prostředek státní represe sloužící jako „ultima ratio“ k ochraně základních lidských práv a svobod, současně jde ovšem o legitimizovaný soubor represivních nástrojů, kterými stát bezprostředně zasahuje do sféry osobních práv občana v postavení obviněného ze závažného protispolečenského jednání, a to jak v oblasti jeho osobní svobody, tak jeho práv majetkových.

Vlastní návrh kodifikace trestního práva hmotného, jehož základem je návrh nového trestního zákona, byl vypracován Ministerstvem spravedlnosti na základě věcného záměru, který byl schválen usnesením vlády v dubnu roku 2001. Zde je třeba zmínit, jak gigantické dílo je rekodifikace základních kodexů ať už soukromého nebo veřejného práva. Vláda při návrhu kodifikace vycházela ze závěru, že trestní zákon z roku 1961, který je platný již přes 45 let, je potřeba změnit a to od základu. Trestní zákon byl v průběhu doby vícekrát měněn a doplňován, ať už na základě vládních návrhů, tak na základě návrhů poslanců. Nicméně se ukázala naléhavá potřeba zásadního přepracování, vedená základní myšlenkou, že nový trestní zákoník musí vycházet ze zhodnocení účinnosti dosavadních základních předpisů v trestně právní oblasti, přihlížet k vývoji právní teorie a praxe, a to zejména v evropských zemích s rozvinutým demokratickým systémem, reflektovat změny v ostatních právních oblastech, a musí být zaměřen na vytvoření co nejvhodnějšího systému ochrany společnosti a jednotlivců před kriminalitou a jejími novými formami. Současně musí zajišťovat i plnění všech závazků v trestně právní oblasti, které vyplývají pro Českou republiku z mezinárodních smluv a dalších dokumentů. Musí vyjadřovat soulad vnitrostátní právní úpravy s normami Evropské unie a přihlížet k relevantním doporučením a stanoviskům Rady Evropy. Na základě rozhodnutí vlády byla ustanovena na půdě Ministerstva spravedlnosti pracovní meziposortní skupina, složená z předních odborníků z oblasti trestního práva, která pod vedením doc. JUDr. Pavla Šámala, Ph.D. zpracovala návrh nového trestního zákoníku, který reflektuje vývoj trestního práva na prahu třetího tisíciletí.

Návrh nového trestního zákoníku v první řadě opouští dosavadní materiální pojetí trestného činu, které je uvedeno v ustanovení § 3 trestního zákona a nahrazuje je formálním pojetím, které sice zachovává materiální východisko při legislativním určení, co má být trestním činem a co nikoliv, jakož i hlediska vymezení typové závažnosti jednotlivých trestných činů. Na druhé straně však v souladu se zásadou, jak je psáno

v článku 39 Listiny základních práv a svobod, klade důraz na zákonné vymezení přesných a jednoznačných, nikoliv však konkrétních skutkových podstat trestných činů, což je v souladu s požadavkem na určitost trestněprávních norem, který vychází z učení o právním státu. Formální pojetí trestného činu je logickým důsledkem principu zákonnosti, neboť je výrazem snahy zachytit přesné hranice trestnosti v zákoně. Naproti tomu materiální pojetí vede k tomu, že hranice trestného jednání nejsou zákonem definitivně stanoveny, ale jsou otevřeny pro uvážení nejen justičních orgánů, tedy soudců a státních zástupců, ale také orgánů Policie České republiky. Nová kodifikace trestního zákona bude založena na přesvědčení, že ochrany demokratického státního zřízení, práv a svobod jednotlivců a ochrany životů, zdraví a majetku je třeba dosahovat především mimotrestními prostředky. Na protiprávní jednání je třeba reagovat prostředky trestního práva až v krajních případech.

Novela trestního zákoníku zavádí novou kategorizaci trestných činů a projevuje se nejen v trestním právu hmotném, ale také v trestním právu procesním, které má být základním prvkem připravované kodifikace trestního práva procesního. Trestní právo je i nadále založeno na odpovědnosti za zavinění, ať úmyslného či z nedbalosti, kdy tuto odpovědnost trestní zákoník dále precizuje, přičemž vylučuje objektivní odpovědnost. V této souvislosti lze zmínit, že novým způsobem řeší otázky hrubé nedbalosti, skutkového i právního omylu, zmenšené přičetnosti a také okolnosti vylučující protiprávnost. Významné jsou také změny, pokud jde o vymezení opomenutí v pojetí pachatele a účastníka na trestném činu a zánik trestní odpovědnosti.

Zvláštní pozornost věnuje návrh trestního zákoníku problematice trestání při naplnění zásady „nullum crimen sine lege“. Přestože u každé skutkové podstaty je zachován trest odnětí svobody jako jeden z trestů, a to z důvodu jednoznačného kritéria pro určení typové závažnosti trestného činu. Filozofie nového chápání trestů vychází ze zásady, že pokud je možné, má být u méně závažných trestných činů trest odnětí svobody nahrazen jinými alternativními druhy trestů, např. obecně prospěšnými pracemi, peněžitým trestem ve formě denních sazeb, zákazem činnosti či nově trestem domácího vězení. Výrazně se naproti tomu zpřísňuje postih nejzávažnějších trestných činů v kategorii zvlášť závažných zločinů, a to včetně možnosti ukládání výjimečného trestu. Návrh předpokládá zvýšení horní hranice trestní sazby trestu odnětí svobody z dosavadních 15 na 20 let, čímž se rozšíří rozpětí trestní sazby u nejzávažnějších trestných činů, přičemž výjimečným trestem bude mimo trestu doživotí i trest odnětí svobody od 20 do 30 let.

U ochranných opatření se i nadále počítá s využitím dosavadních typů ochranných

opatření, ochranného léčení, zabrání věci, byť ve výrazně modifikované podobě. Návrh trestního zákoníku také zavádí nové ochranné opatření, zabezpečovací detenci, jenž má dopad právě na případy určité skupiny nepřizpůsobivých odsouzených, před nimiž je zapotřebí chránit společnost. Tento druh ochranného opatření uloží dle návrhu soud vždy, pokud pachatel činu jinak trestného, který by naplňoval znaky zvlášť závažného zločinu, není pro nepřičetnost trestně odpovědný, jeho pobyt na svobodě je nebezpečný a nelze očekávat, že by uložené ochranné léčení s přihlédnutím k povaze duševní choroby a účelu ochranného léčení vedlo k dostatečné ochraně společnosti.

Zásadní změny jsou navrženy i ve zvláštní části trestního zákoníku, kde byla opuštěna dosavadní systematika trestního zákona, která kladla na první místo trestné činy proti státu a státnímu zřízení. Nová systematika, rovněž pojmání jednotlivých trestných činů z hlediska jejich typové závažnosti vychází z premise, že zákon v první řadě musí ochraňovat člověka jako jednotlivce, jeho základní práva a svobody, tedy život, zdraví, osobní svobodu, majetek atd..

Kodifikace trestního zákoníku vypracovaná kolektivem doc. JUDr. Pavla Šámala, Ph.D. hovořila o trestném činu nekalá soutěž v Hlavě šesté Trestné činy hospodářské, díl třetí Trestné činy proti závazným pravidlům tržní ekonomiky a oběhu zboží ve styku s cizinou v § 225 Porušení předpisů o pravidlech hospodářské soutěže, který zněl :

(1) Kdo poruší předpisy o nekalé soutěži tím, že se při účasti v hospodářské soutěži dopustí

a) klamavé reklamy,

b) klamavého označování zboží a služeb,

c) vyvolávání nebezpečí záměny,

d) parazitování na pověsti podniku, výrobků či služeb jiného soutěžitele,

e) podplácení,

f) zlehčování,

g) srovnávací reklamy,

h) porušování obchodního tajemství, nebo

i) ohrožování zdraví spotřebitelů a životního prostředí,

a způsobí tím ve větším rozsahu újmu jiným soutěžitelům nebo spotřebitelům nebo opatří tím sobě nebo jinému ve větším rozsahu neoprávněné výhody, bude potrestán odnětím svobody až na tři léta, propadnutím věci nebo zákazem činnosti.

(2) Stejně bude potrestán, kdo v rozporu s předpisy na ochranu hospodářské soutěže

a) uzavře dohodu o převodu nebo poskytnutí práv z průmyslového nebo jiného duševního vlastnictví nebo jinou dohodu narušující hospodářskou soutěž,

b) zneužije svého dominantního postavení na trhu, nebo

c) uskuteční spojení soutěžitelů, nebo kdo

poruší důležité povinnosti stanovené předpisy o veřejné podpoře, nebo kdo v rozporu s předpisy o veřejných zakázkách poruší závažným způsobem závazná pravidla zadávacího řízení, kdo v rozporu s předpisy upravujícími činnost bank a jiných právnických osob oprávněných k provozování finanční činnosti, obchodování s cennými papíry, kolektivní investování, penzijní připojištění a pojišťovnictví, poruší závažným způsobem závazná pravidla obezřetného podnikání, obhospodařování majetku, odborné péče nebo zákaz vykonávat zákonem nebo úředním rozhodnutím určené úkony, služby nebo jiné činnosti, a způsobí tím ve větším rozsahu újmu jiným soutěžitelům nebo spotřebitelům, zadavateli nebo jinému dodavateli nebo opatří tím sobě nebo jinému ve větším rozsahu neoprávněné výhody.

(3) Odnětím svobody na šest měsíců až pět let, peněžitým trestem nebo propadnutím věci bude pachatel potrestán,

- a) spáchá-li čin uvedený v odstavci 1 nebo 2 jako člen organizované skupiny,
- b) spáchá-li takový čin opětovně,
- c) způsobí-li takovým činem značnou škodu, nebo
- d) získá-li takovým činem pro sebe nebo pro jiného značný prospěch.

(4) Odnětím svobody na dvě léta až osm let bude pachatel potrestán,

- a) způsobí-li činem uvedeným v odstavci 1 nebo 2 škodu velkého rozsahu,
- b) získá-li takovým činem pro sebe nebo pro jiného prospěch velkého rozsahu, nebo
- c) způsobí-li takovým činem jinému neschopnost plnit své splatné závazky nebo předlužení.

(5) Příprava je trestná.

Jelikož se jedná jak již bylo řečeno o rekodifikaci, kdy zákonnou moc má v České republice poslanecká sněmovna, senát a prezident, byla do Senátu předložena poslední přepracovaná verze trestního zákoníku, která uváděla trestný čin nekalá soutěž v Hlavě šest trestné činy hospodářské, díl třetí Trestné činy proti závazným pravidlům tržní ekonomiky a oběhu zboží ve styku s cizinou § 222 Porušení předpisů o pravidlech hospodářské soutěže, který zní :

(1) Kdo poruší zvláštní právní předpisy o nekalé soutěži tím, že se při účasti v hospodářské soutěži dopustí

- a) klamavé reklamy,
- b) klamavého označování zboží a služeb,
- c) vyvolávání nebezpečí záměny,
- d) podplácení,
- e) ohrožování zdraví spotřebitelů a životního prostředí,

a způsobí tím ve větším rozsahu újmu jiným soutěžitelům nebo spotřebitelům nebo opatří tím sobě nebo jinému ve větším rozsahu neoprávněné výhody, bude potrestán odnětím svobody až na tři léta, propadnutím věci nebo jiné majtkové hodnoty nebo zákazem činnosti.

(2) Stejně bude potrestán,

kdo v rozporu se zvláštními právními předpisy o veřejných zakázkách poruší závažným způsobem závazná pravidla zadávacího řízení, nebo

kdo v rozporu se zvláštními právními předpisy upravujícími činnost bank a jiných právnických osob oprávněných k provozování finanční činnosti, obchodování s investičními nástroji, kolektivního investování, penzijního připojištění a pojišťovnictví, poruší závažným způsobem závazná pravidla obezřetného podnikání, obhospodařování majetku, odborné péče nebo zákaz vykonávat zákonem nebo úředním rozhodnutím určené úkony, služby nebo jiné činnosti,

a způsobí tím ve větším rozsahu újmu jiným soutěžitelům nebo spotřebitelům, zadavateli nebo jinému dodavateli nebo opatří tím sobě nebo jinému ve větším rozsahu neoprávněné výhody.

(3) Odnětím svobody na šest měsíců až pět let, peněžitým trestem nebo propadnutím věci nebo jiné majetkové hodnoty bude pachatel potrestán,

a) spáchá-li čin uvedený v odstavci 1 nebo 2 jako člen organizované skupiny,

b) spáchá-li takový čin opětovně,

c) způsobí-li takovým činem značnou škodu, nebo

d) získá-li takovým činem pro sebe nebo pro jiného značný prospěch.

(4) Odnětím svobody na dvě léta až osm let bude pachatel potrestán,

a) způsobí-li činem uvedeným v odstavci 1 nebo 2 škodu velkého rozsahu,

b) získá-li takovým činem pro sebe nebo pro jiného prospěch velkého rozsahu, nebo

c) způsobí-li takovým činem jinému neschopnost plnit své splatné závazky nebo předlužení.

Osnova nahrazuje trestné činy porušování závazných pravidel hospodářského styku dle § 127 a nekalá soutěž dle § 149 trestního zákona. V prvním odstavci zákonodárce jednoznačně uvádí, které jednotlivé skutkové podstaty musí dle obchodního zákoníku pachatel porušit a jakou škodu musí způsobit. Zároveň zákonodárce uvádí, že již nepostačuje při spáchání trestného činu porušení předpisů o pravidlech hospodářské soutěže jednat v rozporu se zvyklostmi soutěže jak tomu bylo u trestného činu nekalá soutěž. Oproti § 127 zde dochází ke snížení způsobené škody ze značné na větší a naopak jak již bylo popsáno nepostačuje poškození dobré pověsti nebo ohrožení chodu nebo rozvoje podniku soutěžitele, ale musí dojít ke způsobené škodě nejméně ve výši 50.000,- Kč. Ve druhém odstavci toto ustanovení upravuje porušení konkrétních předpisů. Ve třetím a čtvrtém odstavci je uveden trestní postih za konkrétní protiprávní jednání.

Vzhledem k tomu, že se neustále o kodifikaci trestního zákoníku jedná respektive byl dne 8.2.2006 návrh trestního zákoníku senátem zamítnut a vrácen Poslanecké sněmovně

k dalšímu projednání, která jej posléze dne 21.3.2006 na 54 schůzi nepřijala, neschválila, zůstává v platnosti trestní zákon z roku 1961.

Rekodifikace trestního práva procesního (trestního řádu) proběhne až v návaznosti na rekodifikaci trestního práva hmotného (trestního zákoníku).

6.2. Trestní odpovědnost právnických osob

Od konce 70. let se v řadě mezinárodních právních, politických nebo vědeckých dokumentů objevuje požadavek, aby státy svým vnitrostátním právem sankcionovaly právnické osoby za jejich protiprávní jednání. Dokumenty tohoto druhu vznikají zejména na půdě Organizace spojených národů a jejích orgánů a organizací, Rady Evropy, Evropské unie, ale též na vědeckých fórech, např. na světových kongresech Mezinárodní společnosti pro trestní právo.³³

S přihlédnutím k mezinárodním dokumentům a tendencím v kontinentální právní úpravě se předpokládá zavedení trestní odpovědnosti právnických osob jako výraz skutečnosti, že právní řád musí umožnit účinné sankcionování protiprávního jednání korporací, tedy subjektů, které ovlivňují a kontrolují většinu oblastí života společnosti. Trestní odpovědnost právnických osob umožní účinnější postih některých závažných jednání výslovně uvedených ve zvláštní části trestního zákona (např. činů vážně poškozujících životní prostředí, jednání spojených s organizovaným zločinem apod.). Nepředpokládá se tedy trestní odpovědnost právnických osob za všechny trestné činy, ale pouze za trestné činy výslovně uvedené v zákoně o trestní odpovědnosti právnických osob a řízení proti nim. Trestní stíhání fyzické osoby a trestní stíhání právnické osoby pro týž skutkový základ se nevylučuje.

Dne 21.7.2004 předložila Vláda Poslanecké sněmovně návrh zákona o trestní odpovědnosti právnických osob, který v ustanovení § 1 upravuje

(1)

- a) podmínky trestní odpovědnosti právnických osob,
- b) tresty a ochranná opatření, které lze za spáchání stanovených trestných činů právnickým osobám uložit,
- c) zvláštní ustanovení vztahující se k trestnímu řízení vedenému proti právnickým osobám.

(2) Nestanoví-li tento zákon jinak, použije se trestního zákoníku nebo jiného zákona vymezujícího trestné

³³ Důvodová zpráva k návrhu zákona o trestní odpovědnosti právnických osob a trestní řízení proti nim, Příloha B/II, <http://juristic.zcu.cz/download/rekodifikace/trest/prduvod.doc> ze dne 18.9.2006, str.1

činy a odpovědnost za ně (dále jen „trestní zákon“) a v trestním řízení proti právnické osobě trestního řádu, není-li to z povahy věci vyloučeno.

V Hlavě II Základy trestní odpovědnosti právnických osob jsou v § 4 taxativně uvedeny konkrétní trestné činy či přečiny, kterých se může právnická osoba dopustit, přičemž se především vychází z mezinárodních smluv, kterými je Česká republika vázána, do tohoto výčtu náleží také doporučení Rady Evropy. V § 4 se taktéž hovoří o nekalé soutěži kodifikovaného trestního zákoníku.

Právnická osoba bude dle tohoto zákona odpovídat za trestný čin jen tehdy, jestliže záměrně neučinila nezbytná opatření k odvrácení nebo odstranění následků uvedených u jednotlivých trestných činů ve zvláštní části trestního zákoníku anebo takové následky zaviněně způsobila. V § 11 tohoto zákona jsou uvedeny i druhy trestů, které lze právnické osobě uložit a to :

- a) zrušení právnické osoby
- b) propadnutí majetku
- c) peněžitý trest
- d) propadnutí věci
- e) zákaz činnosti
- f) zákaz účasti v zadávacím řízení o veřejných zakázkách a ve veřejné soutěži
- g) zákaz přijímat dotace a subvence
- h) zveřejnění pravomocného odsuzujícího rozsudku ve sdělovacích prostředcích a ochranné opatření zabráni věci.

Poslanecká sněmovna na svém zasedání zákon o trestní odpovědnosti právnických osob zamítla.

V souvislosti s přijetím kodifikovaného trestního zákoníku a zákona o trestní odpovědnosti právnických osoby byl vypracován návrh zákona o změně některých zákonů v souvislosti s trestním zákoníkem a zákonem o trestní odpovědnosti právnických osob a řízení proti nim, který se týkal zákona č. 141/1961Sb., o trestním řízení soudním (trestního řádu), zákona č. 283/1993 Sb., o státním zastupitelství, zákona č. 555/1992 Sb., o vězeňské službě a justiční strážci, č. 349/1999 Sb., o veřejném ochránci práv, z č. 218/2003 Sb., o odpovědnosti mládeže, zákona č. 247/1995 Sb., o volbách do Parlamentu České republiky, zákona č. 62/2003 Sb., zákona o volbách do Evropského parlamentu, zákona č. 130/2000 Sb., o volbách do zastupitelstev krajů, zákona č. 491/2001 Sb., o volbách do zastupitelstev obcí, zákona č. 269/1994 Sb., o Rejstříku trestů, zákona č.

455/1991 Sb., o živnostenském podnikání (živnostenský zákon), zákona č. 513/1991 Sb., obchodního zákoníku, zákona č. 248/1995 Sb., o obecně prospěšných společnostech a o změně a doplnění některých zákonů, zákona č. 227/1997 Sb., o nadacích a nadačních fondech a o změně a doplnění některých souvisejících zákonů (zákon o nadacích a nadačních fondech), zákona č. 40/1964 Sb., občanský zákoník, zákona č. 83/1990 Sb., o sdružování občanů, zákona č. 424/1991 Sb., o sdružování v politických stranách a v politických hnutích, zákona č. 3/2002 Sb., o svobodě náboženského vyznání a postavení církví a náboženských společností a o změně některých zákonů (zákon o církvích a náboženských společnostech), zákona č. 72/1994 Sb., kterým se upravují některé spoluvlastnické vztahy k budovám a některé vlastnické vztahy k bytům a nebytovým prostorům a doplňují některé zákony (zákon o vlastnictví bytů), zákona č. 276/2003 Sb., o Antarktadě a o změně některých zákonů, zákona č. 482/2002 Sb., o posílení ochrany vzdušného prostoru České republiky v době konání summitu Organizace Severoatlantické smlouvy v Praze a o změně trestního zákona, zákona č. 285/2002 Sb., o darování, odběrech a transplantacích tkání a orgánů a o změně některých zákonů (transplantační zákon), zákona č. 256/2001 Sb., o pohřebnictví a o změně některých zákonů a další, který nebyl poslaneckou sněmovnou taktéž schválen.³⁴

6.3. Kodifikace obchodního zákoníku a občanského zákoníku

Základem našeho soukromého práva je v současné době zákon č. 40/1964 Sb., občanský zákoník, v platném znění a zákon č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník v platném znění. Občanský zákoník pochází z totalitního období, je kodifikací rozvinutého socialismu. V roce 1991 byl na občanský zákoník nesourodě naroubován obchodní zákoník, který je v důsledku toho velmi deformovaný. I přesto lze říci, že obchodní zákoník vyhovuje současným potřebám lépe než zákoník občanský. Jeho napojení na občanský zákoník je špatné, protože na takový občanský zákoník dobře navázat ani nelze. Občanský zákoník je v současné době hlavní slabinou soukromého práva v ČR. Situace je taková, že pracovní komise Ministerstva spravedlnosti České republiky předložila v roce 2006 k diskusi rozsáhlý návrh občanského zákoníku. Návrh kodifikace občanského zákoníku jako ústředního soukromoprávního předpisu a jeho návaznosti na obchodní

³⁴ Návrh zákona o změně některých zákonů v souvislosti s trestním zákoníkem a zákonem o trestní odpovědnosti právnických osob a řízení proti nim, Příloha C/I, <http://portal.justice.cz/ms/soubor.aspx?id=6486> ze dne 30.9.2006

právo, pracovní právo jakož i úpravu rodinných vztahů je velice aktuální vzhledem ke vstupu ČR do EU a s tím spojeného začlenění evropských směrnic do českého práva. Na kodifikaci obchodního zákoníku se pracuje a jak jsem se již zmínil v této práci, kodifikace platných zákonů je běh na dlouhou trať. Lze těžko odhadnout, kdy bude občanský či obchodní zákoník vypracován do takové podoby, aby mohl být předložen Poslanecké sněmovně ke schválení. Kodifikační práce se rozběhly již několikrát, ale nikdy nedospěly příliš daleko, nedomnívám se, že by se v brzké době dostaly do stádia, že by o nich rozhodovali naši zákonodárci. Velkou otázkou poté bude jaký postoj k těmto kodifikacím zaujmou naši zákonodárci.

7. STATISTIKA NEKALOSOUTĚŽNÍHO JEDNÁNÍ POLICIE ČR SPRÁVY JIHOČESKÉHO KRAJE SE ZBYLOU ČÁSTÍ POLICIE ČR

V této části diplomové práce se zaměřím pouze na textovou část. Grafy týkající se trestného činu nekalá soutěž, které jsou za období od 1.ledna 2004 do 31. prosince 2006 jsem přiložil jako přílohu P.1. k diplomové práci.

Co se týče vývoje hospodářské kriminality jako takové, do které spadá i trestný čin nekalá soutěž, tak tato má tendenci stálého mírného růstu. Je to způsobeno převážně tím, že je evidován nárůst trestných činů úvěrového podvodu, neoprávněného držení platební karty a porušování práv k ochranné známce. Pachatelé hospodářské kriminality se nejvíce podílejí na způsobené škodě ze všech druhů kriminality. Celkový počet zjištěných trestných činů meziročně mírně klesá, kriminalita se postupně snižuje.

V roce 2004 nebyl na Policii ČR správy Jihočeského kraje zaznamenán žádný trestný čin nekalá soutěž. Celkově bylo Policii ČR zjištěno 16 trestných činů, na kterých se nejvíce podílela Policie ČR správy Severočeského kraje s 7 trestnými činy a Policie ČR správa hlavního města Prahy se 6 skutky.

V roce 2005 zjistila Policie ČR správy Jihočeského kraje 2 skutky trestného činu nekalá soutěž, celkově bylo Policii ČR zjištěno 23 trestných činů, nejvíce jich opět zjistila Policie ČR správy Severočeského kraje a to 13.

V roce 2006 zjistila Policie ČR správy Jihočeského kraje 1 trestný čin nekalé soutěže. Celkově bylo zjištěno Policií ČR 12 skutků trestného činu nekalá soutěž a opět se na tom nejvíce podílela Policie ČR správy Severočeského kraje se 4 skutky.

Je třeba poznamenat, že se jedná o počet trestných činů zaevidovaných Policií České republiky, respektive o údaje z policejní statistiky, které nevyjadřují tzv. kriminalitu latentní. Na úroveň kriminality má vliv řada variabilních faktorů, zejména oznamování občanů a pracovníků institucí a jejich kontrolních orgánů, odhalování a evidence trestné činnosti kontrolními orgány, úrovní kontrolní činnosti. Kriminologické výzkumy uvádí, že registrovaná kriminalita je dvakrát nižší než skutečná kriminalita. Závažnost trestných činů hospodářských spočívá v propojení s dalšími formami organizovaného zločinu, s legalizací výnosů z trestné činnosti, s korupcí atd.

Považuji zde za nutné zmínit, že Policie ČR vede statistiku trestných činů, kdy se na každé zahájení trestního řízení dle ustanovení § 158 trestního řádu vyplňuje statistický formulář. V rámci prověřování daného skutku může orgán činný v trestním řízení dospět k závěru, že se nejedná o trestný čin, pro který byly zahájeny úkony trestního řízení a skutek překvalifikuje na jiný trestný čin. Totéž platí i v případě, že již bylo zahájeno trestní stíhání dle ustanovení § 160 trestního řádu. Tedy i z tohoto důvodu se může jevit mnou

předložená statistika jako zkreslená, jelikož jednotlivé položky mezi sebou nesouhlasí. V případě, že byl skutek překvalifikován, objevuje se toto v položce dodatečně objasněno. V případě, že o trestném činu nebylo do kalendářního roku rozhodnuto, objevuje se toto v položce celkem neukončeno. Ukončení znamená odložení věci dle § 159a trestního řádu, objasnění znamená sdělení obvinění dle ustanovení § 160 trestního řádu i když ve své podstatě o vině či nevině rozhodují soudy.

Budoucí vývoj hospodářské kriminality lze těžko předvídat, také statistická data mají omezenou vypovídací hodnotu pokud se týká rozsahu jednotlivých případů.

8. ZÁVĚR A ÚVAHY DE LEGE FERENDA V OBLASTI TRESTNĚ PRÁVNÍCH NOREM

Hospodářská soutěž jako taková se neustále proměňuje a vyvíjí zejména v souvislosti s rozvojem společnosti. V souladu s hospodářskou soutěží jde v ruce chování soutěžitelů a spotřebitelů v hospodářské soutěži, které by mělo být korektní, poctivé a obvyklé. Bohužel řada soutěžitelů a spotřebitelů, prostě účastníků hospodářské soutěže, se uchyluje k nekalosoutěžnímu jednání z důvodu dosažení většího podílu na trhu, obratu, zisku a tak poškozují svého konkurenta a snaží se mu způsobit újmu. Jde o určité porušení etiky a mravů hospodářské soutěže, kdy soutěž jako taková vede ke zkvalitňování produkce, snižování cen pro spotřebitele a zvyšování efektivity a je tedy pro společnost velice potřebná a užitečná. Stav hospodářské soutěže má značný vliv na ekonomiku daného státu a proto i její zdárné fungování má pro společnost značný význam. Prostředky ochrany nekalosoutěžního jednání je možno rozdělit do tří základních skupin. Základní úprava je obsažena v obchodním zákoníku, konkrétně v ustanovení §§ 53 a 54, v občanském zákoníku v ustanovení §§ 5 a 6 a konečně v trestním zákoně, konkrétně v ustanovení § 149. Právě méně frekventovanou trestní úpravou se zabývá tato diplomová práce.

Současná trestně právní úprava nekalé soutěže je uvedena zákoně č. 140/1961Sb., trestní zákon, ve znění pozdějších předpisů, který je právní normou s blanketní dispozicí, kdy nejprve dochází k převzetí podmínek stanovených v ustanovení § 44 odst. 1, případně k aplikaci demonstrativních skutkových podstat uvedených v ustanoveních §§ 44 odst. 2 až 52 obchodního zákoníku a následně pak k jejich zpřísnění v trestním zákoně.

Uznávaným principem právního státu je chápání trestní represe jako prostředku „ultima ratio“. Z tohoto principu vyplývá, že ochrana majetkových vztahů má být v první řadě uplatňována prostředky občanského a obchodního práva a teprve tam, kde je taková ochrana neúčelná a kde porušení občanskoprávních vztahů svou intenzitou dosahuje zákonem předpokládaného stupně společenské nebezpečnosti, je na místě uvažovat o trestní odpovědnosti.

Princip subsidiarity trestní represe vyžaduje, aby stát uplatňoval prostředky trestního práva zdrženlivě, tj. především v těch případech, kde jiné právní prostředky selhávají nebo nejsou efektivní. Kriminální politika, sledující kontrolu a potlačování kriminality, musí proto spočívat ve vhodném vyvažování prevence a represe.

Předmětem této diplomové práce bylo zkoumání trestně právní úpravy nekalé soutěže. Vzhledem k tomu, že část dispozice § 149 trestního zákona je uvedena v obchodním zákoníku, je nutno tuto skutečnost zohlednit. Cílem ustanovení § 149 trestního zákona by měla být určitá kontrola trhu, resp. části vztahů vzniklých v hospodářské soutěži, kdy

nekalosoutěžním jednáním některého ze soutěžitelů dochází k narušení řádného průběhu hospodářské soutěže, což je věcí obecného zájmu. K určitému omezení nekalé soutěže musí dojít v rámci samotného trhu. V některých ustanoveních obchodního zákoníku týkajících se nekalé soutěže, tím myslím ustanovení §§ 44 odst. 2 až 52 trestního zákona jsem objevil určité nedostatky. Generální klauzule jako taková se mi jeví jako zcela dostačující. Zůstává otázkou, zda je zapotřebí v obchodním zákoníku uvádět výčet nekalosoutěžních jednání. Dle mého samotná generální klauzule definuje dostatečně nekalosoutěžní jednání a je i dostatečně uplatnitelná. Vytvořit jakousi nadčasovou generální klauzuli ani nelze. Musíme brát v úvahu to, že se stále a stále vyskytují nové a nové způsoby chování, praktiky a postoje soutěžitelů, které samy o sobě nejsou uvedeny ve výčtu případů nekalosoutěžního jednání. Můžeme si ale položit otázku, Co jsou to dobré mravy soutěže? Tento pojem není v obchodním zákoníku ani v jiném zákoně definován. Lze jej samo o sobě jen stěží definovat, vždy bude záležet na daných okolnostech konkrétního jednání. Osobně bych za dobrými mravy soutěže hledal zvyklosti, které jsou zavedené, přirozené. Dá se říci, že jsou to určitá pravidla, která jsou morální a lidská. Samozřejmě vždy bude záležet na samotném posouzení, vždy nemusí být to co není zavedené, lidské, nemorální tedy nekalosoutěžní. Vždy bude záležet na úvahách a rozhodnutích soudů respektive soudců, kteří budou jednotlivé případy posuzovat. Je zde patrná tendence soudů držet se obdobného výkladu právních předpisů, což umožňuje jistou předvídatelnost práva proti nekalé soutěži. Já osobně se nebráním tomu nechat za generální klauzulí určité příklady nekalosoutěžního jednání, kdy tyto budou plnit demonstrativní formu.

Samotná definice trestného činu je dle mého taktéž dostačující a nechává orgánům činným v trestním řízení dostatečný prostor k posouzení trestného činu jako takového. Zde možná stojí za zmínku připomenout, že Policie ČR je v převážných případech trestních oznámení podnikatelských subjektů týkajících se trestných činů vznikajících v hospodářské soutěži využívána a nebojím se říci přímo zneužívána. Soutěžitelé si musejí prvořadě sami poradit s nekalosoutěžním jednáním a ne požadovat po Policii ČR, aby jim veškeré informace o nekalých praktikách zjistila a pomohla tak v soudních sporech. Ve své podstatě o nic jiného ani takto poškozeným nejde. Chtějí sjednat nápravu co nejrychleji a nejlaciněji. Obchodní i občanský zákoník nabízí dostatečné množství právní ochrany, kdy další možnosti postihu nabízejí i jiné zákony, jako je například zákon o regulaci reklamy. Musíme si uvědomit, že trestný zákon tvoří až sekundární úlohu samotné ochrany nekalé soutěže a poškozeným ve své podstatě neslibuje žádné odškodnění

za takové jednání. Je způsobem ochrany společnosti, kdy za takové jednání ukládá společnost trest. Tedy v případě uložení peněžitého trestu tento nezískává poškozený, ale společnost jako celek.

V připravované kodifikaci trestního zákona v ustanovení § 222 porušení předpisů o pravidlech hospodářské soutěže, který nahrazuje současné ustanovení § 149, zákonodárce již přímo uvádí minimální způsobenou škodu, kterou bude muset poškozený prokázat, aby mohl orgán činný v trestním řízení jednání jiného soutěžitele považovat za protiprávní z hlediska trestně právního postihu. Otázkou zůstává výčet skutkových podstat dle obchodního zákoníku. Myslím si, že toto není správný postup. Jak jsem se již zmínil, s rozvojem společnosti dochází i k novým praktikách páchaní trestných činů a dle této kodifikace by se mohlo stát, že i osoba, která se dopustí nekalé soutěže dle ustanovení § 44 odst. 1 obchodního zákoníku nebude moci být za své protiprávní jednání postížena z pohledu trestně právního i když její jednání bude pro společnost nebezpečné. Dle mého názoru zákonodárce takto učinil z důvodu, že se v budoucnu obává nárůstu nekalosoutěžního jednání dle obchodního zákoníku a tak vymezil ty skutkové podstaty, které mají pro společnost značný význam a neumožňují výklad dle obecného ustanovení § 44 odst. 1 obchodního zákoníku. V současné době bych shledal jako veliký přínos, kdyby byly vyšší sankce za spáchání trestného činu nekalá soutěž. Nyní lze za tento trestný čin uložit trest odnětí svobody až na jeden rok, peněžité trest nebo propadnutí věci. Připravovaná kodifikace trestního zákoníku tyto sankce poněkud zpřísnila. Dle této lze uložit trest odnětí až na osm let. Tento trest se mi jeví jako dostačující, protože tím nejzávažnějším jednáním, kterým by se měly zabývat orgány činné v trestním řízení mohou poškozeným, tedy i společnosti způsobit nedozírné škody. Zájem společnosti je takový, aby měli všichni soutěžící stejné podmínky a tak prospívali samotné ekonomice.

Lze říci, že ať bude právní úprava jakkoliv jednoznačná a přesná, vždy bude docházet k jednáním v hospodářské soutěži, nad nimiž budou soudci i orgány činné v trestním řízení dlouze přemýšlet, zvažovat a posuzovat, zda dané jednání je či není nekalosoutěžní. My Češi a nejenom my jsme velice vynalézaví. Rozmanitost samotného nekalosoutěžního jednání lze těžko vyjádřit pouhým zněním zákonů. V tomto lze možná hledat určitou osvětu osob účastnících se hospodářské soutěže. V dnešní době si vesměs žádná fyzická či právnická osoba neuvědomuje své jednání. Vždy jde o to být nejlepší, nejziskovější prostě být nej. Osvětu je třeba chápat jako prevenci, která je určitým souborem aktivit, které vyvíjejí státní, veřejné, soukromé instituce či občané. Tyto aktivity jsou orientované k odstraňování, blokaci, oslabování a neutralizaci faktorů, které napomáhají ke vzniku

kriminality.

Velký přínos bych také viděl v možném postihu právnických osob. Toto nemá souvislost jen s nekalosoutěžním jednáním, ale s celým systémem práva jako takového. Jsou situace, kdy se pachatelem stává právnická osoba a fyzickou osobu jako takovou se nedaří nalézt.

9. SHRNU TÍ – ČESKÉ, ANGLICKÉ

9.1. Shrn utí

Diplomová práce se snaží zmapovat nekalosoutěžní chování účastníků hospodářské soutěže z trestně právního pohledu. O nekalosoutěžním chování účastníků hospodářské soutěže se toho již mnohé napsalo, ale o trestném činu nekalá soutěž méně. Téma diplomové práce jsem zvolil z důvodu, že pracuji jako vrchní komisař na odboru hospodářské kriminality, Policie České republiky, Služby kriminální policie a vyšetřování, Správy Jihočeského kraje v Českých Budějovicích. Toto téma je mi blízké a i v samotné praxi jsem se s ním setkal.

Úvod diplomové práce seznamuje se samotným cílem této práce, na který navazuje část první, která se věnuje historii nekalé soutěže, právní ochraně proti nekalé soutěži a komparaci trestního práva s právem civilním.

Druhá část práce je věnována samotným případům nekalosoutěžního jednání, které byly řešeny Policií České republiky, odborem hospodářské kriminality Správy Jihočeského kraje. Věnuje se také komparaci právních úprav, připravovaným kodifikacím, úvahám de lege ferenda v oblasti trestně právních norem a statistickým porovnáním tohoto trestného činu šetřeného jednak v rámci působnosti Policie České republiky Správy Jihočeského kraje a dále ve srovnání s celou Českou republikou. Právě druhé části je věnována podstatná část diplomové práce.

Případy nekalosoutěžního jednání, které jsou uvedené ve druhé části diplomové práce byly, či jsou řešeny odborem hospodářské kriminality. Z toho důvodu, že se nekalosoutěžního jednání může dopustit každý, kdo informuje jak pravdivě či nepravdivě a působí tak na hospodářskou soutěž, jak se hovoří v ustanovení § 50 odst. 1, odst. 2 obchodní zákoník. Mohlo by se stát, že i tato diplomová práce by mohla zapůsobit na hospodářskou soutěž a uvedené společnosti by i po několika letech mohla poškodit. Součástí uvedených případů je i jejich vyhodnocení.

Za uvedenými případy následuje komparace právních předpisů České republiky a Slovenské republiky, ve které se zároveň zmiňuji o komparaci právní úpravy České republiky a Evropské unie. Zmiňuji se zde a porovnávám soukromoprávní úpravu obchodních zákoníků České a Slovenské republiky a to ustanovení §§ 44 až 55 a veřejnoprávní úpravu trestních zákoníků platných v České republice a na Slovensku.

Následně se zmiňuji o připravovaných kodifikacích trestního zákoníku, odpovědnost právnických osob z pohledu trestního, obchodního a občanského práva. Samotná kodifikace je běh na dlouhou trať a tak se musíme nechat překvapit, kdy naši zákonodárci některý z těchto zákonů uvedou v platnost. Zatím se jeví jako nejpravděpodobnější, že bude uveden v platnost a následně v účinnost nový trestní zákoník a s ním i ustanovení §

222 Porušení předpisů o pravidlech hospodářské soutěže, který nahrazuje trestné činy porušování závazných pravidel hospodářského styku dle ustanovení § 127 a nekalá soutěž dle ustanovení § 149 zákona č. 140/1961 Sb., ve znění pozdějších předpisů. Protože jedině tento nový trestní zákoník se má jako jediný v řádu několika týdnů vrátit do poslanecké sněmovny k opětovnému projednání.

Statistika nekalosoutěžního jednání Policie ČR Správy Jihočeského kraje se zabývá samotnou situací trestného činu nekalá soutěž jako takového. Jsou zde statisticky vyhodnoceny roky 2004 až 2006, kdy se trestným činem nekalá soutěž zabýval odbor hospodářské kriminality, Služby kriminální policie a vyšetřování, správy Jihočeského kraje a následně je zde porovnání se zbylou částí Policie ČR.

Při úvahách de lege ferenda se snažím navrhnout určité změny skutkové podstaty trestného činu nekalá soutěž dle ustanovení § 149 trestního zákona ve spojení s obchodním zákoníkem a to ustanovením §§ 44 až 52 a možného přínosu zákona o trestní odpovědnost právnických osob, který byl bohužel poslaneckou sněmovnou zamítnut.

K této diplomové práci jsem přiložil v příloze č.1 statistiku trestného činu nekalá soutěž za období let 2004 až 2006. V příloze č. 2 jsou tři publikovaná rozhodnutí Nejvyššího soudu České republiky týkající se trestného činu nekalá soutěž. Vzhledem k tomu, že se jedná o poměrně obsáhlá rozhodnutí, jsou pro účely diplomové práce vybrány jen některé pasáže a pro srozumitelnost použita smyšlená jména obchodních společností a osob z toho důvodu, že Nejvyšší soud tyto ve svých rozhodnutí neuvádí a používá zkratky. V příloze č. 3 je uveden slovník často používaných latinských výrazů v oblasti práva.

9.2.Summary

This diploma work is trying to map unfair competitive behaviour of participants in economic competition from criminal law point of view. A lot has been written about unfair competitive behaviour but not much about unfair competition as a criminal act.

I have chosen this subject because I work as an inspector at Police Department of economic crime in South Bohemia. This matter is very close to me and I also have a personal experience with it.

The goal of this diploma work is formulated in the introduction. The following part is about history of unfair competition, legal protection and confrontation between criminal

and civil law.

The second part of this work is presenting some cases of unfair competitive behaviour which the Police Department of economic crime in South Bohemia has been dealing with. This part also includes confrontations among legal forms, upcoming codifications, considerations *de lege ferenda* in criminal law regulations, and statistics of unfair competition in South Bohemia and also confrontation with the statistics of the whole Czech Republic.

Specific unfair competitive behaviour cases which are mentioned in the second part were/are being solved by the Police Department of economic crime. Anybody who gives true or false information and has therefore an impact on economic competition as said in § 50, subsection 1 and 2, of the Commercial Code, can take a part in unfair competition. It is possible that this diploma work could affect the economic competition and companies mentioned here even after a few years.

I compared Czech and Slovak law regulations – differences between civil and crime legal forms. I also showed the confrontation between Czech and European Union law regulations.

In the following part I inform about upcoming codifications of Crime code and responsibilities of corporate bodies from criminal, commercial and civil law point of view. Codification itself is a long-run issue so we have to wait for our legislators to choose which of these legal forms they will sign and publish. Right now it seems very likely that a new Criminal code and its enactment § 222 about violating law regulations of economic competition could be signed and published in the upcoming weeks as it will get back to the Parliament for further discussion soon.

I am trying to propose some changes of the factum of the criminal act of unfair competition according to the enactment § 149 of Criminal code connected with Commercial code's enactments § 44-52.

As an attachment nr. 1 you may find a statistics of a criminal act – unfair competition in years 2004-2006. As the attachment nr. 2 you may look through three of published verdicts of High court of the Czech Republic concerning unfair competitions. As these verdicts are very voluminous, only a few parts of them were used for diploma work purposes. Fictitious names of people and companies were used for easier comprehension as the High court uses only abbreviations. In the attachment nr. 3 there is a list of latin words which are often used in criminal law.

10. PŘEHLED POUŽITÉ LITERATURY A JINÝCH PRAMENŮ

10.1.Literatura

- **Bejček, J.:** Existenční ochrana konkurence, Masarykova univerzita, Brno 1996
- **Druláková, R.:** Vnitřní bezpečnost Evropské unie, Prostor svobody, bezpečnosti a práva, Oeconomica, Praha 2005
- **Eliáš, K., Bejček, J., Hajn, P., Ježek, J. a kol.:** Kurz obchodního práva. obecná část. soutěžní právo. 3. vydání, C. H. Beck, Praha 2002
- **Eliáš, K., Bartošiková, M., Pokorná, J. a kol.:** Kurs obchodního práva – právnické osoby jako podnikatelé, 3 vydání, C. H. Beck, Praha 2001
- **Hajn, P.:** Soutěžní chování a právo proti nekalé soutěži, Masarykova universita, Brno 2000
- **Hajn, P.:** Jak jednat v boji s konkurencí, Inde Praha a.s., Praha 1995
- **Klang, M.:** Malá encyklopedie latiny v právu. Linde Praha, a.s., Praha 1995
- **Knap, K.:** Právní ochrana proti nekalé soutěži díl 2., ABF, Praha 1992
- **Knap, K., Munková, J. Tomsa, M.:** Ochrana práv a zájmů podnikatelů v hospodářské soutěži. Montanex, Ostrava 1993
- **Macek, J.:** Rozhodnutí ve věcech obchodního jména a nekalé soutěže, C. H. Beck, Praha 2000
- **Moravčík, J., Ovečková, O. a kol.:** Obchodný zákoník – komentář, IURA EDITION, Bratislava 1995.
- **Munková, J.:** Právo proti nekalé soutěži, C. H. Beck Praha 1996
- **Munková, J.:** Právo proti nekalé soutěži, 2. vydání, C. H. Beck Praha 2001
- **Novotný, O., Jelínek, J., Vanduchová, M.:** Trestní právo hmotné, 4 vydání, ASPI, Praha 2003
- **Pelikánová, I.:** Komentář k obchodnímu zákoníku 1. díl, Linde Praha, a.s., Praha 2003
- **Pikna, B.:** Vnitřní bezpečnost a veřejný pořádek v evropském právu (oblast policejní a justiční spolupráce), 3 přepracované vydání, Linde Praha, a. s., Praha 2006
- **Šámal, P., Púry, F., Rizman, S.:** Trestní zákon komentář, 3. vydání, C. H. Beck, Praha 1998
- **Šámal, P., Púry, F., Rizman, S.:** Trestní zákon komentář, 5. vydání, C. H. Beck, Praha 2003
- **Šámal, P., Púry, F., Rizman, S.:** Trestní řád komentář, 3. vydání, C. H. Beck, Praha 1998
- **Štenglová, I., Plíva, S., Tomsa, M. a kol.:** Obchodní zákoník komentář, 5 vydání,

C. H. Beck, Praha 1998

- **Úřad průmyslového vlastnictví : OCHRANA PROTI NEKALÉ SOUTĚŽI**
Analýza současné situace ve světě, 1. vydání, 1995
- **Večerková, E.:** Nekalá soutěž a reklama (vybrané kapitoly), Masarykova universita, Brno 2000
- **Vlček, E.:** Dějiny trestního práva v českých zemích a v Československu, Masarykova universita, Brno 2005

10.2.Právní předpisy

- **Nařízení č.465/1920 Sb.** vlády republiky Československé o zřizování společností s r. o. a společností akciových (komanditních na akcie), o zvyšování základního kapitálu těchto společností a zakládání pobočných ústavů.
- **Návrh trestního zákona,** Příloha A/I
- **Návrh zákona o trestní odpovědnosti právnických osob,** Příloha B/I
- **Návrh zákona o změně některých zákonů v souvislosti s trestním zákoníkem a zákonem o trestní odpovědnosti právnických osob a řízení proti nim,** Příloha C/I
- **Smlouva o Evropské unii a smlouvy o založení Evropského společenství,** úřední věstník Evropské unie, 29.12.2006
- **Vyhláška č. 64/1975 Sb.** (ve znění vyhlášky č. 81/1985 Sb.) **Pařížská unijní úmluva na ochranu průmyslového vlastnictví z roku 1883**
- **Zákon č. 271/1920 Sb.,** kterým se rozšiřuje platnost zákona ze dne 6. března 1906, č. 58 ř. z., o společnostech s ručením obmezeným, na Slovensko a Podkarpatskou Rus a pozměňují ustanovení §§ 115 a 116 tohoto zákona.
- **Zákon č. 111/1927 Sb. a n.,** o ochraně proti nekalé soutěži
- **Zákon č. 86/1950 Sb.,** trestní zákon
- **Zákon č. 141/1950Sb.,** občanský zákoník
- **Zákon č. 140/1961 Sb.,** trestní zákon
- **Zákon č.141/1961 Sb.,** o trestním řízením soudním
- **Zákon č. 634/1992 Sb.,** o ochraně spotřebitele
- **Zákon č. 1/1993 Sb.,** Ústava České republiky
- **Zákon č. 2/1993 Sb.,** Listina základních práva a svobod
- **Zákon č. 40/1995 Sb.,** o regulaci reklamy a o změně a doplnění zákona č. 468/1991

- **Zákon č. 46/2000 Sb.**, o právech a povinnostech při vydávání periodického tisku a o změně některých dalších zákonů (tiskový zákon)
- **Zákon č. 108/2000 Z.z.**, o ochrane spotřebitel'a při domovnom predaji a zásielkovom predaji
- **Zákon č. 308/2000 Z.z.**, o vysielaní a retransmisii a o zmene zákona č. 195/2000 Z.z., o telekomunikáciách
- **Zákon č. 143/2001 Sb.**, o ochraně hospodářské soutěže
- **Zákon č. 231/2001 Sb.**, o provozování rozhlasového a televizního vysílání a o změně dalších zákonů
- **Zákon č. 147/2001 Z.z.**, o reklame a o zmene a doplnení niektorých zákonov,Sb., o provozování rozhlasového a televizního vysílání, ve znění pozdějších předpisů,
- **Zákon č. 452/2001 Sb.**, o ochraně označení původu a zeměpisných označení a o změně zákona ochraně spotřebitele
- **Zákon č. 300/2005 Z.z.**, Trestný zákon

10.3.Články

- **Důvodová zpráva k návrhu zákona o trestní odpovědnosti právnických osob a trestní řízení proti nim,** Příloha B/II, <http://juristic.zcu.cz/download/rekodifikace/trest/prduvod.doc> ze dne 18.9.2006
- **Důvodová zpráva k trestnímu zákoníku,** Příloha A/II, <http://juristic.zcu.cz/download/rekodifikace/trest/duvod.doc> ze dne 18.9.2006
- **Hajn, P.:** Civilněprávní nebo trestněprávní postih nekalé soutěže, Daňová a hospodářská kartotéka, č.18/2005
- **Hajn, P.:** Generální klauzule proti nekalé soutěži z její funkce, Právní rádce č.8/1998
- **Hajn, P.:** Jak interpretovat dobré mravy soutěže, Právní praxe v podnikání č. 2/1993
- **Hajn, P.:** Nové skutečnosti v ochraně proti nekalé soutěži, Právní rádce č.2/2002
- **Hajn, P.:** Účastníci hospodářské soutěže, Právní rozhledy č. 11/1998
- **Macek, J.:** K právním prostředkům ochrany proti jednání nekalé soutěže, Obchodní právo, č.5/1993
- **Poláček, R.:** Nekalosoutěžní agrese na internetu, Právní rozhledy č. 13/2005

- **Půry, F.:** Vliv evropského práva na trestní postih kterých negativních jevů v podnikání, Trestněprávní revue č. 9/2005
- **Radošovský, P.:** Spory o nekalou soutěž a aktivní legitimace, Právní rádce č. 6/1998
- **Raus, D.:** Spory o nekalou soutěž a aktivní legitimace, Právní rádce č. 3/1998
- **Raus, D.:** Spory o nekalou soutěž a pasivní legitimace, Právní rádce č. 4/1998
- **Ryška, M.:** K ochraně netradičních subjektů ve sporech vyplývajících z nekalé soutěže, Právní rozhledy č. 8/1997
- **Seminář k vládnímu návrhu trestního zákoníku z 18. ledna 2004**
- **Špicar, P.:** K povinnosti eurokonformního výkladu českého práva a k rozšíření jeho dopadu na oblast III. pilíře Evropské unie, Trestněprávní revue č. 10/2005
- **Jedlička, S.:** Nekalá soutěž jako trestný čin, právní rádce č.6/1997
- **Večerková, E.:** Aktivní legitimace ve sporech z nekalé soutěže po novele obchodního zákoníku, Obchodní právo č.3/2001

10.4. Internetové adresy

- <http://www.businessinfo.cz>
- <http://www.cak.cz>
- <http://www.epravo.cz>
- <http://www.europa.eu>
- <http://www.ipravik.cz>
- <http://www.itpravo.cz>
- <http://www.judikatura.cz>
- <http://www.juristic.cz>
- <http://www.justice.cz>
- <http://www.justice.gov.sk>
- <http://www.nsoud.cz>
- <http://www.psp.cz>
- <http://www.pravnik.cz>
- <http://www.rpr.cz>
- <http://www.rper.sk>
- <http://www.trestni.juristic.cz>

- <http://www.vlada.cz>
- <http://www.zakony.ihned.cz>
- program ASPI používaný Policií ČR

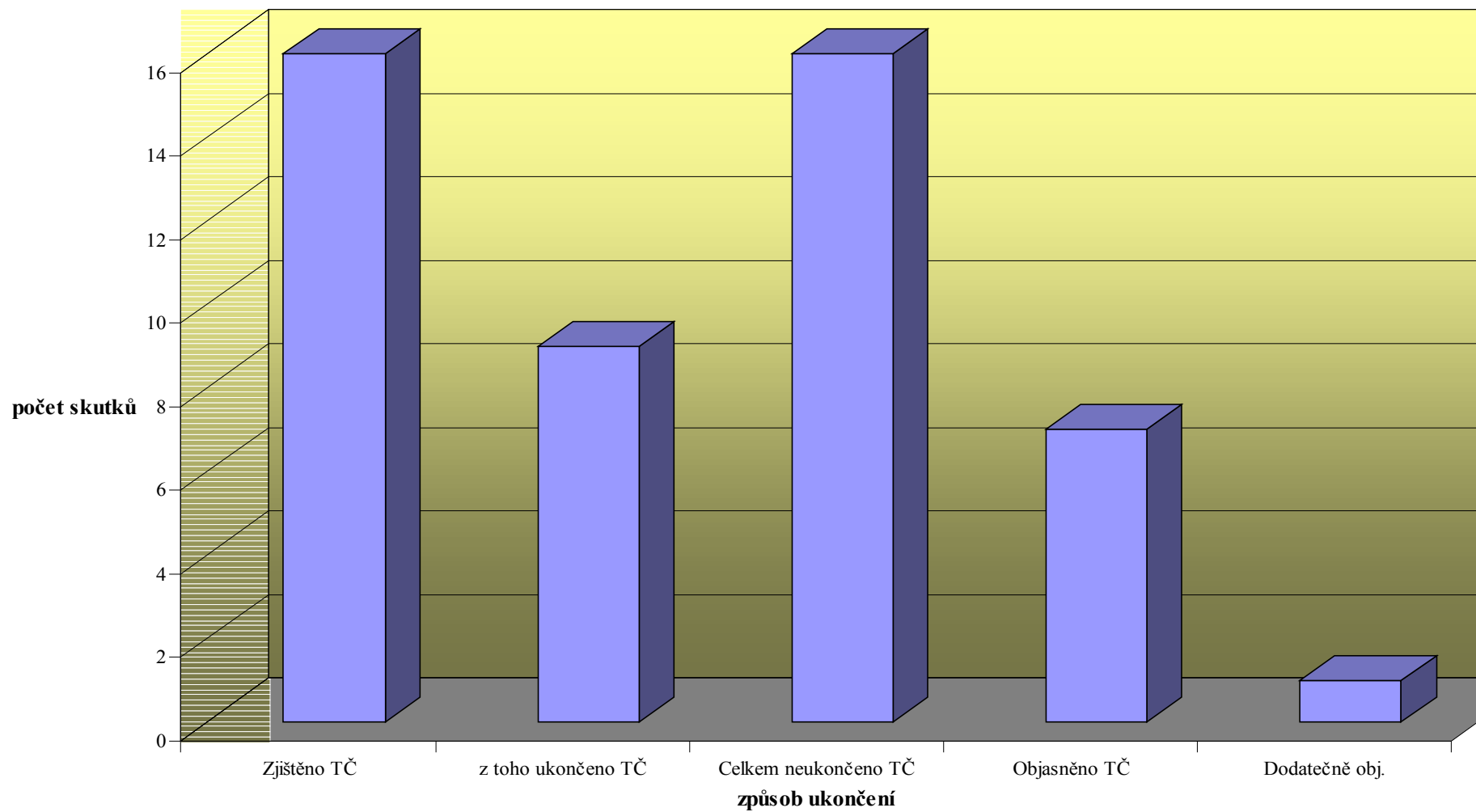
10.5.Judikatura

- 5 Tdo 102/2006 (Nejvyšší soud ČR)
- 4 Tz 77/2002 (Nejvyšší soud ČR)
- 3 Tz 218/2001 (Nejvyšší soud ČR)
- 3 Tz 138/2000 (Nejvyšší soud ČR)
- 8 Tdo 5/2005 (Nejvyšší soud ČR)
- 6 Tdo 72/2003 (Nejvyšší soud ČR)
- 5 Tz 161/2000 (Nejvyšší soud ČR)
- 29 Odo 106/2001 (Nejvyšší soud ČR)
- R 1 Odon 108/97 (Vrchní soud v Praze)
- R 3 Cmo 363/98 (Vrchní soud v Praze)
- R 3 Cmo 227/98 (Vrchní soud v Praze)
- R 3 Cmo 207/98 (Vrchní soud v Praze)
- R 3 Cmo 166/98 (Vrchní soud v Praze)
- R 3 Cmo 142/98 (Vrchní soud v Praze)
- R 3 Cmo 111/98 (Vrchní soud v Praze)
- R 3 Cmo 109/98 (Vrchní soud v Praze)
- R 3 Cmo 102/98 (Vrchní soud v Praze)
- R 3 Cmo 63/98 (Vrchní soud v Praze)
- 3 Cmo 1427/94 (Vrchní soud v Praze)
- 3 Cmo 156/95 (Vrchní soud v Praze)
- 3 Cmo 109/96 (Vrchní soud v Praze)
- 32 Cdo 2031/99 (Vrchní soud v Praze)
- 3 Cmo 36/92 (Vrchní soud v Praze)

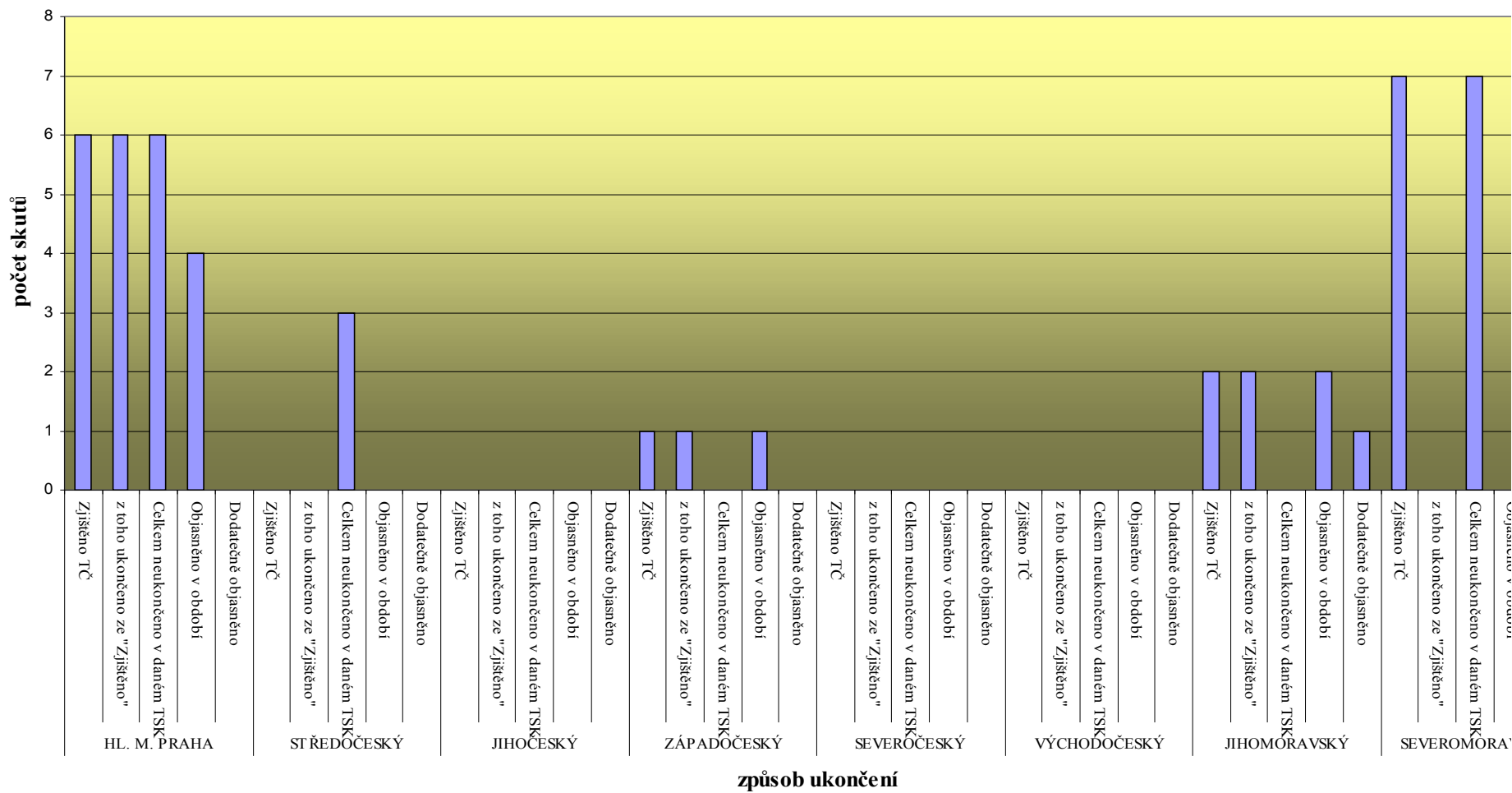
11. PŘÍLOHY

Seznam příloh

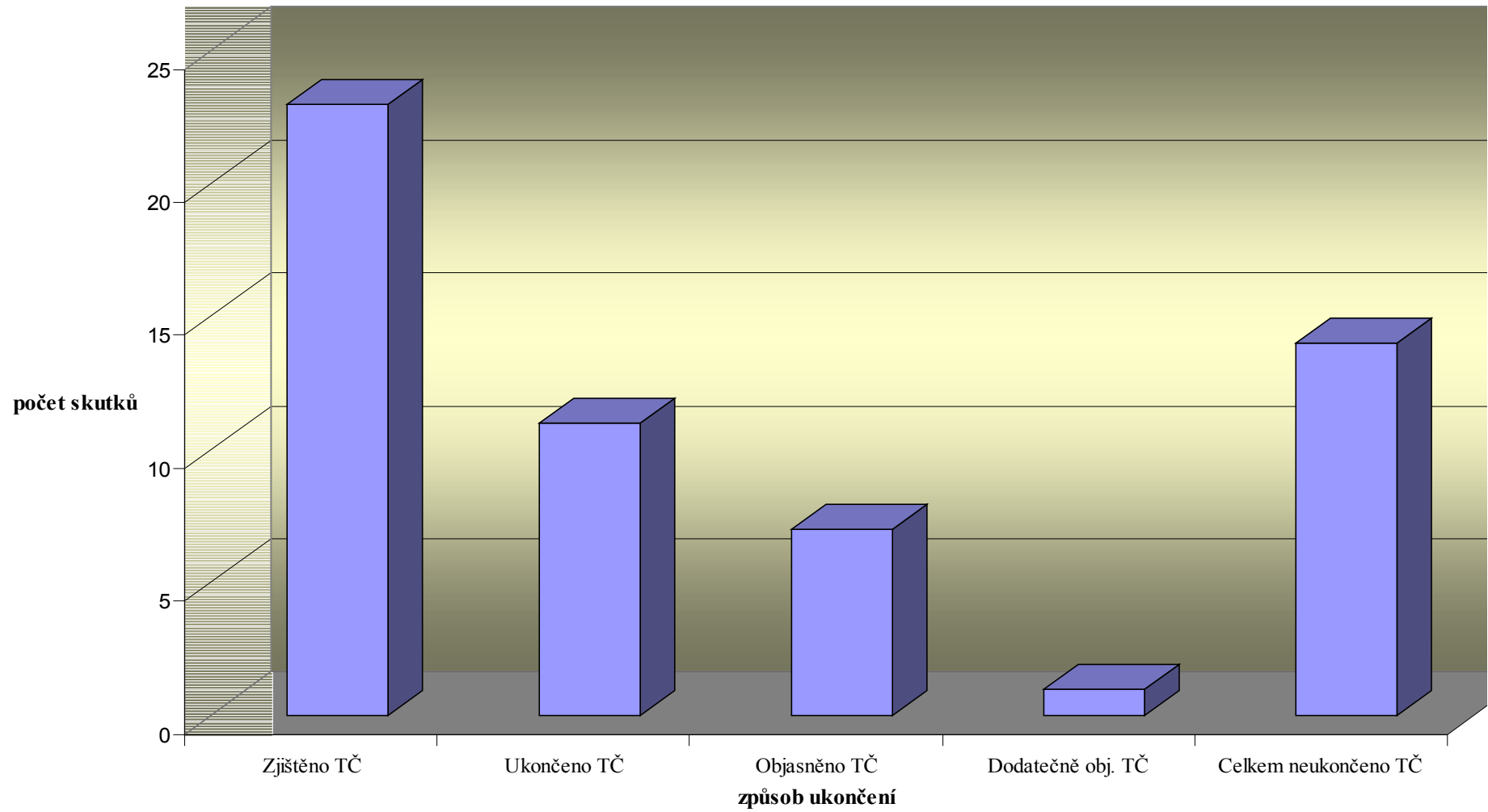
P.1.	Statistika trestného činu nekalá soutěž za období let 2004 až 2006.....	1
P.2.	Tři publikovaná rozhodnutí Nejvyššího soudu České republiky	10
P.3.	Slovník vybraných latinských výrazů v oblasti práva.....	34

Trestný čin nekalá soutěž v období od 1.1.2004 do 31.12.2004 v ČR

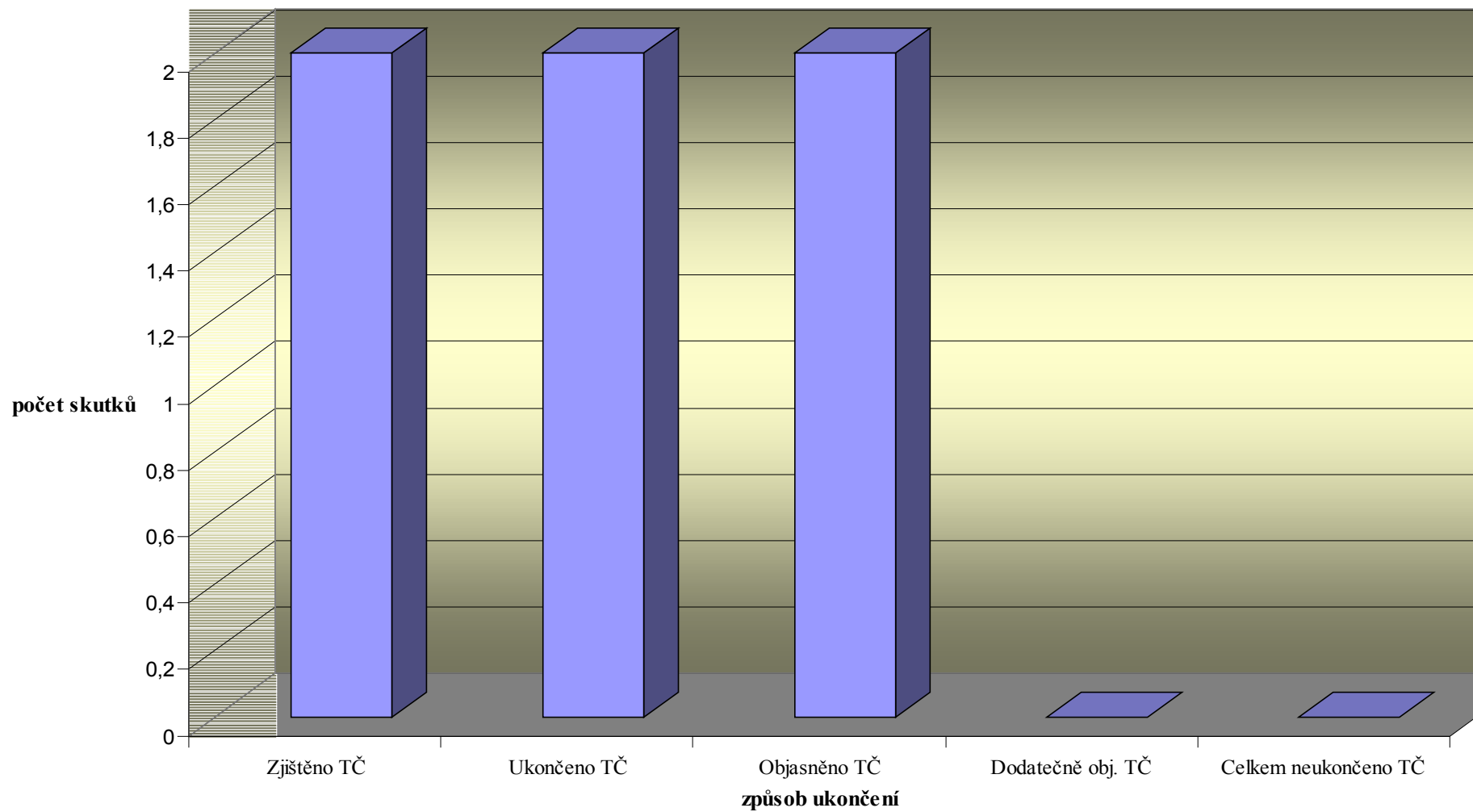
Trestný čin nekalá soutěž v období od 1.1.2004 do 31.12.2004 v jednotlivých krajích

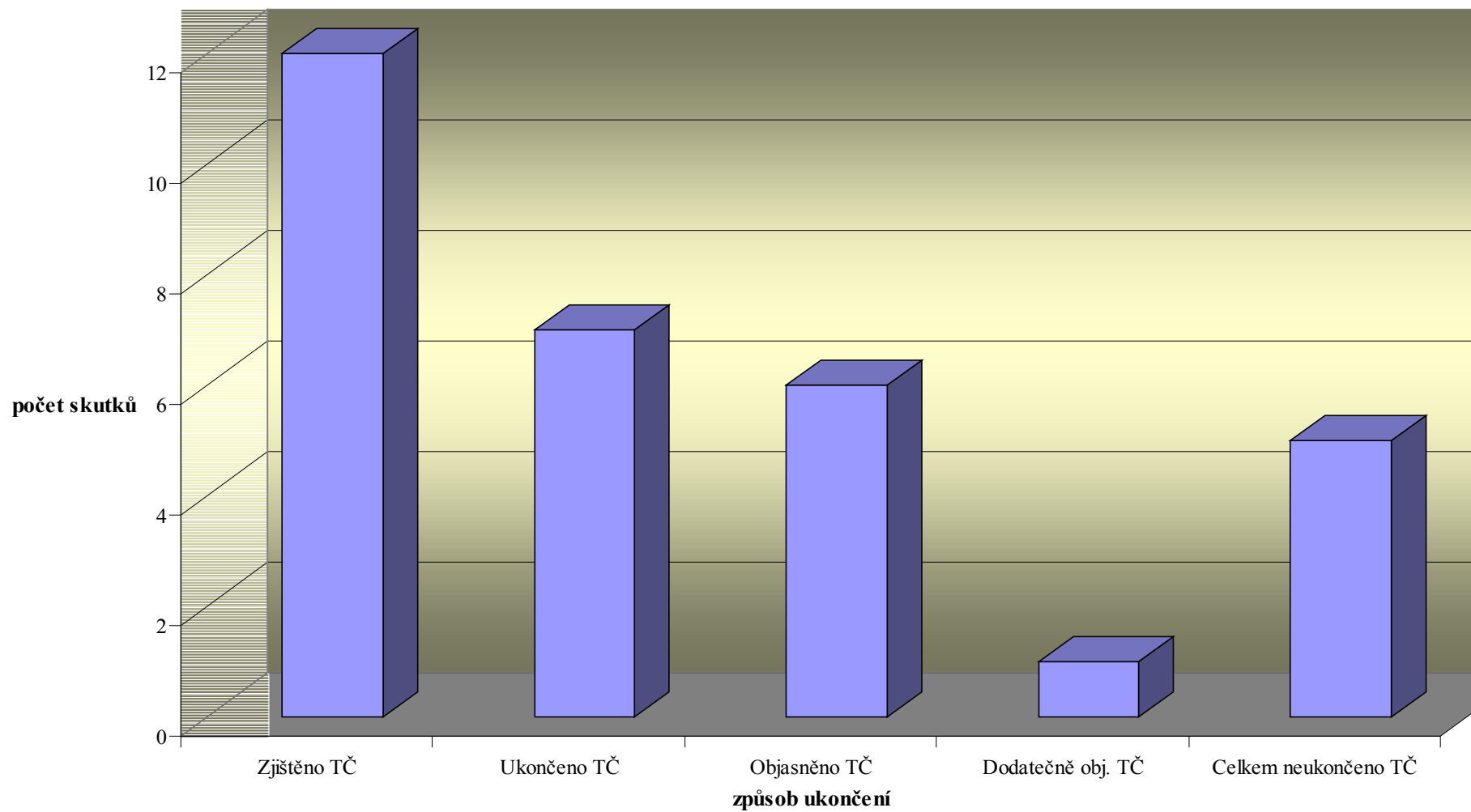
Trestný čin nekalá soutěž za období od 1.1.2005 do 31.12.2005 v ČR

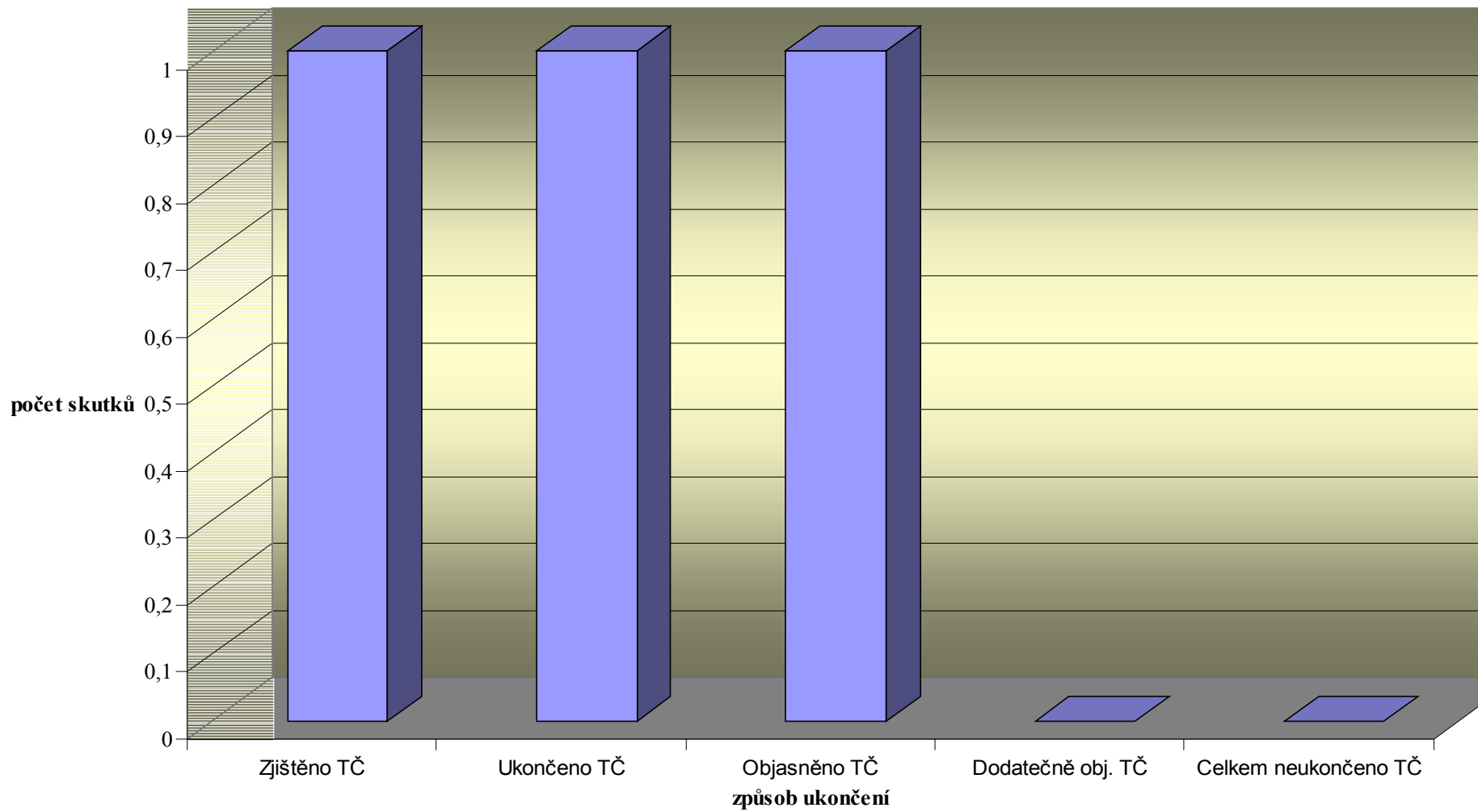
Trestný čin nekalá soutěž v období od 1.1.2005 do 31.12.2005 v Jihočeském kraji

Trestný čin nekalá soutěž za období od 1.1.2006 do 31.12.2006 v ČR

Trestný čin nekalá soutěž za období 1.1.2006 do 31.12.2006 v Jihočeském kraji

P. 2.

Právo je natolik složitá disciplína (není exaktní), že nikdo nemůže dopředu říci, ani žádný věhlasný advokát, jak konkrétní věc jenž se projednává u soudu dopadne. Každý nejenom soudce, má na projednáváný případ svůj subjektivní názor, který požaduje za správný a tedy ani názor soudu se nemusí shodovat s názorem ostatních. Každý soud respektive soudce rozhoduje dle svého uvážení. Jde o lidská rozhodnutí, která jsou vedena osobou pachatele, tak i spáchaným skutkem. Existuje jen velmi málo případů, ve kterých můžeme na 100 % říci, že daná věc bude hodnocena stejně, ale pořád se jedná jen o domněnku. V případě trestného činu nekalé soutěže dle ustanovení § 149 trestního zákona lze říci, že orgány činné v trestním řízení se učí v posuzování co je a není trestným činem nekalá soutěž z judikatur jednotlivých soudů a to převážně Nejvyššího soudu a to i přesto, že náš právní řád zastává kontinentální právo a nikoliv právo anglosaské, kde se v rozhodovací praxi využívá precedentů.

Z tohoto důvodu jsem do této přílohy vložil tři publikovaná rozhodnutí Nejvyššího soudu České republiky, který rozhodoval jako soud odvolací v trestních věcech nekalé soutěže dle § 149 trestního zákona. Jedná se o rozhodnutí, která jsou volně přístupná na internetových stránkách Nejvyššího soudu, intranetových stránkách Policie ČR v programu ASPI a v neposlední řadě vydávaná v souboru trestních rozhodnutí Nejvyššího soudu nakladatelství C.H.Beck. Vzhledem k tomu, že se jedná o poměrně obsáhlá rozhodnutí, jsou pro účely diplomové vybrány jen některé pasáže.

Usnesení 5 Tz 161/2000

Trestného činu nekalé soutěže dle § 149 trestního zákona se nedopustí podnikatel, který jako bývalý zaměstnanec jiného podnikatele v souvislosti se zahájením svého podnikání použije ve svých propagačních materiálech slovní výraz shodně označující zaměření podnikání obou podnikatelů. Pokud však jde o výraz, jenž není označením obchodního jména (resp. nyní obchodní firmy) jiného podnikatele ani jiným chráněným názvem (např. ochrannou známkou nebo označením původu). Nekalosoutěžní povahu rovněž nemá pouhý údaj vyjadřující určitou návaznost na dřívější či současnou podnikatelskou činnost jiného podnikatele.

Z odůvodnění:

Usnesením Městského soudu v Brně ze dne 2. 12. 1999, sp. zn. 3 T 183/99, bylo podle § 314c odst. 1 písm. a) trestního řádu ve spojení s ustanovením § 188 odst. 1 písm. c) a § 172 odst. 1 písm. b) trestního řádu zastaveno trestní stíhání obviněného Daniela Smejkalá pro trestný čin nekalé soutěže podle ustanovení § 149 trestního zákona, kterého se měl dopustit tím, že v době od měsíce prosince 1997, kdy s ním byl ukončen pracovní poměr s Plynoservisem Brno Vladimír Ryšánek s předmětem podnikání - servis pro plynová zařízení, do současně doby používá pro svoji nově založenou firmu AB Plynoservis, na základě živnostenského listu ze dne 23. 12. 1997, reklamní leták se závěrně uvedeným podtitulem - firma vzniklá odštěpením od firmy Plynoservis Brno, čímž zmiňovanému majiteli firmy podstatně snížil zisk o částku nejméně 25.000,- Kč, takže ohrozil její chod a rozvoj. Usnesení nabylo právní moci dne 11. 1. 2000.

Proti tomuto usnesení podal ministr spravedlnosti stížnost pro porušení zákona v neprospěch obviněného Daniela Smejkalá, která byla Nejvyššímu soudu doručena dne 10. 7. 2000. Ministr spravedlnosti poukazuje na ustanovení § 2 odst. 6, § 314c odst. 1 písm. a), § 188 odst. 1 písm. c) trestního řádu a ustanovení § 149 trestního zákona. Namítá, že městský soud postupoval nesprávně, když zastavil trestní stíhání obviněného. S ohledem na rozpory mezi provedenými důkazy nebylo možné učinit jednoznačný závěr, že skutek, pro který byla podána obžaloba, není trestným činem. Rozpory mezi důkazy bylo možné odstranit až jejich provedením a zhodnocením v hlavním líčení.

Ministr spravedlnosti také zmínil ustanovení § 44 odst. 1 obchodního zákoníku, které definuje nekalou soutěž. Zdůrazňuje, že podle judikatury k ustanovení § 149 trestního zákona je pojem "přivodit újmu" širší než pojem "škoda", a proto je třeba pod něj zahrnovat újmu materiální i imateriální. Rovněž není třeba, aby taková újma skutečně vznikla, ale postačí, jestliže nekalé jednání je objektivně způsobilé takovou újmu přivodit.

Podle ministra spravedlnosti provedené důkazy svědčí o tom, že jednání obviněného Daniela Smejkalá naplnilo znaky skutkové podstaty trestného činu podle ustanovení § 149 trestního zákona. Snaha jmenovaného využít známosti firmy dřívějšího zaměstnavatele Plynoservisu Brno vyplývá ze skutečnosti, že svoji nově založenou firmu nazval AB Plynoservis, tedy obchodním jménem lehce zaměnitelným s firmou poškozeného Vladimíra Ryšánka. V reklamním letáku přitom výslovně uvedl, že firma AB Plynoservis vznikla odštěpením od firmy Plynoservis Brno, což nebyla pravda. V letáku také zdůraznil, že kvalita provedených prací zůstává, avšak pro rok 1998, oproti roku 1997

(kdy byl zaměstnán ve firmě Plynoservis Brno), je cena prací o 10 % nižší. O záměru obviněného zneužít firmy svého bývalého zaměstnavatele svědčí i skutečnost, že na jednom reklamním letáku použil i logo této firmy. Obviněný svým počínáním sice neohrozil chod nebo rozvoj podniku soutěžitele, avšak v rozporu s předpisy upravujícími soutěž v hospodářském styku nebo se zvyklostmi soutěže poškodil pověst firmy V. R. Ministr spravedlnosti dále poukazuje na některé důkazy ve spise a na okolnosti z nich vyplývající.

Nejvyšší soud přezkoumal podle ustanovení § 267 odst. 1 trestního řádu z podnětu podané stížnosti pro porušení zákona a na podkladě spisového materiálu správnost výroku napadeného usnesení, jakož i řízení, které mu předcházelo, ale porušení zákona neshledal.

Z trestního spisu bylo zjištěno, že v přípravném řízení byly k objasnění skutkového stavu věci provedeny výslechy obviněného Daniela Smejkal a svědků, včetně poškozeného Vladimíra Ryšánka. Také byly zajištěny a provedeny různé listinné důkazy.

Z hlediska popisu skutku uvedeného v obžalobě a vzhledem k poznatkům vyplývajícím z důkazů, které byly v přípravném řízení zajištěny a provedeny, bylo třeba zejména posuzovat, zda obviněný Daniela Smejkal neporušil svým jednáním obecné vymezení ochrany proti nekalé soutěži, tzv. generální klauzuli ustanovení § 44 odst. 1 obchodního zákoníku, příp. zda se nedopustil klamavé reklamy dle ustanovení § 45 obchodního zákoníku, resp. parazitování na pověsti podniku, výrobků nebo služeb jiného soutěžitele dle ustanovení § 48 obchodního zákoníku.

Podle ustanovení § 45 odst. 1 obchodního zákoníku klamavou reklamou je šíření údajů o vlastním nebo cizím podniku, jeho výrobcích či výkonech, které je způsobilé vyvolat klamavou představu a zjednat tím vlastnímu nebo cizímu podniku v hospodářské soutěži prospěch na úkor jiných soutěžitelů či spotřebitelů. Podle ustanovení § 45 odst. 2 obchodního zákoníku za šíření údajů se považuje sdělení mluveným nebo psaným slovem, tiskem, vyobrazením fotografií, rozhlasem, televizí či jiným sdělovacím prostředkem. Podle ustanovení § 45 odst. 3 obchodního zákoníku klamavým je i údaj sám o sobě pravdivý, jestliže vzhledem k okolnostem a souvislostem, za nichž byl učiněn, může uvést v omyl.

Podle ustanovení § 48 obchodního zákoníku parazitováním na pověsti je využívání pověsti podniku, výrobků nebo služeb jiného soutěžitele s cílem získat pro výsledky vlastního nebo cizího podnikání prospěch, jehož by soutěžitel jinak nedosáhl.

Předně je nutno konstatovat, že se nelze ztotožnit s názorem uvedeným ve stížnosti pro porušení zákona, že obviněný Daniel Smejkal nazval svůj nově založený podnik AB

Plynoservis obchodním jménem lehce zaměnitelným s podnikem Plynoservis Brno poškozeného Vladimíra Ryšánka. Označení Plynoservis, které nepochybně vyjadřovalo i zaměření podnikatelské činnosti, bylo v obou názvech dostatečně odlišeno slovními dodatky. Z tohoto důvodu nebyly dány takové okolnosti, které by vyvolaly nebezpečí záměny ve smyslu ustanovení § 47 obchodního zákoníku. Navíc poškozeným užívaný název nebyl obchodním jménem jeho podniku, jak bude popsáno níže.

Důkazy v trestním spise prokazovaly, že obviněný jednak vyhotovil reklamní leták, kde neoprávněně uvedl, že firma AB Plynoservis vznikla odštěpením od firmy Plynoservis Brno. V této souvislosti je však nutno podotknout, že poškozený podniká jako fyzická osoba na živnostenský list pod svým jménem, které má uvedeno jako jméno obchodní. V tomto směru proto k poškození jeho podniku nedošlo. Nebylo možné pominout ani vcelku logické tvrzení obviněného, že tak učinil, aby zákazník věděl, že již praxi v tomto oboru má. Z důkazů rovněž vyplývalo, že obviněný byl před založením vlastního podniku AB Plynoservis zaměstnancem poškozeného. Údaj v reklamním letáku byl sice nesprávný (o odštěpení), ale nešlo o zcela nepravdivou informaci, neboť obviněný byl dříve pracovně spojen s podnikáním poškozeného a následně začal sám podnikat ve stejném oboru činnosti. Z těchto důvodů nebylo jeho jednání klamavou reklamou ve smyslu ustanovení § 45 obchodního zákoníku ani parazitováním na pověsti podniku, výrobků nebo služeb jiného soutěžitele ve smyslu ustanovení § 48 obchodního zákoníku.

Dále bylo důkazy prokázáno, že obviněný v reklamním letáku uvedl, že jeho firma nabízí služby spojené se servisem a technickými prohlídkami plynových kotlů značek ETI, TERMOTÉKA, HÖTERM, ERKA SUPER, VIADRUS, DESTILA a zajišťuje instalační práce (topení, plyn, voda), přičemž kvalita zůstává a ceny jsou nižší. Pro rok 1998 je nižší cena za práci o 10 % (oproti roku 1997 od firmy Plynoservis Brno). Leták rovněž obsahoval informace o možnosti dalšího snížení ceny práce a adresu podniku. Tato reklamní tiskovina byla obviněným zaslána potencionálním zákazníkům. Protože obviněný ihned po natisknutí letáku začernil v textu u cenové nabídky prací slova "od firmy Plynoservis Brno", tak ani v této části písemnosti nebylo možné jeho jednání hodnotit jako nekalou soutěž spočívající v parazitování na pověsti podniku, výrobků nebo služeb jiného soutěžitele podle ustanovení § 48 obchodního zákoníku.

Také nelze akceptovat námitku stížnosti pro porušení zákona obviněným, že použil neoprávněně na jednom z letáků logo podniku poškozeného. Zde je nutno uvést, že podle výpovědi poškozeného Vladimíra Ryšánka používá pro svůj podnik logo - panáčka s nápisem HÖTERM, které převzal na základě ústního souhlasu zástupce stejnojmenné

společnosti z jejího letáku. Tuto značku nemá chráněnou jako ochrannou známku. Z uvedeného vyplývá, že v daném případě nejde o obchodní jméno a ani o zvláštní označení podniku užívané po právu jiným soutěžitelem (poškozeným), které požívají zákonné ochrany ve smyslu ustanovení § 47 obchodního zákoníku.

Je skutečností, že obviněný kontaktoval prostřednictvím letáků, případně i osobní návštěvou některé zákazníky podniku poškozeného s cílem získat jejich budoucí zakázky, jak vyplývá z několika svědeckých výpovědí i z výpovědi obviněného. V této souvislosti však nebylo důkazy zjištěno, že by zneužil databáze zákazníků vedené u společnosti poškozeného. Jako zneužití nelze považovat využití znalosti adres kontaktovaných osob z doby, kdy obviněný pro poškozeného pracoval.

Okolnost, že podnik poškozeného Vladimíra Ryšánka vykázal za rok 1998 výrazně nižší zisk než v roce 1997, neznamená, že se tak stalo jednáním obviněného, které z výše konstatovaných důvodů nelze označit ve smyslu ustanovení § 44 odst. 1 obchodního zákoníku jako rozporné s dobrými mravy hospodářské soutěže a způsobilé přivodit poškozenému jako soutěžiteli tuto újmu. Pouze pro úplnost lze připomenout, že podnik obviněného měl v roce 1998 obrát jen 47.000,- Kč. *Rozpor s dobrými mravy soutěže ve smyslu trestného činu nekalé soutěže podle § 149 trestního zákona nelze spatřovat v každém porušení zásad poctivého hospodářského styku, nýbrž jen v porušení takovým jednáním, které je objektivně způsobilé společenskou funkcí hospodářské soutěže zkreslit a tím i účinky soutěže zeslabit nebo vyloučit, popřípadě je změnit v negativní.*

V úvahu pak nepřicházejí ani jiné zvláštní skutkové podstaty nekalé soutěže podle ustanovení §§ 46, 47, 49 až 52 obchodního zákoníka a nebylo zjištěno, že by jednání obviněného bylo v rozporu se zvyklostmi soutěže.

Protože Nejvyšší soud porušení zákona nezjistil, tak stížnost pro porušení zákona podle § 268 odst. 1 trestního řádu jako nedůvodnou zamítl.

Usnesení 6 Tdo 72/2003

Znaky trestného činu nekalá soutěž dle § 149 trestního zákona naplňuje i jednání spočívající ve zlehčování podle ustanovení § 44 odst. 2 písm. f) a § 50 odst. 1,2 obchodního zákona a parazitování na pověsti podniku dle ustanovení § 44 odst. 2 písm. d) a § 48 obchodního zákona za situace, kdy obviněný jako společník nově založené obchodní společnosti rozeslal dopisy zákazníků, kteří doposud odebírali stejné výrobky od jiné

obchodní společnosti, v níž sám působil jako zaměstnanec, a v těchto dopisech vyvolával dojem, že je nástupcem této původní obchodní společnosti, a nepravdivě v nich uváděl, že původní obchodní společnost má nesprávnou cenovou politiku, která nemá záměr ani dlouhodobé trvání, a navrhoval jim, aby určité výrobky začali odebírat od nově vzniklé společnosti. Jednání obviněného tak směřuje přinejmenším k tomu, aby postavení společnosti, která zákazníkům výrobky původně dodávala, zeslabil v hospodářské soutěži.

Z odůvodnění:

Obviněný byl rozsudkem Okresního soudu ze dne 31. 5. 2002, sp. zn. 1 T 313/2001 uznán vinným trestným činem nekalé soutěže podle ustanovení § 149 trestního zákona, kterého se dopustil tím, že založil dne 31. 8. 1999 obchodní společnost Alex s. r. o. s předmětem podnikání výroba a montáž střešních světlíků v rozsahu § 25 živnostenského zákona a obchodní činnost - 33a) v rozsahu § 25 živnostenského zákona, kdy k výrobě a prodeji použil zkušeností a znalostí, získaných ve sdružení Pohanka Tlačil, ve kterém na základě ústní dohody spolupracoval s Jiřím Lálou, a které bylo založena za účelem zajišťování prodeje střešních světlíků, vyráběných Pres s. r. o., když počátkem roku 2000 ukončil činnost ve sdružení, v úmyslu získat pro svoji firmu výhodu a ohrozit soutěžitele, oslovil dopisem ze dne 22. 5. 2000 zákazníky, získané za doby fungování sdružení Pohanka Tlačil, které upozornil na změnu provozovny, právní formy, telefonních a faxových čísel na obchodní společnost Alex s. r. o., jakoby se jednalo o kontinuitu podnikatelského subjektu Pohanka Tlačil a dalším dopisem ze dne 8. 9. 2000 zákazníky upozornil, že obchodní společnost Pres, s. r. o. má krátkozrakou cenovou politiku, která nemá dlouhodobého trvání ani záměr, čímž mohl ohrozit chod a rozvoj podniku soutěžitele obchodní společnosti Pres s. r. o.

Proti tomuto rozhodnutí podali obviněný i poškozený odvolání, která Krajský soud usnesením ze dne 17. 9. 2002, sp. zn. 10 To 314/2002, podle § 256 trestního řádu zamítl.

Dovolání podal obviněný z důvodů § 265b odst. 1 písm. g) trestního řádu a uvádí, že namítá nesprávnost právního posouzení svého jednání a vysvětluje, že jeho jednání nelze vůbec kvalifikovat jako nebezpečné pro společnost ve smyslu trestního zákona, neboť bylo pouhou obranou proti silné firmě, která se snažila udržet své téměř monopolní postavení na trhu. Poukazuje na rozhodovací praxi soudů, v rámci které nebyly obdobné případy řešeny trestněprávní cestou, ale pouze v rámci občanskoprávního řízení jako "obchodní záležitosti". Na podporu svých tvrzení cituje spisové značky řady soudních

rozhodnutí, vesměs se však jedná o rozhodnutí vydaná ve věcech obchodně právních, nikoli v rámci trestního řízení. Tvrdí, že soudy se v problematice nepřesně orientovaly a unikly jim časové souvislosti. Poukazuje na vady sdělení obvinění a obžaloby, spočívajících v tom, že dostatečně neobjasňují, jakého jednání naplňujícího znaky trestného činu nekalé soutěže, se měl dopustit. Zdůrazňuje, že v rámci řízení nebylo ničím prokázáno, že by vyvíjel činnost, kterou lze označit jako "parazitování" na pověsti obchodní společnosti Pres s. r. o., když zahájil činnost firmy Alex s. r. o.. K parazitování na pověsti nedošlo ani dopisem ze dne 22. 5. 2000, neboť z dopisu je zřejmé, že jeho firma má název Alex s. r. o., aniž by se v názvu vyskytovalo slova P. Odvolacímu soudu vytýká nedostatečnost posouzení, zda vůbec mohl ohrozit chod a rozvoj oznamovatele - soutěžitele, jelikož informace oznamovatele trestného činu byly účelové a zkreslené.

Postih jednání nekalé soutěže je založen na třech podmínkách. Jednak musí jít o jednání v hospodářské soutěži. Samotný pojem hospodářské soutěže není v obchodním zákoníku definován. V souladu s teorií a praxí a v souladu s výkladem tohoto pojmu podle dřívějších právních úprav jí lze rozumět soupeření subjektů v hospodářské oblasti s cílem předstihnout jiné subjekty a dosáhnout tím hospodářského prospěchu. Jednání musí být v rozporu s dobrými mravy soutěže (tento pojem není v obchodním zákoníku vymezen, protože je závislý na nejrůznějších faktorech podléhajících změnám v čase), a takové jednání musí být způsobilé přivodit újmu materiální, tak i nemateriální, např. poškození dobrého jména nebo dobré pověsti soutěžitele. Soutěžitelem je každý, kdo se účastní jako subjekt hospodářského podnikání, hospodářské soutěže v témže nebo příbuzném odvětví.

Je zcela zřejmé, že v daném případě se jednalo o dva konkurenční podnikatelské subjekty, působící ve stejném oboru či hospodářské oblasti. Navíc obviněný byl před zahájením vlastní podnikatelské činnosti členem sdružení Pohanka Tlačil, které se zabývalo prodejem stejného sortimentu zboží jako pak obviněným nově založený podnikatelský subjekt Alex s. r. o. Obviněný tak využil též znalostí o časových a kapacitních možnostech poškozeného soutěžitele a záznamů o zákaznících, jenž použil pro rozeslání výše zmíněných dopisů.

Tak, jak je jednání obviněného ve skutku, jímž byl dovolatel oběma soudy uznán vinným, popsáno, naplňuje znaky uvedené skutkové podstaty trestného činu nekalé soutěže podle § 149 trestního zákona. Je také v souladu s tím, jak je tento právní institut vykládán pojmově obchodně právní praxí. Domáhá-li se dovolatel hranice mezi těmito dvěma právními úpravami s tím, že se nejedná o trestně právní jednání, ale toliko o zavinění ve smyslu obchodního práva, pak se s jeho názorem nelze ztotožnit.

Definice určená obchodním právem vymezuje pojem tohoto právního institutu z pohledu tohoto právního odvětví, dbaje jeho zásad a pravidel, jak byla velmi rámcově nyní rozvedena. Skutková podstata uvedeného trestného činu (formální znaky) určuje, kdy, se jednání pachatele, jednajícího za splnění podmínek uvedených ve vztahu k nekalé soutěži obchodním právem, stává trestným činem, jestliže jeho nebezpečnost pro společnost (za situace, že se jedná o dospělého pachatele) dosahuje stupně vyššího než nepatrného (materiální znak trestného činu).

Je nutné souhlasit s obviněným, že v případě, kdyby stupeň společenské nebezpečnosti jeho jednání byl nižší než nepatrný, nejednalo by se o tento trestný čin. O takový případ u tohoto skutku, však nejde. K námitce dovolatele týkající se absence materiální stránky trestného činu je nutno konstatovat, že již stanovením formálních znaků určité skutkové podstaty zákon předpokládá, že jejich naplněním v běžně se vyskytujících případech bude stupeň nebezpečnosti činu pro společnost zpravidla vyšší než nepatrný. Ustanovení § 3 odst. 2 trestního zákona se proto uplatní jen tehdy, když stupeň nebezpečnosti činu pro společnost v konkrétním případě, přestože byly naplněny formální znaky určité skutkové podstaty, nedosáhne stupně odpovídajícímu dolní hranici typové nebezpečnosti činu pro společnost. Skutková zjištění ve věci učiněná a obsažená ve skutkové větě výroku rozsudku soudu nalézacího, popř. dále rozvedená v odůvodněných rozhodnutí soudu I. i II. stupně, neumožňují učinit závěr, že by jednání obviněného nedosahovalo ani dolní hranice typové nebezpečnosti činu pro společnost. Ani v tomto ohledu nelze dovolateli v jeho námitkách přisvědčit.

Trestní zákon u trestného činu nekalé soutěže vyžaduje úmysl, který musí zahrnovat všechny podstatné znaky charakterizující skutkovou podstatu tohoto trestného činu. Jednání je naplňující musí kumulativně splňovat tyto podmínky: a) musí být v rozporu s předpisy upravujícími soutěž v hospodářském styku, b) musí se uskutečnit v hospodářské soutěži, c) musí poškodit dobrou pověst nebo ohrozit chod nebo rozvoj podniku soutěžitele.

Z hlediska popisu skutku uvedeného ve skutkové větě výroku rozsudku soudu I. stupně, s nímž se plně ztotožnil i soud odvolací, a vzhledem k námitkám obviněného, bylo třeba zejména posuzovat, zda obviněný porušil svým jednáním obecné vymezení ochrany proti nekalé soutěži, tzv. generální klauzuli ustanovení § 44 odst. 1 obchodního zákoníku, případně, zda se dopustil parazitování na pověsti ve smyslu ustanovení § 48 obchodního zákoníku, resp. zlehčování ve smyslu ustanovení § 50 obchodního zákoníku.

Podle ustanovení § 48 obchodního zákoníku parazitováním na pověsti je využívání pověsti podniku, výrobků nebo služeb jiného soutěžitele s cílem získat pro výsledky

vlastního nebo cizího podnikání prospěch, jehož by soutěžitel jinak nedosáhl. Ze skutkové věty výroku rozsudku soudu I. stupně mimo jiné vyplývá, že *obviněný dopisem ze dne 22. 5. 2000 oslovil zákazníky získané za doby fungování sdružení Pohanka Tlačil, které upozornil na změnu provozovny, právní formy, telefonních a faxových čísel na obchodní společnost Alex s. r. o., jakoby se jednalo o kontinuitu podnikatelského subjektu Pohanka Tlačil.* Aplikuje-li se shora uvedený právní závěr na tento skutkový stav zjištěný soudem I. stupně, je třeba přisvědčit právním závěrům soudů obou stupňů, že takové jednání obviněného je parazitováním na pověsti ve smyslu § 48 obchodního zákoníku. Obviněný v uvedeném dopise *totiž nepravdivě vzbuzuje dojem návaznosti vlastní obchodní společnosti Alex s. r. o. na svoji předchozí činnost jako člena sdružení Pohanka Tlačil, kdy prodával totéž zboží vyrobené obchodní společností Pres s. r. o. Tímto jednáním využil zkušeností zákazníků s předmětnými výrobky a tak si vytvořil výhodnější podmínky pro svůj podnik.*

Za zlehčování ve smyslu ustanovení § 50 obchodního zákoníku se považuje jednání, jímž soutěžitel uvede nebo rozšiřuje o poměrech, výrobcích nebo výkonech jiného soutěžitele nepravdivé údaje způsobilé tomuto soutěžiteli přivodit újmu. Zlehčováním je i uvedení a rozšiřování pravdivých údajů o poměrech, výrobcích či výkonech jiného soutěžitele, pokud jsou způsobilé tomuto soutěžiteli přivodit újmu. Jestliže tedy *obviněný dopisem ze dne 8. 9. 2000 zákazníky upozornil, že obchodní společnost Pres s. r. o. má krátkozrakou cenovou politiku, která nemá dlouhodobého trvání ani záměr,* jak je popsáno ve výroku rozsudku soudu nalézacího, je nepochybné, že je v tomto jeho konání možné shledávat naplnění zákonných podmínek zlehčování jak je obchodní zákoník vymezuje v ustanovení § 50 obchodního zákoníku. Je potřeba vycházet z toho, že *tímto svým počínáním minimálně směřoval k tomu, aby postavení sdružení Pohanka Tlačil v soutěži zeslabil či dokonce znevážil a to nikterak jen obecně, formálně či nevýznamně.* Jak totiž plyne z obsahu výpovědi svědka Jana Pohanky, jednatele obchodní společnosti Pres s. r. o., v průběhu jarních měsíců roku 2000 se odbyt obchodní společnosti Přes s.r.o. zajišťovaný sdružením Pohanka Tlačil úplně zastavil. Stejně tak je nutné zvážit i zjištění vyplývající z informace k trestnímu oznámení (č. 1. 192 spisu) zpracované jednatelem společnosti Pres s. r. o., že v období roku 2000 za měsíce únor až srpen poklesla výroba výrobků této firmy o 716.808,- Kč. Přitom důvodem tohoto schodku, jak ze zjištění obou soudů vyplývá, byl odliv odběratelů výrobků vyráběných nově založenou firmou obviněného a jejich přechodu k odběru výrobků vyráběných obviněným.

Co se týče podmínky ohrožení chodu a rozvoje podniku, jejíž naplnění shledal nalézací soud, je třeba uvést, že zde postačuje ohrožení, tedy porucha nemusí nastat. V

případě, že by určitá porucha nastala, pak by taková okolnost zvyšovala stupeň nebezpečnosti činu pro společnost. Naopak v případě poškození dobré pověsti musí dojít k dokonání následku (dobrá pověst musí být poškozena) a musí se tak stát v příčinné souvislosti s jednáním pachatele. Chod nebo rozvoj podniku je ohrožen zejména v takových případech, jestliže hrozí způsobení nikoliv zanedbatelné škody, ztráty nikoli zanedbatelného počtu zákazníků při provozování obchodní činnosti, ztráty nikoli zanedbatelného množství odběratelů v oblasti průmyslové výroby. Z odůvodnění rozhodnutí soudu I. stupně, ale i soudu odvolacího, vyplývá, že v důsledku shora popsaného jednání obviněného poškozená firma ztratila řadu odběratelů, byl zřetelný též pokles výroby a někteří zaměstnanci obdrželi výpověď z nedostatku práce. Je třeba přisvědčit argumentaci obou soudů, že v důsledku tohoto jednání obviněného, došlo k ohrožení chodu nebo rozvoje podniku soutěžitele, tedy obchodní společnosti Pres s. r. o., přičemž obviněný, vzhledem ke svému dřívějšímu působení ve sdružení Pohanka Tlačil musel vědět, že svým jednáním může takové ohrožení způsobit a pro případ, že jej způsobí, byl s tím srozuměn. V této souvislosti je třeba též uvést, že pojem přivodit újmu, jenž je obsažen v ustanovení § 44 odst. 1 obchodního zákoníku, je pojem širší než pojem "škoda" a je třeba pod něj zahrnovat újmu materiální a imateriální.

Z uvedeného jednoznačně vyplývá, že jednání obviněného bylo v rozporu s předpisy upravujícími soutěž v hospodářském styku, přičemž tohoto jednání se dopustil dvěma formami, a to jednak parazitováním na pověsti a jednak zlehčováním, což v odůvodnění svých rozhodnutí uvedly soudy obou stupňů. Nelze tedy přisvědčit námitce obviněného, že soudy se blíže nezabývaly konkrétními formami nekalosoutěžního jednání obviněného. Současně byly splněny i další podmínky uvedené výše pro jednání naplňující skutkovou podstatu trestného činu nekalé soutěže podle § 149 trestního zákona, totiž že jednání se uskutečnilo v hospodářské soutěži a poškodilo dobrou pověst příp. ohrozilo chod a rozvoj soutěžitele.

Usnesení 8 Tdo 5/2005

Pro naplnění skutkové podstaty trestného činu nekalé soutěže podle § 149 trestního zákona nepostačuje, jsou-li splněny podmínky nekalé soutěže dle ustanovení §§ 44 až 52 obchodního zákoníku. K trestní odpovědnosti za uvedený trestný čin se totiž navíc vyžaduje, aby pachatel svým nekalosoutěžním jednáním poškodil dobrou pověst soutěžitele

nebo ohrozil chod nebo rozvoj jeho podniku.

Z odůvodnění:

Státní zástupce Krajského státního zastupitelství v Praze podal dne 26. 9. 2003 pod sp. zn. KZv 75/2002 na obviněného Pavla Paláta obžalobu pro trestný čin nekalé soutěže podle ustanovení § 149 trestního zákona, kterého se měl dopustit tím, že jako vedoucí oddělení vodoinstalační techniky, které sám založil v obchodní společnosti Eto s.r.o., se dne 28. 5. 2001 úmyslně a neoprávněně zmocnil pomocí zaměstnance obchodní společnosti Mastera s.r.o., kterého znal z doby, kdy v této obchodní společnosti pracoval ve funkci výrobního ředitele, vstříkovací formy určené k výrobě umělohmotných podomítkových odpadových sifonů v zůstatkové hodnotě 74.938,- Kč, a to bez vědomí majitele vstříkovací formy obchodní společnosti Mastera s.r.o. a nechal si na této formě v období od 29. 5. 2001 do 9. 7. 2001 v obchodní společnosti Donestos s.r.o. vylišovat celkem 35.706 ks umělohmotných podomítkových odpadových sifonů a následně takto získané sifony prodával za obchodní společnost Eto s.r.o. odběratelům v České republice a zahraničí za nižší cenu než firma Mastera s.r.o., která byla též dodavatelem těchto sifonů, přičemž informace o zákaznících a cenách dodávaných sifonům obchodní společností Mastera s.r.o. získal v době, kdy do 30.6.2000 pracoval v této obchodní společnosti jako výrobní ředitel, se kterým byl rozvázán pracovní poměr. Tyto informace získal od dalších bývalých zaměstnanců obchodní společnosti Mastera s.r.o.. V důsledku toho prodával Pavel Palát tyto podomítkové sifony za nižší ceny, než byly ceny obchodní společnosti Mastera s.r.o., a to z tohoto důvodu, že se neoprávněně zmocnil vstříkovací formy v majetku obchodní společnosti Mastera s.r.o., která měla pořizovací hodnotu 327.000,- Kč, a zneužil tuto k vlastní výrobě, a proto nemusel tuto hodnotu započítat do ceny svého výrobku, přičemž znal odběratele a ceny výrobků dodávaných sifonů obchodní společností Mastera s.r.o., a tím došlo ke snížení zisků na prodávaném zboží (podomítkových sifonů) obchodní společnosti Mastera s.r.o. za rok 2001 o částku 1.314.749,- Kč.

Po provedeném dokazování Krajský soud v Praze v hlavním líčení konaném dne 26. 3. 2004 rozsudkem sp. zn. 4 T 34/2003 uznal obviněného vinným trestným činem neoprávněného užívání cizí věci podle § 249 odst. 1 trestního zákona, přičemž skutek ve výroku o vině oproti obžalobě značně omezil jen na zmocnění se vstříkovací formy určené k výrobě plastových podomítkových pračkových sifonů obviněným (soudem

zjištěný skutek je přesně popsán v dalším textu). Za to obviněnému uložil podle ustanovení § 53 odst. 1 trestního zákona peněžitý trest ve výši 100.000,- Kč, přičemž pro případ, že by trest ve stanovené lhůtě nebyl vykonán, stanovil podle ustanovení § 54 odst. 3 trestního zákona náhradní trest odnětí svobody v trvání čtyř měsíců. Poškozený byl podle § 229 odst. 1 trestního řádu odkázán s uplatněným nárokem na náhradu škody na řízení ve věcech občanskoprávních.

Proti rozsudku soudu prvního stupně podali obviněný a v jeho neprospěch i státní zástupce odvolání směřující do výroku o vině i o trestu. Obviněný polemizoval se skutkovými zjištěními učiněnými nalézacím soudem. Státní zástupce akceptoval nepoužití právní kvalifikace jako trestného činu nekalé soutěže podle ustanovení § 149 trestního zákona, poukázal však na možnost posoudit jednání obviněného též jako trestný čin porušování závazných pravidel hospodářského styku podle ustanovení § 127 odst. 1 trestního zákona.

Vrchní soud v Praze jako soud odvolací rozsudkem ze dne 7. 9. 2004, sp. zn. 12 To 85/2004, podle ustanovení § 258 odst. 1 písm. e), odst. 2 trestního řádu na podkladě odvolání obviněného zrušil rozsudek soudu prvního stupně ve výroku o trestu. Současně podle § 259 odst. 3 trestního řádu rozhodl tak, že při nezměněném výroku o vině trestným činem neoprávněného užívání cizí věci podle § 249 odst. 1 trestního zákona uložil obviněnému podle § 249 odst. 1 trestního zákona a § 53 odst. 3 trestního zákona peněžitý trest ve výši 60.000,- Kč, přičemž pro případ, že by tento trest nebyl ve stanovené lhůtě vykonán, stanovil podle § 54 odst. 3 trestního zákona náhradní trest odnětí svobody v trvání dvou měsíců. Výrok o náhradě škody ponechal nedotčen. Odvolání státního zástupce vrchní soud zamítl jako nedůvodné podle § 256 trestního řádu.

Proti tomuto rozsudku Vrchního soudu v Praze podala nejvyšší státní zástupkyně včas dovolání. Učinila tak proti všem výrokům tohoto rozsudku z důvodů uvedených v ustanovení § 265b odst. 1 písm. g), l) trestního řádu, neboť rozhodnutí spočívá na nesprávném právním posouzení skutku a bylo rozhodnuto o zamítnutí řádného opravného prostředku, ačkoli dovolací důvod podle § 265b odst. 1 písm. g) trestního řádu byl dán již v předcházejícím řízení.

Nejvyšší státní zástupkyně po obsáhlé rekapitulaci celého dosavadního trestního řízení a připomenutí některých pasáží z odůvodnění rozhodnutí soudů obou stupňů zdůraznila, že především se závěry Vrchního soudu v Praze týkajícími se nepoužití právní kvalifikace jako trestného činu porušování závazných pravidel hospodářského styku podle ustanovení § 127 odst. 1 trestního zákona nelze souhlasit. Každý skutek má

být zásadně posouzen podle všech zákonných ustanovení trestního zákona, která na něj dopadají. Základním smyslem jednočinného souběhu trestných činů je vystihnout povahu a stupeň nebezpečnosti jednání pachatele pro společnost a ten bude zpravidla nejlépe vystižen, pokud bude skutek kvalifikován podle všech ustanovení trestního zákona, jejichž znaky jsou v něm dány.

Skutkové okolnosti vymezené v tzv. skutkové větě a rozvedené v odůvodnění soudního rozhodnutí i podle názoru dovolatelky nepochybně odpovídají formálním znakům trestného činu neoprávněného užívání cizí věci podle ustanovení § 249 odst. 1 trestního zákona. Nelze však pominout skutečnost, že spáchání trestného činu neoprávněného užívání cizí věci bylo pro obviněného pouze prostředkem k realizaci nekalosoutěžního jednání výše popsaného. Objektem trestného činu neoprávněného užívání cizí věci podle § 249 odst. 1 trestního zákona je vlastnictví věci, pokud jde o výkon některých oprávnění s vlastnictvím věci spojených, především oprávnění věc užívat a věc držet. Obviněný ovšem svým jednáním primárně zaútočil proti zájmu na řádném průběhu hospodářské soutěže v rámci závazných pravidel hospodářského styku v tržním hospodářství, k jehož ochraně je určeno (mimo ustanovení § 149 trestního zákona) též ustanovení § 127 trestního zákona. Pokud bylo jednání obviněného právně posouzeno toliko jako trestný čin neoprávněného užívání cizí věci podle ustanovení § 249 odst. 1 trestního zákona, pak je dovolatelka přesvědčena, že tato právní kvalifikace plně nevystihuje povahu skutku a stupeň jeho nebezpečnosti pro společnost.

V další části dovolání nejvyšší státní zástupkyně uvedla, že obviněný jednáním, které samo o sobě vykazovalo znaky majetkového trestného činu, umožnil obchodní společnosti Eto s.r.o., levnou výrobu stejných výrobků, jaké vyráběla obchodní společnost Montera s.r.o., s navazující možností nabízet tyto výrobky na trhu za nižší cenu a takto si zajistit jejich snadný odbyt a tomu odpovídající zisk, současně ušetřil náklady, které by si vyžádalo opatření formy legální cestou. Tím nepochybně opatřil společnosti Eto s.r.o. neoprávněnou výhodu a současně porušil závažným způsobem pravidla hospodářského styku stanovená obecně závazným právním předpisem, a to konkrétně ustanovení § 44 odst. 1 obchodního zákoníku, které definuje a současně zakazuje nekalou soutěž.

Dovolatelka připomněla, že k naplnění skutkové podstaty trestného činu porušování závazných pravidel hospodářského styku podle § 127 odst. 1 trestního zákona se nevyžaduje, aby k neoprávněným výhodám ve značném rozsahu skutečně došlo; postačuje, aby pachatel jednal v úmyslu sobě nebo jinému neoprávněné výhody ve značném rozsahu opatřit. Je nicméně skutečností, že dosavadní dokazování nebylo přímo

zaměřeno na kvantifikaci pachatelem zamýšlených neoprávněných výhod z toho hlediska, zda šlo o majetkové nebo nemajetkové výhody “ve značném rozsahu”. Zjištění o počtu vyrobených podomítkových sifonů, stejně jako určitá zjištění o situaci na trhu s těmito výrobky, však učiněna byla (v této souvislosti dovolatelka odkázala na znalecký posudek znaleckého ústavu z oboru ekonomika). Odvolací soud se měl těmito zjištěními z hlediska zákonného znaku značného rozsahu neoprávněných výhod věcně zabývat, a pokud by je neshledal dostačujícími, měl dokazování sám doplnit nebo věc s pokyny k provedení dalších důkazů vrátit soudu prvního stupně. Případná neúplnost skutkových zjištění má původ v nesprávném právním posouzení, neboť nalézací soud (nikoli pouze státní zástupce, jak to v odůvodnění svého rozhodnutí zdůraznil odvolací soud) k možnosti právně posoudit jednání obviněného jako trestný čin porušování závazných pravidel hospodářského styku podle ustanovení § 127 odst. 1 trestního zákona vůbec nepřihlížel. Právě z tohoto důvodu – nikoli tedy z důvodu nerespektování procesních ustanovení § 2 odst. 5, 6 trestního řádu – soud dokazování ve výše naznačeném směru nezaměřil.

Nejvyšší státní zástupkyně dodala, že jednočinný souběh mezi trestnými činy porušování závazných pravidel hospodářského styku podle § 127 odst. 1 trestního zákona a neoprávněného užívání cizí věci podle § 249 odst. 1 trestního zákona není vyloučen. Srovnáním znaků skutkových podstat těchto trestných činů je nutno učinit závěr, že tyto trestné činy nejsou navzájem ve vztahu speciality ani subsidiarity. V konkrétním případě sice byl trestný čin podle § 249 odst. 1 trestního zákona toliko prostředkem spáchání trestného činu podle § 127 odst. 1 trestního zákona, vzhledem k druhům trestů a sazbě trestu odnětí svobody, které jsou na oba trestné činy stanoveny, však nelze hovořit o tzv. faktické konzumpci.

Nad rámec argumentace vztahující se k existenci shora uvedených dovolacích důvodů nejvyšší státní zástupkyně poznamenala, že argumentace odvolacího soudu týkající se neúčelnosti dalšího šetření věci nemá oporu v trestním řádu. Ten v hlavě šestnácté, která upravuje řízení o odvolání, neobsahuje žádné ustanovení, které by odvolacímu soudu umožňovalo ponechat beze změny vadný odsuzující rozsudek soudu prvního stupně z toho důvodu, že odvolací soud považuje další řízení za neúčelné a uložený trest za postačující. Argumentaci odvolacího soudu v tomto směru považovala navíc za rozpornou, neboť soud se zmínil o “nesložité věci” a současně poukázal na nutnost provádět další náročné dokazování.

Podle dovolatelky je tudíž zřejmé, že již rozsudek Krajského soudu v Praze, kterým bylo jednání obviněného posouzeno toliko jako trestný čin neoprávněného užívání

cizí věci podle § 249 odst. 1 trestního zákona, je založen na nesprávném právním posouzení skutku, čímž je dán dovolací důvod podle § 265b odst. 1 písm. g) trestního řádu. Vrchní soud v Praze, který přes tuto skutečnost zamítl odvolání státního zástupce jako nedůvodné podle § 256 tr. ř., pak svým rozhodnutím založil též dovolací důvod podle § 265b odst. 1 písm. l) trestního řádu. Proto navrhl, aby Nejvyšší soud:

1) podle § 265k odst. 1 trestního řádu zrušil v celém rozsahu rozsudek Vrchního soudu v Praze ze dne 7. 9. 2004, sp. zn. 12 To 85/2004, a zrušil též rozsudek Krajského soudu v Praze ze dne 26. 3. 2004, sp. zn. 4 T 34/2003, jakož i všechna další rozhodnutí na zrušená rozhodnutí obsahově navazující, pokud vzhledem ke změně, k níž došlo zrušením, pozbyla podkladu,

2) podle § 265l odst. 1 trestního řádu přikázal Krajskému soudu v Praze, aby věc v potřebném rozsahu znovu projednal a rozhodl,

3) v souladu s ustanovením § 265r odst. 1 písm. b) trestního řádu o dovolání rozhodl v neveřejném zasedání; s projednáním věci v neveřejném zasedání vyslovila souhlas i pro případ jiného rozhodnutí Nejvyššího soudu (§ 265r odst. 1 písm. c) trestního řádu).

K tomuto dovolání nejvyšší státní zástupkyně se obviněný prostřednictvím svého obhájce ve stanovené lhůtě písemně vyjádřil (současně vyslovil souhlas s projednáním dovolání v neveřejném zasedání). Předně konstatoval, že po pečlivém vyhodnocení věci po vyhlášení rozsudku Vrchního soudu v Praze dospěl k závěru, že sám nebude podávat mimořádný opravný prostředek navzdory tomu, že trvá na své nevině a že důkazní situace v žádném z úseků trestního řízení jednoznačně jeho vinu neprokázala.

K obsahu dovolání nejvyšší státní zástupkyně obviněný uvedl, že v podstatě kopíruje hmotněprávní výklad krajského státního zástupce, obsažený v jeho odvolání ze dne 20. 7. 2004, v němž dochází k jinému právnímu názoru než v obžalobě ze dne 24. 9. 2003, a to za nezměněné důkazní situace od zahájení trestního stíhání až po rozsudek soudu prvního stupně. Postup odvolacího soudu ve smyslu ustanovení § 256 trestního řádu ve vztahu k odvolání krajského státního zástupce a z důvodů uvedených v rozsudku Vrchního soudu v Praze obviněný považuje za správný a z tohoto důvodu dovolání nejvyšší státní zástupkyně za zjevně neopodstatněné.

K argumentaci dovolatelky o jednočinném souběhu majetkového trestného činu ve smyslu ustanovení § 249 odst. 1 trestního zákona a hospodářského trestného činu ve smyslu ustanovení § 127 odst. 1 trestního zákona v posuzovaném případě obviněný uvedl, že pro naplnění skutkové podstaty podle ustanovení § 127 odst. 1 trestního zákona

je zapotřebí jednání v úmyslu opatřit sobě nebo jinému ve značném rozsahu neoprávněné výhody a porušit tímto jednáním závažným způsobem pravidla hospodářského styku stanovená obecně závazným právním předpisem. Takovým porušením je buď nekalosoutěžní jednání, anebo nedovolené omezování hospodářské soutěže. Jelikož v daném případě nejvyšší státní zástupkyně vychází z toho, že se jedná o “objektivní modus normativnosti” porušení zákazu nekalé soutěže, obviněný zdůraznil, že za nekalou soutěž se považuje jednání v hospodářské soutěži, které je v rozporu s dobrými mravy soutěže a je způsobilé přivodit újmu jiným soutěžitelům nebo spotřebitelům.

V dalším textu svého vyjádření obviněný uvedl tři složky, jejichž splnění se vyžaduje k naplnění skutkové podstaty nekalé soutěže ve spojení s dispozitivním výčtem jednání označovaných za nekalou soutěž, a zdůraznil (ve vztahu k argumentaci uplatněné dovolatelkou), že samotný vznik výhody jinému soutěžiteli bez současně vzniklé újmy jinému soutěžiteli nemůže založit trestní odpovědnost pro trestný čin porušování závazných pravidel hospodářského styku, neboť takovým jednáním, kterým nevznikne újma, není založena nekalá soutěž a nejsou tak splněny ani předpoklady vymezení objektivní stránky tohoto trestného činu. V daném případě za zcela jednoznačně zjištěné skutkové stránky věci nedošlo – a ani dojít nemohlo – k újmě soutěžitele obchodní společnosti Mastera s.r.o., a to ani ve smyslu zmenšení majetkové podstaty jeho podniku.

Z těchto podstatných důvodů obviněný dospěl k závěru, že dovolání nejvyšší státní zástupkyně je jednak zjevně neopodstatněné a jednak s ohledem na trestní sazbu podle ustanovení § 127 odst. 1 trestního zákona je zcela zřejmé, že projednání dovolání by nemohlo zásadně ovlivnit postavení odsouzeného a otázka, která má být z podnětu dovolání řešena, není po právní stránce zásadního významu. Proto navrhl, aby Nejvyšší soud podané dovolání odmítl.

Nejvyšší soud jako soud dovolací (§ 265c trestního řádu) nejprve zkoumal, zda v této trestní věci je dovolání přípustné, zda bylo podáno v zákonné lhůtě a na místě, kde lze podání učinit a zda je podala osoba oprávněná. Shledal přitom, že dovolání je přípustné podle § 265a odst. 1, 2 písm. a) trestního řádu, neboť napadá rozsudek, jímž byl obviněný uznán vinným a uložen mu trest. Obdobně shledal, že nejvyšší státní zástupkyně je osobou oprávněnou k podání dovolání pro nesprávnost kteréhokoliv výroku rozhodnutí soudu, a to ve prospěch i neprospěch obviněného, že dovolání podala v zákonné lhůtě a na místě, kde lze podání učinit. Konečně shledal, že dovolání splňuje náležitosti obsahu dovolání podle § 265f odst. 1 trestního řádu

Vzhledem k tomu, že dovolání lze podat jen z důvodů uvedených v ustanovení

§ 265b trestního řádu, musel Nejvyšší soud dále posoudit otázku, zda nejvyšší státní zástupkyně uplatněné dovolací důvody podle § 265b odst. 1 písm. g), l) trestního řádu lze považovat za důvody uvedené v citovaném ustanovení zákona, jejichž existence je zároveň podmínkou provedení přezkumu napadeného rozhodnutí dovolacím soudem podle § 265i odst. 3 trestního řádu

Dovolacím důvodem podle § 265b odst. 1 písm. l) trestního řádu je, že bylo rozhodnuto o zamítnutí nebo odmítnutí řádného opravného prostředku proti rozsudku nebo usnesení uvedenému v § 265b odst. 2 písm. a) až g) trestního řádu, aniž byly splněny procesní podmínky stanovené zákonem pro takové rozhodnutí, nebo byl v řízení mu předcházejícím dán důvod dovolání uvedený v § 265b odst. 1 písm. a) až k) trestního řádu. V této trestní věci přichází v úvahu druhá alternativa, neboť soud druhého stupně odvolání obviněného a státního zástupce ve veřejném zasedání věcně přezkoumal a rozhodl způsobem již výše uvedeným. Nejvyšší soud proto mohl posoudit, zda v řízení, které napadenému rozsudku předcházelo, byl dán důvod dovolání uvedený v § 265b odst. 1 písm. g) trestního řádu, který nejvyšší státní zástupkyně prostřednictvím dovolacího důvodu podle § 265b odst. 1 písm. l) trestního řádu uplatnila.

Podle § 265b odst. 1 písm. g) trestního řádu lze dovolání podat, jestliže rozhodnutí spočívá na nesprávném právním posouzení skutku nebo jiném nesprávném hmotně právním posouzení. V jeho mezích lze namítat, že skutek, jak byl soudem zjištěn, byl nesprávně právně kvalifikován jako trestný čin, ačkoliv o trestný čin nejde nebo jde o jiný trestný čin, než kterým byl obviněný uznán vinným. Na podkladě tohoto dovolacího důvodu nelze proto přezkoumávat a hodnotit správnost a úplnost skutkových zjištění, na nichž je napadené rozhodnutí založeno, ani prověřovat úplnost provedení dokazování a správnost hodnocení důkazů ve smyslu ustanovení § 2 odst. 5, 6 trestního řádu, neboť tato činnost soudu spočívá v aplikaci ustanovení procesních, nikoliv hmotně právních. Vedle vad, které se týkají posouzení skutku, lze vytýkat též “jiné nesprávné hmotně právní posouzení”. Rozumí se jím zhodnocení otázky, která nespočívá přímo v právní kvalifikaci skutku, ale v právním posouzení jiné skutkové okolnosti mající význam z hlediska hmotného práva.

Z tohoto pohledu Nejvyšší soud musel konstatovat, že nejvyšší státní zástupkyně uplatnila oba dovolací důvody relevantně, neboť prostřednictvím dovolacího důvodu podle § 265b odst. 1 písm. l) trestního řádu uplatnila výhradu, že soudem zjištěné jednání mělo být právně posouzeno (vedle použité právní kvalifikace jako trestného činu neoprávněného užívání cizí věci podle ustanovení § 249 odst. 1 trestního zákona) též

jako trestný čin porušování závazných pravidel hospodářského styku podle ustanovení § 127 odst. 1 trestního zákona. To je námitka týkající se hmotně právního posouzení, která by mohla založit důvod dovolání uvedený v § 265b odst. 1 písm. g) trestního řádu. Nejvyšší soud se proto dále zabýval otázkou, zda podané dovolání je v tomto směru opodstatněné.

Nejprve je však třeba uvést, že soud prvního stupně ve výrokové části odsuzujícího rozsudku popsal skutek tak, že obviněný jako pracovník obchodní společnosti Eto s.r.o. dne 28. 5. 2001 v objektu obchodní společnosti Siran s.r.o. za pomoci pracovníků obchodní společnosti Mastera s.r.o. bez vědomí a souhlasu vlastníka obchodní společnosti Mastera s.r.o. se zmocnil vstřikovací formy určené k výrobě plastových podomítkových pračkových sifonů v minimální hodnotě 68.487,- Kč, kterou užíval až do 9. 7. 2001.

Přestože si lze představit pregnantnější formulaci zjištěného skutku již ve výroku rozsudku (soud prvního stupně např. blíže nekonkretizoval, jakým způsobem obviněný s předmětnou formou nakládal a omezil se na použití právního termínu “užíval”; teprve z odůvodnění rozsudku lze usuzovat na další jeho zjištění, že obviněný na předmětné formě nechal prostřednictvím obchodní společnosti Donestos s.r.o. vyrobiť 35.706 kusů podomítkových pračkových sifonů, které následně prodával dalším subjektům), je nutno zdůraznit, že i dovolací soud je vázán skutkovým zjištěním soudu prvního stupně, event. soudu odvolacího, a těmito soudy zjištěný skutkový stav je pro něj východiskem pro posouzení skutku z hlediska hmotného práva.

Krajský soud v Praze odůvodnil zvolenou právní kvalifikaci jednání obviněného jako trestného činu neoprávněného užívání cizí věci podle § 249 odst. 1 trestního zákona velice stručně paušálním konstatováním, že obviněný “... naplnil všechny znaky skutkové podstaty trestného činu ..., neboť se zmocnil věci nikoli malé hodnoty v úmyslu ji přechodně užívat” (str. 15 rozsudku). Možností jiného (příp. dalšího) právního posouzení se vůbec nezabýval, svou pozornost na téže straně rozsudku soustředil spíše na odůvodnění toho, proč nepoužil právní kvalifikaci uvedenou v obžalobě (použitá argumentace však není zcela přesná, jak na to bude v dalším textu ještě poukázáno).

V průběhu odvolacího řízení státní zástupce sice připustil, že právní kvalifikace jednání obviněného jako trestného činu nekalé soutěže podle ustanovení § 149 trestního zákona není přílehlavá, a ztotožnil se s právním posouzením zjištěného jednání soudem prvního stupně jako trestného činu neoprávněného užívání cizí věci podle § 249 odst. 1 trestního zákona, nicméně v odvolání podaném v neprospěch obviněného se domáhal

kvalifikace takového jednání rovněž jako trestného činu porušování závazných pravidel hospodářského styku podle ustanovení § 127 odst. 1 trestního zákona

Odvolací soud odvolání státního zástupce zamítl jako nedůvodné podle § 256 trestního řádu, nikoli však proto, že by jednoznačně vyloučil existenci formálních nebo materiálních znaků uvedeného trestného činu; v této souvislosti uvedl, že všechny zákonné znaky trestného činu porušování závazných pravidel hospodářského styku podle § 127 odst. 1 trestního zákona musí být provedeným dokazováním náležitě objasněny. Přitom "... dokazování bylo až dosud zaměřeno jiným směrem a prokazování naplnění výše zmíněného trestného činu by si vyžádalo poměrně obsáhlého dokazování, včetně dalšího nezbytného znaleckého posudku z oboru ekonomiky ke zjištění výše výhody obchodní společnosti Eto s.r.o." (str. 4 rozsudku). "Nelze přehlédnout, že sankce u trestného činu dle ustanovení § 127 odst. 1 trestního zákona je totožná s trestní sankcí trestného činu neoprávněného užívání cizí věci podle ustanovení § 249 odst. 1 trestního zákona, což v kontextu s projednávanou věcí znamená jen nepatrný posun v neprospěch obviněného, pokud by vůbec bylo složitým dokazováním prokázáno naplnění skutkové podstaty trestného činu ..., trestní stíhání je vedeno v této nesložitě věci již po dobu dvou roků, dalším došetřením věci by bylo dále prodlouženo; došetřením věci ... by navíc vznikly další nemalé náklady, ... další šetření je z hlediska jeho problematického výsledku neúčelné, ... právní kvalifikace ... zvolená nalézacím soudem je výstižná a trestní sankce tam uvedená umožňuje dostatečný postih pachatele" (str. 4, 5 tamtéž).

Jakkoliv takováto argumentace není zcela přílehlavá (v některých směrech je dokonce rozporuplná – např. tam, kde se odvolací soud zmiňuje o "složitém dokazování" ... "v této nesložitě věci" – v čemž je třeba dovolatele přisvědčit), přece jen dovolání jako celek nelze považovat za opodstatněné.

Skutková část výroku o vině napadeného rozsudku ve spojení s odpovídajícími pasážemi odůvodnění rozhodnutí soudů obou stupňů obsahuje konkrétní skutková zjištění, která naplňují všechny zákonné znaky trestného činu neoprávněného užívání cizí věci podle § 249 odst. 1 trestního zákona. Z tzv. právní věty odsuzujícího rozsudku se podává, že soud prvního stupně považoval za naplněné znaky tohoto trestného činu spočívající v tom, že obviněný "se zmocnil cizí věci nikoli malé hodnoty v úmyslu ji přechodně užívat". Vzhledem k tomu, že ani nejvyšší státní zástupkyně v podaném dovolání tuto právní kvalifikaci nezpochybnila, a jelikož obviněný dovolání nepodal, není zapotřebí touto problematikou se zevrubněji zabývat.

Z hlediska napadeného rozsudku a obsahu podaného dovolání je však významná

otázka, zda uvedenou právní kvalifikací bylo zjištěné jednání obviněného výstižně, úplně a dostatečně vyjádřeno, resp. zda nepřichází v úvahu další právní kvalifikace, ať už uvažovaná nejvyšší státní zástupkyní, nebo případně i jiná.

V této souvislosti je zapotřebí nejprve v obecné rovině uvést, že trestného činu nekalé soutěže podle § 149 trestního zákona se dopustí ten, kdo jednáním, které je v rozporu s předpisy upravujícími soutěž v hospodářském styku nebo se zvyklostmi soutěže, poškodí dobrou pověst nebo ohrozí chod nebo rozvoj podniku soutěžitele. Naproti tomu trestného činu porušování závazných pravidel hospodářského styku podle § 127 odst. 1 trestního zákona se dopustí ten, kdo v úmyslu opatřit sobě nebo jinému ve značném rozsahu neoprávněné výhody poruší závažným způsobem pravidla hospodářského styku stanovená obecně závazným právním předpisem.

Z uvedeného zákonného vymezení je zřejmé, že v obou případech jde o trestněprávní normu s tzv. blanketní (či blanketovou) dispozicí, tzn. odkazující na právní předpisy upravující soutěž v hospodářském styku, resp. pravidla hospodářského styku. Předpisy upravující soutěž v hospodářském styku se rozumí ustanovení § 44 až § 52 obchodního zákoníku, pravidla hospodářského styku se rozumí takové normy obsažené v obecně závazných právních předpisech, které vymezují závazné hranice hospodářské soutěže (půjde tedy nejen o citovaná ustanovení obchodního zákoníku, ale i o další zákony – např. zákon o ochraně hospodářské soutěže, o bankách, o státním podniku atd.).

Jestliže by v konkrétním případě při zvažování příslušné právní kvalifikace stíhaného jednání přicházela v úvahu aplikace citovaných ustanovení obchodního zákoníku (v dané věci tak tomu je, neboť obviněný se měl dopustit nekalosoutěžního jednání), pak je zapotřebí rovněž uvést, že podle § 44 odst. 1 tohoto zákona (č. 513/1991 Sb., ve znění pozdějších předpisů) nekalou soutěží je jednání v hospodářské soutěži, které je v rozporu s dobrými mravy soutěže a způsobí přivodit újmu jiným soutěžitelům nebo spotřebitelům; taková nekalá soutěž je zakázána. Tato tzv. generální klauzule je v obchodním zákoníku doplněna (rozvedena, konkretizována) ustanovením § 44 odst. 2 písm. a) až i), jež obsahuje demonstrativní výčet devíti zvláštních typů jednání, která se považují za nekalou soutěž. Jestliže určité jednání nelze podřadit pod některou zvláštní skutkovou podstatu nekalé soutěže, ještě to nevylučuje možnost naplnění tzv. generální klauzule nekalé soutěže. Na druhé straně je nutné jednání naplňující znaky tzv. generální klauzule posoudit současně i podle zvláštní skutkové podstaty nekalé soutěže, jsou-li její znaky zároveň dány.

Z výše uvedeného pak také vyplývá, že naplnění skutkové podstaty nekalé soutěže

ve spojení s demonstrativním výčtem jednání označovaných za nekalou soutěž je podle obchodního zákoníku podmíněno kumulativním splněním tří podmínek, a to:

a) musí jít o jednání v hospodářské soutěži,

b) jednání musí být v rozporu s dobrými mravy soutěže a

c) jednání musí být objektivně způsobit újmu jednotlivým soutěžitelům nebo spotřebitelům.

Ale ani splnění všech těchto podmínek k naplnění skutkové podstaty trestného činu nekalé soutěže podle § 149 trestního zákona nepostačuje. Jak již bylo shora uvedeno, citované ustanovení rovněž vyžaduje, aby pachatel svým nekalosoutěžním jednáním poškodil dobrou pověst jiného soutěžitele nebo ohrozil chod nebo rozvoj jeho podniku.

Jak u tohoto trestného činu, tak u trestného činu porušování závazných pravidel hospodářského styku podle § 127 odst. 1 trestního zákona je (s ohledem na ustanovení § 3 odst. 3 tr. zák.) nutné zavinění ve formě úmyslu, který musí zahrnovat všechny podstatné znaky charakterizující skutkovou podstatu toho kterého trestného činu. Pokud by stíhané jednání mělo být posouzeno jako trestný čin porušování závazných pravidel hospodářského styku podle § 127 odst. 1 trestního zákona, musel by být dán i tzv. druhý úmysl opatřit sobě nebo jinému ve značném rozsahu neoprávněné výhody. Jestliže by tu takový úmysl byl a k porušení předpisů (pravidel) by došlo závažným způsobem, přicházela by v úvahu výlučně uvedená právní kvalifikace, kterou je nutno z uvedených důvodů považovat za speciální ve vztahu k trestnému činu nekalé soutěže podle § 149 trestního zákona; jednočinný souběh jmenovaných trestných činů je proto vyloučen. Trestný čin porušování závazných pravidel hospodářského styku podle § 127 odst. 1 trestního zákona sice ve svých formálních znacích požadavek vzniku újmy jinému soutěžiteli neobsahuje, ale ve spojení s trestněprávní normou s tzv. blanketní dispozicí představovanou především tzv. generální klauzulí o nekalé soutěži (§ 44 odst. 1 obchodního zákoníku) je třeba dovodit, že způsobení újmy jinému (soutěžiteli nebo spotřebiteli) vyžaduje. I z toho je třeba dovozovat, že ve vztahu k formálním znakům trestného činu nekalé soutěže podle § 149 trestního zákona jde o speciální právní úpravu.

Při aplikaci těchto obecných východisek na projednávaný případ Nejvyšší soud musel konstatovat, že v popisu zjištěného skutku ve výrokové části odsuzujícího rozsudku soud prvního stupně oproti podané obžalobě vypustil jednak tu část skutkové věty, ve které bylo popsáno nekalosoutěžní jednání obviněného spočívající ve využití protiprávně získané vstříkovací formy pro podnikatelské aktivity obchodní společnosti Eto s.r.o., jednak závěrečnou část skutkové věty, v níž byl vyjádřen následek spočívající ve snížení

zisku na prodávaném zboží (podomítkových sifonech) obchodní společnosti Mastera s.r.o. za rok 2001 o částku 1.314.749,- Kč. Jelikož Nejvyšší soud v dovolacím řízení není oprávněn soudem (prvního, event. druhého stupně) učiněná skutková zjištění přezkoumávat, naopak je jimi vázán a zjištěný skutkový stav je pro něj východiskem pro posouzení skutku z hlediska hmotného práva, byl v tomto směru při úvahách o opodstatněnosti podaného dovolání limitován.

Přes uvedený skutkový závěr Krajský soud v Praze v odůvodnění svého rozsudku konstatoval, že “jednání obviněného mělo nekalosoutěžní povahu ve smyslu § 44 odst. 1 obchodního zákoníku, neboť neoprávněné přisvojení si prostředků k výrobě specifických výrobků soutěžitele a výroba vlastních výrobků na tomto zařízení, které jsou totožné s výrobky soutěžitele, je přesně takovým jednáním, které má na mysli citované ustanovení obchodního zákoníku”. To je ovšem nesprávná úvaha (která je i v rozporu se soudem učiněným skutkovým zjištěním), třebaže neměla zásadní vliv na jeho meritorní rozhodnutí.

Jestliže bylo již shora vyloženo, že naplnění skutkové podstaty nekalé soutěže ve smyslu tzv. generální klauzule podle § 44 odst. 1 obchodního zákoníku je podmíněno kumulativním splněním tří podmínek (srov. výše), pak v daném případě soudem prvního stupně zjištěný a ve výroku rozsudku popsáný skutek může vést nanejvýš k závěru o splnění prvních dvou podmínek, ne však k závěru, že by byla současně splněna také podmínka třetí (tj. že šlo o jednání, které bylo objektivně způsobilé přivodit újmu jednotlivým soutěžitelům nebo spotřebitelům). Vždyť sám soud prvního stupně zjistil, že “... výroba podomítkových sifonů tvořila pouze nepatrnou část výroby obchodní společnosti Mastera s.r.o. a že ... ani posudkem znaleckého ústavu z oboru ekonomika nebylo možno kvantifikovat míru snížení zisku tohoto podniku v důsledku jednání obviněného” (str. 15 rozsudku). Pak ovšem jednání obviněného, jakkoliv bylo v rámci soutěžního jednání neetické a v rozporu s dobrými mravy soutěže (obviněný zmocněním se vstříkovací formy nemusel investovat přinejmenším do její výroby), nebylo objektivně způsobilé přivodit újmu obchodní společnosti Mastera s.r.o. (jednatel obchodní společnosti jako svědek navíc vypověděl, že předmětná vstříkovací forma nebyla v rozhodném období využívána a byla umístěna ve skladu v objektu obchodní společnosti Stars s.r.o., tedy neplnila a ani plnit nemohla svůj hospodářský účel). Jmenovanému soutěžiteli přitom nehrozila případná újma ani ve smyslu zmenšení majetkové podstaty jeho podniku.

Za situace, kdy nebyla splněna jedna z kumulativně vyžadovaných podmínek pro závěr o nekalé soutěži ve smyslu obchodního zákoníku, nebylo vůbec možno uvažovat o

trestněprávní kvalifikaci jako trestného činu nekalé soutěže podle § 149 trestního zákona. Pak totiž nebylo možno učinit ani závěr o následku předpokládaném tímto ustanovením, který spočívá v poškození dobré pověsti nebo ohrožení chodu nebo rozvoje podniku soutěžitele.

Tento závěr má zásadní význam i při úvahách o možné právní kvalifikaci jednání obviněného jako trestného činu porušování závazných pravidel hospodářského styku podle ustanovení § 127 odst. 1 trestního zákona, jíž se nejvyšší státní zástupkyně v podaném dovolání domáhala. Citované ustanovení totiž jako jeden z formálních znaků základní skutkové podstaty vyžaduje, aby pachatel porušil závažným způsobem pravidla hospodářského styku stanovená obecně závazným právním předpisem. Jsou-li v dané věci těmito pravidly již výše citovaná ustanovení § 44 až § 52 obchodního zákoníku a platí-li skutkový závěr soudu prvního stupně, že jednání obviněného nebylo objektivně způsobilé přivodit újmu obchodní společnosti Mastera s.r.o. pak ani zde nebyla splněna jedna z kumulativně vyžadovaných podmínek pro závěr o nekalé soutěži (ve smyslu obchodního zákoníku), a proto rovněž nebylo vůbec možno uvažovat o trestněprávní kvalifikaci jako jmenovaného trestného činu. K porušení uvedených pravidel by dokonce muselo dojít závažným způsobem, což ani státní zástupce v podané obžalobě, když u obviněného dovozoval nekalosoutěžní jednání, netvrdil.

Ustanovení § 127 odst. 1 trestního zákona jako další z formálních znaků základní skutkové podstaty vyžaduje, aby pachatel jednal v úmyslu opatřit sobě nebo jinému ve značném rozsahu neoprávněné výhody. Za takové výhody, které mohou mít jak majetkový, tak i nemajetkový charakter, se považuje takové favorizování hospodářského subjektu, kterému právně závazná pravidla hospodářského styku mají zabránit. *Samotný vznik výhody jednomu soutěžiteli (v dané věci obviněnému) bez současně vzniklé újmy jinému soutěžiteli (v dané věci poškozenému) však nemůže založit vznik trestní odpovědnosti pro tento trestný čin, neboť takovým jednáním, kterým nevznikne újma, není založena nekalá soutěž a nejsou tak splněny ani předpoklady pro naplnění objektivní stránky tohoto trestného činu.* Navíc pak neoprávněné výhody by pachatel musel opatřit sobě nebo jinému ve značném rozsahu (ten lze dovodit u neoprávněných výhod materiální povahy, které lze vyčíslit v penězích, při částce nejméně 500.000,- Kč), pro který učiněná skutková zjištění nedávají dostatečný podklad.

Jakkoliv lze přisvědčit argumentaci nejvyšší státní zástupkyně, že případná neúplnost skutkových zjištění rozhodných pro určitou právní kvalifikaci může vést k nesprávnému právnímu posouzení a že tvrzení odvolacího soudu týkající se neúčelnosti

dalšího šetření věci nemá oporu v trestním řádu, je třeba na druhé straně uvést, že další dokazování vztahující se k rozsahu neoprávněných výhod obviněného by sice mohlo přinést exaktní podklady pro posouzení otázky značného rozsahu takových výhod, nic by to však nezměnilo na skutkovém i právním závěru, že na jednání obviněného nelze nahlížet jako na nekalosoutěžní ani ve smyslu obchodněprávním, a tím spíše ne ve smyslu trestněprávním. Z tohoto pohledu se další dokazování, jehož se dovolatelka domáhá, jeví naprosto nadbytečným.

Vrchní soud v Praze proto nepochybil, pokud svým rozsudkem ze dne 7. 9. 2004, sp. zn. 12 To 85/2004, ponechal rozsudek Krajského soudu v Praze ze dne 26. 3. 2004, sp. zn. 4 T 34/2003, ve výroku o vině trestným činem neoprávněného užívání cizí věci podle § 249 odst. 1 trestního zákona nedotčen. Popis skutku uvedený ve výrokové části citovaného rozsudku obsahuje (přes výše zmíněné výhrady k přesnosti jeho formulace) v zásadě všechny zákonné znaky trestného činu, jímž byl obviněný uznán vinným. Právní kvalifikace též jako trestného činu porušování závazných pravidel hospodářského styku podle § 127 odst. 1 trestního zákona nepřichází z důvodů shora vyložených v úvahu (Nejvyšší soud se proto ani nezabýval otázkou možného jednočinného souběhu obou jmenovaných trestných činů, na něž usuzovala dovolatelka).

Nejvyšší soud dodává, že nad rámec otázek, k nimž bylo zapotřebí z podnětu podaného dovolání se vyjádřit, zvažoval též možnost právního posouzení zjištěného jednání obviněného i podle jiného (případně dalšího) ustanovení trestního zákona, než dovozovala nejvyšší státní zástupkyně. *Nedospěl však k závěru, že by popis skutku uvedený ve výrokové části odsuzujícího rozsudku umožňoval jiné právní posouzení než jako trestného činu neoprávněného užívání cizí věci podle § 249 odst. 1 trestního zákona.*

Z těchto důvodů Nejvyšší soud nemohl námitkám nejvyšší státní zástupkyně, které uplatnila v rámci dovolacích důvodů podle § 265b odst. 1 písm. g), l) trestního řádu přisvědčit. Proto její zjevně neopodstatněné dovolání podle § 265i odst. 1 písm. e) trestního řádu odmítl, přičemž tak učinil v neveřejném zasedání za splnění podmínek § 265r odst. 1 písm. a) trestního řádu.

P.3.

Slovník latinských výrazů v oblasti práva

a momento ad momentum	od okamžiku k okamžiku
actio libera in causa	za účelem svobodného jednání
ad hoc	jen pro tento případ
analogia iuris, analogia legis	analogie práva, analogie zákona
contra legem	proti zákonu
corpus delicti	věc doličná
de iure	dle práva
de lege ferenda	z hlediska připravovaného zákona
de lege lata	z hlediska platného zákona
dolus directus	úmysl přímý
error iuris	omyl právní
ex offio, ex orfficio	z úřední moci, povinnosti
extra legem	mimo zákon
facere	činit, konat
forum conexitatis	příslušnost soudu pro společné řízení
forum delicti commissi	místo činu
ignorantia iuris (legis) neminen excusat	neznalost práva (zákona) nikoho neomlouvá
iustitia nemini neganda	spravedlnost nelze nikomu upírat
lege artis	podle zákona
lex fori	zákon soudu
lex posterior děrovat (legi) priori	zákon pozdější ruší zákon dřívější
litera skripta manet	co je psáno to je dáno
modus operandi	způsob provedení – spáchání
neminem leadere	nikomu neškodit, neubližovat
nemo index sine autore	bez žalobce není soudce
non omne quod liced, honestum est	ne vše, co je dovoleno, je čestné
nulla poena sine lege	žádný trest bez zákona
nullum crimen sine iudicio	žádný trestný čin bez soudu
nullum crimen sine lege	žádný trestný čin bez zákona

nullus processus criminalis sine lege

omittere

post

presumptio boni viri

producta sceleris

quae lex non prohibet, debet premisa videri

quod non est in actis, non est in mundo

quod non est in foro, non est in mundo

ratio legis

res nullius

secundum et intra legem

ultima ratio

žádný trestní proces bez zákona

opomenout

po

presence nevinny občana

to co bylo způsobeno trestným činem

co zákon nezakazuje, je třeba pokládat
za dovolené

co není ve spisech, není na světě

co není před soudem, není na světě

smysl zákona

věc nikoho

podle zákona, v mezích zákona, na
základě zákonného zmocnění

poslední důvod, používání práva jako
nejkrajnějšího prostředku

